



Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

62. årgang

13. august 2019

Indhold

I Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser

HENSTILLINGER

Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici

2019/C 271/01	Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici's henstilling af 21. marts 2019 om ændring af henstilling ESRB/2016/14 om lukning af datahuller vedrørende fast ejendom (ESRB/2019/3)	1
---------------	---	---

II Meddelelser

MEDDELELSER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER, KONTORER OG AGENTURER

Europa-Kommissionen

2019/C 271/02	Meddelelse fra Kommissionen — Vejledning om deltagelse af tredjelandes tilbudsgivere og varer på EU's marked for offentlige udbud	43
---------------	---	----

IV Oplysninger

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER, KONTORER OG AGENTURER

Europa-Kommissionen

2019/C 271/03	Euroens vekselkurs	67
---------------	--------------------------	----

2019/C 271/04	Kommissionens gennemførelsesafgørelse af 8. august 2019 om offentliggørelse i <i>Den Europæiske Unions Tidende</i> af en ansøgning om registrering af en betegnelse som omhandlet i artikel 49 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 — »Αρσενικό Νάξου» (Arseniko Naxou) (BOB)	68
---------------	--	----

V Øvrige meddelelser

PROCEDURER VEDRØRENDE GENNEMFØRELSEN AF KONKURRENCEPOLITIKKEN

Europa-Kommissionen

2019/C 271/05	Anmeldelse af en planlagt fusion (Sag M.9354 — AXA/NN Group/JV) — Behandles eventuelt efter den forenklede procedure ⁽¹⁾	73
---------------	---	----

ANDET

Europa-Kommissionen

2019/C 271/06	Offentliggørelse af en ansøgning om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen i henhold til artikel 50, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer	75
2019/C 271/07	Offentliggørelse af en ansøgning om registrering af en betegnelse i henhold til artikel 50, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer	86

⁽¹⁾ EØS-relevant tekst.

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

HENSTILLINGER

DET EUROPÆISKE UDVALG FOR SYSTEMISKE RISICI

DET EUROPÆISKE UDVALG FOR SYSTEMISKE RISICIS HENSTILLING

af 21. marts 2019

om ændring af henstilling ESRB/2016/14 om lukning af datahuller vedrørende fast ejendom

(ESRB/2019/3)

(2019/C 271/01)

DET ALMINDELIGE RÅD FOR DET EUROPÆISKE UDVALG FOR SYSTEMISKE RISICI HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1092/2010 af 24. november 2010 om makrotilsyn på EU-plan med det finansielle system og om oprettelse af et europæisk udvalg for systemiske risici⁽¹⁾, særlig artikel 3, stk. 2, litra b), d) og f), og artikel 16 til 18,

under henvisning til Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici's afgørelse ESRB/2011/1 af 20. januar 2011 om vedtagelse af forretningsordenen for Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici⁽²⁾, særlig artikel 18 til 20, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Gennemførelsen af en ramme til overvågning af udviklingstendenser i ejendomssektoren med henblik på finansiell stabilitet kræver regelmæssig indsamling og deling af sammenlignelige lantedata på EU-plan, således at ejendomsrelaterede risici på tværs af medlemsstaterne kan vurderes mere præcist og anvendelsen af makroprudentielle politiske instrumenter kan sammenlignes for at imødegå sårbarhederne i ejendomssektoren.
- (2) Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici's henstilling ESRB/2016/14⁽³⁾ tilsigter at harmonisere de definitioner og indikatorer, der anvendes til at overvåge markederne for beboelsesejendomme (RRE) og erhvervsejendomme (CRE) og gøre noget ved de eksisterende huller i tilgængeligheden og sammenligneligheden af data om markedet for beboelsesejendomme og erhvervsejendomme i EU.
- (3) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 223/2009⁽⁴⁾ og Kommissionens afgørelse 2012/504/EU⁽⁵⁾ fastsætter de retlige rammer for europæiske statistikker. I lyset af erfaringerne fra Fællesskabets statistikmyndighed, som er Kommissionen (Eurostat), med at tilvejebringe data af høj kvalitet for Europa med henblik på at muliggøre og lette sammenligninger mellem lande, betragtes Kommissionens (Eurostat) bidrag til de rammer, der er fastsat i henstilling ESRB/2016/14 af Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici (ESRB) som værende særlig vigtig for at lette de nationale makroprudentielle myndigheders indsamling af data om indikatorer for det fysiske erhvervsejendomsmarked. Tilgængeligheden af sådanne data ville derudover fremme de nationale makroprudentielle myndigheders gennemførelse af en ramme for risikoovervågning med henblik på effektivt at overvåge markedet for erhvervsejendomme og derved lette identificeringen af risici for den finansielle stabilitet, der opstår fra det fysiske marked for erhvervsejendomme. Det anses derfor som værende af afgørende betydning at indføre en fælles minimumsramme for udarbejdelsen af databasen, som kræves af de nationale makroprudentielle myndigheder

⁽¹⁾ EUT L 331 af 15.12.2010, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 58 af 24.2.2011, s. 4.

⁽³⁾ Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici's henstilling ESRB/2016/14 af 31. oktober 2016 om lukning af datahuller vedrørende fast ejendom (EUT C 31 af 31.1.2017, s. 1).

⁽⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 223/2009 af 11. marts 2009 om europæiske statistikker og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 1101/2008 om fremsendelse af fortrolige statistiske oplysninger til De Europæiske Fællesskabers Statistiske Kontor, Rådets forordning (EF) nr. 322/97 om EF-statistikker og Rådets afgørelse 89/382/EØF, Euratom om nedsættelse af et udvalg for De Europæiske Fællesskabers statistiske programmer (EUT L 87 af 31.3.2009, s. 164).

⁽⁵⁾ Kommissionens afgørelse 2012/504/EU af 17. september 2012 om Eurostat (EUT L 251 af 18.9.2012, s. 49).

med henblik på at overvåge det fysiske marked for erhvervsejendomme effektivt. Behovet for en sådan harmoniseret ramme bliver endnu tydeligere, når det væsentlige omfang af finansiering af erhvervsejendomme på tværs af grænserne tages i betragtning. I denne henseende bør en ny henstilling, der er beregnet til at fremme en fælles minimumsramme for udviklingen, udarbejdelsen og formidlingen af de relevante harmoniserede indikatorer, tilføjes henstilling ESRB/2016/14. For at sikre ensartetheden og kvaliteten af de relevante statistiske data og minimere indberetningsbyrden bør Kommissionen (Eurostat) også udvikle og fremme statistiske standarder, metoder og procedurer til indsamling af de påkrævede statistiske data.

- (4) ECB sørger i henhold til artikel 2 i Rådets forordning (EU) nr. 1096/2010⁽⁶⁾ for ESRB's sekretariat og yder derved analytisk, statistisk, logistisk og administrativ støtte til ESRB. I henhold til artikel 5.3 i statuttet for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank skal ECB bidrage til harmoniseringen, når denne er nødvendig, af de regler og den praksis, der gælder for indsamling, udarbejdelse og udgivelse af statistikker inden for dens kompetenceområder. I denne forbindelse er det vigtigt at sikre tæt samarbejde og passende koordinering mellem Det Europæiske Statistiske System⁽⁷⁾ og Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB). Med henblik herpå og i overensstemmelse med artikel 6, stk. 3, i forordning (EF) nr. 223/2009, er de løbende høringsaktiviteter og samarbejdet mellem Kommissionen (Eurostat) og ECB fastsat som værende særlig vigtig med henblik på at udvikle de påkrævede statistiske standarder, metoder og procedurer.
- (5) Det statistiske arbejde, der for nylig blev udført af ESCB' Statistiske Komité — bistået af dens arbejdsgruppe for fast ejendom — om datakilder vedrørende finansieringen af erhvervsejendomme og beboelsesejendomme, har understreget behovet for ændringer til visse definitioner for at lette de nationale makroprudentielle myndigheders overvågningsaktiviteter. Mens det anerkendes, at Den Europæiske Centralbanks forordning (EU) 2016/867⁽⁸⁾, som indførte AnaCredit-projektet, ikke alene kan opfylde de nationale makroprudentielle myndigheders databehov, bør definitionerne af erhvervsejendomme og beboelsesejendomme i henstilling ESRB/2016/14 ikke desto mindre ændres med henblik på at bringe dem mere på linje med de bredere definitioner, der anvendes i forordning (EU) 2016/867 for at lette de påkrævede analyser af den finansielle stabilitet og gøre fuld sammenlignelighed mellem landene mulig.
- (6) Ændringer i de definitioner, der er fastsat i henstilling ESRB/2016/14 bør dog ikke udelukke de nationale makroprudentielle myndigheder fra at anvende yderligere ejendomsindikatorer og fordelinger, som på grundlag af definitionerne og nøgletallene for disse nationale makroprudentielle myndigheder tager hensyn til de særlige karakteristika for deres nationale markeder for erhvervsejendomme og beboelsesejendomme og er relevante ud fra et perspektiv om finansiell stabilitet. Dette ville også sikre de nationale makroprudentielle myndigheders overholdelse af proportionalitetsprincippet som omhandlet i henstilling ESRB/2016/14.
- (7) Adressaterne anmodes i henstilling ESRB/2016/14 om at aflægge rapport til ESRB og Rådet om de foranstaltninger, som de har truffet på baggrund af henstillingen, eller i givet fald at begrunde undladelsen af at gennemføre foranstaltninger, ifølge den tidsplan, der er fastsat i henstillingen. I denne henseende har adressaterne gjort fremskridt hen mod at gennemføre henstilling ESRB/2016/14 inden for de anbefalede tidsfrister. Nogle af de makroprudentielle myndigheders arbejde er dog blevet forsinket af praktiske årsager såsom behovet for at etablere indberetningsstrukturer, identificere datakilder og adressere problemstillinger, der vedrører dataenes fortrolighed.
- (8) For at sikre gennemførelsen af henstilling ESRB/2016/14 er det derfor nødvendigt at forlænge visse tidsfrister, der er fastsat deri. Forlængelsen af disse tidsfrister giver de nationale makroprudentielle myndigheder mere tid til at løse de ovennævnte praktiske problemstillinger. Manglen på fælles arbejdsdefinitioner giver især anledning til bekymring hvad angår de relevante indikatorer på det fysiske marked for erhvervsejendomme og gør det, sammen med operationelle begrænsninger i adgangen til data, vanskeligt korrekt at vurdere og sammenligne risici på tværs af nationale markeder. Tidsfristerne for gennemførelsen af henstilling ESRB/2016/14 hvad angår de indikatorer, for hvilke de nationale makroprudentielle myndigheder ikke har de relevante oplysninger for, bør derfor forlænges yderligere med henblik på at give nok tid til at udvikle de nødvendige definitioner og til dataindsamling.

⁽⁶⁾ Rådets forordning (EU) nr. 1096/2010 af 17. november 2010 om overdragelse til Den Europæiske Centralbank af specifikke opgaver i relation til Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici's funktionsmåde (EUT L 331 af 15.12.2010, s. 162).

⁽⁷⁾ Det Europæiske Statistiske System (ESS) er partnerskabet mellem Fællesskabets statistikmyndighed, som er Kommissionen (Eurostat) og de nationale statistiske bureauer og andre nationale myndigheder, der i hver medlemsstat er ansvarlig for udviklingen, udarbejdelsen og formidlingen af europæisk statistik.

⁽⁸⁾ Den Europæiske Centralbanks forordning (EU) 2016/867 af 18. maj 2016 om indsamling af granulære data om kreditter og kreditrisici (ECB/2016/13) (EUT L 144 af 1.6.2016, s. 44).

- (9) Det Almindelige Råd er ikke af den opfattelse, at forlængelsen af visse tidsfrister, der er fastsat i henstilling ESRB/2016/14 bringer de finansielle markeders ordentlige funktion i fare. Det Almindelige Råd er derudover ikke af den opfattelse, at en sådan forlængelse som konsekvens heraf ville føre til muligheden for, at adressaterne måske ikke gennemfører henstilling ESRB/2016/14.
- (10) ESRB anerkender også, at yderligere tekniske vejledninger og arbejde med måldefinitionerne og -indikatorerne kan være påkrævet med henblik på at tage højde for specifikke forhold, der gør sig gældende for visse markeder eller markedssegmenter, såvel som med henblik på at sikre dataenes statistiske kvalitet. Yderligere ændringer af henstilling ESRB/2016/14 kan derfor også være nødvendige for at adressere den fremtidige udvikling vedrørende disse måldefinitioner og -indikatorer.
- (11) Henstilling ESRB/2016/14 bør derfor ændres i overensstemmelse hermed —

VEDTAGET DENNE HENSTILLING:

ÆNDRINGER

Henstilling ESRB/2016/14 ændres som følger:

1. Afsnit 1, henstilling C, stk. 1, affattes således:

- »1. Det henstilles, at de nationale makroprudentielle myndigheder gennemfører en ramme for deres risikoovervågning af den indenlandske erhvervsejendomssektor. Til dette formål anbefales følgende sæt indikatorer for effektivt at kunne overvåge de risici, der opstår fra markedet for erhvervsejendomme:

Indikatorer for det fysiske erhvervsejendomsmarked:

- a) prisindeks
- b) huslejeindeks
- c) lejeafkastindeks
- d) ledighedsprocenter
- e) byggestarter

Indikatorer for det finansielle systems krediteksponeringer mod erhvervsejendomme:

- f) strømme af CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)
- g) strømme af misligholdte CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)
- h) strømme af hensættelser til tab på CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)
- i) strømme af hensættelser til tab på udlån vedrørende erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse (som en del af CRE-lån)
- j) beholdninger af CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)
- k) beholdninger af misligholdte CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)
- l) beholdninger af hensættelser til tab på CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)
- m) beholdninger af lån vedrørende erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse (som en del af CRE-lån)
- n) beholdninger af misligholdte lån vedrørende erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse (som en del af CRE-lån)
- o) beholdninger af hensættelser til tab på udlån vedrørende erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse (som en del af CRE-lån)

Indikatorer for kreditstandarder vedrørende erhvervsejendomme:

- p) vægtet gennemsnit af LTV-O for strømmene af CRE-lån

- q) vægtet gennemsnit af den aktuelle belåningsprocent (LTV-C) for beholdningerne af CRE-lån
- r) vægtet gennemsnit af rentedækningsgraden ved kreditoptagelse (ICR-O) for strømmene af CRE-lån og vægtet gennemsnit af den aktuelle rentedækningsgrad (ICR-C) for beholdningerne af CRE-lån
- s) vægtet gennemsnit af gældsserviceringsdækningsgraden ved kreditoptagelse (DSCR-O) for strømmene af CRE-lån og vægtet gennemsnit af den aktuelle gældsserviceringsdækningsgrad (DSCR-C) for beholdningerne af CRE-lån.

Oplysninger om disse indikatorer bør vedrøre kreditudbydere på et individuelt grundlag og bør være tilstrækkeligt repræsentative for det indenlandske erhvervsejendomsmarked.»

2. Afsnit 1, henstilling D, stk. 2, affattes således:

- »2. Det henstilles, at de nationale makroprudentielle myndigheder overvåger risici i forhold til de forskellige indikatorer på grundlag af følgende oplysninger, som nærmere angivet i skema A, B og C i bilag III til denne henstilling.
- a) For prisindekset, huslejeindekset, lejeafkastindekset, ledighedsprocenter og byggestarter bør de nationale makroprudentielle myndigheder overveje en fordeling efter:
 - ejendomstype
 - ejendommens beliggenhed.
 - b) For strømme og beholdninger af værdireguleringer af investeringer i erhvervsejendomme bør de nationale makroprudentielle myndigheder overveje en fordeling efter:
 - ejendomstype
 - ejendommens beliggenhed
 - investortype
 - investors nationalitet.
 - c) For strømme af CRE-lån og beholdninger og for hver fordeling af CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse) — dvs. lån til ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under udvikling, lån til lejebolig, lån til indtægtsgivende fast ejendom (udover lejebolig), lån til erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse og lån til almennyttige boliger — bør de nationale makroprudentielle myndigheder overveje en fordeling efter:
 - ejendomstype
 - ejendommens beliggenhed
 - långivertype
 - långivers nationalitet.
 - d) For strømme og beholdninger af misligholdte CRE-lån og for hver fordeling af misligholdte CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse) — dvs. lån til ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under udvikling, lån til lejebolig, lån til indtægtsgivende fast ejendom (udover lejebolig), lån til erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse og lån til almennyttige boliger — bør de nationale makroprudentielle myndigheder overveje en fordeling efter:
 - ejendomstype
 - ejendommens beliggenhed
 - långivertype
 - långivers nationalitet.

- e) For strømme og beholdninger af hensættelser til tab på CRE-lån og for hver fordeling af hensættelser til tab på CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse) — dvs. lån til ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under udvikling, lån til lejebolig, lån til indtægtsgivende fast ejendom (udover lejebolig), lån til erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse og lån til alment nyttige boliger — bør de nationale makroprudentielle myndigheder overveje en fordeling efter:

- ejendomstype
- ejendommens beliggenhed
- långivertype
- långivers nationalitet.

De fordelinger, der henvises til ovenfor i litra a) til e) skal anses som det anbefalede minimum. De nationale makroprudentielle myndigheder kan tilføje yderligere opdelinger, som de finder nødvendige med henblik på finansiell stabilitet.»

3. I afsnit 1 indsættes følgende delhenstilling:

»Henstilling F — Oprettelsen af en fælles minimumsramme for det fysiske marked for erhvervsejendomme

1. Kommissionen (Eurostat) anbefales at fremsætte EU-lovgivning, der fastsætter en fælles minimumsramme for udviklingen, udarbejdelsen og formidlingen af en database over indikatorerne for det fysiske erhvervsejendomsmarked, der henvises til i delhenstilling C, stk. 1, litra a) til e).
2. Kommissionen (Eurostat) anbefales også at udvikle og fremme statistiske standarder, kilder, fremgangsmåder og procedurer til at udvikle den database over indikatorerne for det fysiske erhvervsejendomsmarked, der henvises til i delhenstilling C, stk. 1, litra a) til e), særligt med henblik på at sikre kvaliteten af dette sæt af indikatorer og mindske indberetningsbyrden.»

4. Afsnit 2, stk. 1, nr. 1), ændres således:

- a) Punkt 3) erstattes af følgende:

»bolig eller ejendom købt med henblik på udlejning« (buy-to-let housing or property): enhver beboelsesejendom, der ejes direkte af en fysisk person, hovedsagelig med henblik på udlejning til lejere«.

- b) Punkt 4) erstattes af følgende:

»erhvervsejendom« (commercial real estate — CRE): enhver indtægtsgivende fast ejendom, der enten eksisterer eller er under udvikling, herunder lejeboliger, eller fast ejendom, der anvendes af ejendommens ejere til at udføre deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse, der ikke er klassificeret som beboelsesejendomme og omfatter alment nyttige boliger.

Hvis en fast ejendom bruges som både erhvervsejendom og beboelsesejendom, betragtes den som forskellige ejendomme (f.eks. baseret på det overfladeareal, der vedrører de respektive brugstyper), hvis en sådan fordeling er mulig, ellers kan ejendommen klassificeres efter den dominerende brug«

- c) Punkt 5) erstattes af følgende:

»CRE-lån« (commercial real estate — CRE loan): et lån givet til en juridisk person med det formål at erhverve indtægtsgivende fast ejendom (eller en flere ejendomme, der defineres som indtægtsgivende fast ejendom), der enten eksisterer eller er under udvikling, eller fast ejendom, der anvendes af ejendommens ejere til at udføre deres virksomhed, formål eller aktivitet (eller flere af sådanne ejendomme), der enten eksisterer eller er under opførelse, eller sikret ved en erhvervsejendom (eller flere erhvervsejendomme)«

- d) Følgende punkt 16a) indsættes:

»indtægtsgivende ejendom under udvikling« (income-producing property under development): alle ejendomme, som er under opførelse, og hvor hensigten er at give ejendommejereren en indtægt, når ejendommen er færdigopført, i form af husleje eller overskud fra salg, men omfatter ikke nedrivning af bygninger eller byggegrunde, der ryddes med henblik på eventuel fremtidig byggemodning«.

e) Punkt 32) erstattes af følgende:

»«ejerbolig» (owner occupied housing or property): enhver beboelsesejendom, som ejes af en fysisk person med det formål at tjene som ly for dens ejer«.

f) Punkt 34) ophæves.

g) Følgende punkt 36a) indsættes:

»«lejebolig» (rental housing): enhver ejendom, der ejes af juridiske personer primært med henblik på udlejning til lejere«.

h) Punkt 38) erstattes af følgende:

»«beboelsesejendom» (residential real estate — RRE): fast ejendom, der er til rådighed for boligformål, der enten eksisterer eller er under udvikling, erhvervet, bygget eller renoveret af en fysisk person, herunder bolig købt med henblik på udlejning. Såfremt en fast ejendom bruges til flere formål, betragtes den som forskellige ejendomme (f.eks. baseret på det overfladeareal, der vedrører de respektive brugstyper), hvis en sådan fordeling er mulig, ellers kan ejendommen klassificeres efter den dominerende brug«.

i) Punkt 39) erstattes af følgende:

»«RRE-lån» (residential real estate — RRE loan): et lån til en fysisk person, for hvilken en beboelsesejendom er stillet som sikkerhed uafhængigt af formålet med lånet«.

5. Afsnit 2, stk. 3, erstattes af følgende:

»3. Tidsfrister for opfølgning

Adressaterne anmodes om at aflægge rapport til ESRB og Rådet om de foranstaltninger, som de har truffet på baggrund af denne henstilling, eller i givet fald at begrunde undladelsen af at gennemføre foranstaltninger under iagttagelse af følgende tidsplaner:

1. Henstilling A

- a) Senest den 31. december 2019 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en midtvejsrapport om de oplysninger, der allerede foreligger, eller som forventes at foreligge, med hensyn til gennemførelsen af henstilling A.
- b) Senest den 31. december 2020 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en endelig rapport om gennemførelsen af henstilling A.

2. Henstilling B

- a) Senest den 31. december 2019 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en midtvejsrapport om de oplysninger, der allerede foreligger, eller som forventes at foreligge, med hensyn til gennemførelsen af henstilling B.
- b) Senest den 31. december 2020 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en endelig rapport om gennemførelsen af henstilling B.

3. Henstilling C

- a) Senest den 31. december 2019 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en midtvejsrapport om de oplysninger, der allerede foreligger, eller som forventes at foreligge, med hensyn til gennemførelsen af henstilling C.
- b) Senest den 31. december 2021 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en endelig rapport om gennemførelsen af henstilling C.
- c) Hvor de nationale makroprudentielle myndigheder ikke har de relevante oplysninger i relation til de indikatorer, der henvises til i litra a) til e) i henstilling C, stk. 1, anmodes disse myndigheder om at aflevere en endelig rapport om gennemførelsen af henstilling C i relation til disse indikatorer til ESRB og Rådet senest den 31. december 2025.

4. Henstilling D

- a) Senest den 31. december 2019 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en midtvejsrapport om de oplysninger, der allerede foreligger, eller som forventes at foreligge, med hensyn til gennemførelsen af henstilling D.

- b) Senest den 31. december 2021 anmodes de nationale makroprudentielle myndigheder om at forelægge ESRB og Rådet en endelig rapport om gennemførelsen af henstilling D.
- c) Hvor de nationale makroprudentielle myndigheder ikke har de relevante oplysninger i relation til de indikatorer, der henvises til i litra a) i henstilling D, stk. 2, som præciseret i skema A i bilag III til denne henstilling, anmodes disse myndigheder om at aflægge en endelig rapport om gennemførelsen af henstilling D i relation til disse indikatorer til ESRB og Rådet senest den 31. december 2025.

5. Henstilling E

- a) Senest den 31. december 2017 anmodes de europæiske tilsynsmyndigheder om at definere en skabelon for offentliggørelse af data om eksponeringer for enheder, der er underlagt deres tilsyn, mod hvert enkelt nationalt marked for erhvervsejendomme i EU.
- b) Senest den 30. juni 2018 anmodes de europæiske tilsynsmyndigheder om at offentliggøre de data, der er omtalt i litra a), pr. 31. december 2017.
- c) Fra den 31. marts 2019 anmodes de europæiske tilsynsmyndigheder om årligt at offentliggøre de data, der er omtalt i litra a), pr. 31. december det foregående år.

6. Henstilling F

- a) Kommissionen anmodes om senest den 31. december 2021 at aflægge en foreløbig rapport med en første vurdering om gennemførelsen af henstilling F til ESRB og Rådet.
- b) Kommissionen (Eurostat) anmodes om senest den 31. december 2023 at aflægge en endelig rapport til ESRB og Rådet om gennemførelsen af henstilling F.^a

- 6. Bilag I erstattes af bilag I til denne henstilling.
- 7. Bilag II erstattes af bilag II til denne henstilling.
- 8. Bilag III erstattes af bilag III til denne henstilling.
- 9. Bilag IV erstattes af bilag IV til denne henstilling.
- 10. Bilag V erstattes af bilag V til denne henstilling.

Udfærdiget i Frankfurt am Main, den 21. marts 2019.

Leder af ESRB's sekretariat,
på vegne af ESRB's Almindelige Råd
Francesco MAZZAFERRO

BILAG I

Bilag I til henstilling ESRB/2016/14 erstattes af følgende:

»BILAG I

OVERHOLDELSKRITEIRER FOR HENSTILLINGERNE**1. Henstilling A**

De nationale makroprudentielle myndigheder anses for at efterkomme henstilling A, stk. 1 og 2, hvis de:

- a) vurderer, hvorvidt de relevante indikatorer om kreditstandarder for RRE-lån er taget med i betragtning eller gennemført i rammen for risikoovervågning af beboelsesejendomssektoren i deres jurisdiktion
- b) vurderer fremskridt med anvendelsen af de indikatorer, der er specificeret i henstilling A, stk. 1, for denne overvågning
- c) vurderer, i hvilket omfang de oplysninger, der allerede foreligger eller forventes at foreligge i fremtiden, om de relevante indikatorer er tilstrækkeligt repræsentative for de aktuelle kreditstandarder på deres respektive realkreditmarked for beboelsesejendomme
- d) vurderer, hvorvidt boliger købt med henblik på udlejning udgør en væsentlig kilde til risici fra den indenlandske ejendomssektor eller tegner sig for en betydelig andel af den samlede beholdning eller strømme af RRE-lån
- e) hvor boliger købt med henblik på udlejning anses for at udgøre en væsentlig kilde til risici fra den indenlandske ejendomssektor eller tegner sig for en betydelig andel af den samlede beholdning eller strømme af RRE-lån, vurderer fremskridtene med anvendelsen af de indikatorer for risikoovervågning, der er nærmere angivet i henstilling A, stk. 2.

De nationale makroprudentielle myndigheder anses for at efterkomme henstilling A, stk. 3 og 4, hvis de:

- a) sikrer vedtagelse af de metoder, der er specificeret i bilag IV, til beregning af de indikatorer, der er angivet i henstilling A, stk. 1 og 2
- b) i tilfælde, hvor der anvendes en yderligere metode, ud over den i bilag IV angivne, til beregning af de relevante indikatorer, rapporterer om metodens tekniske egenskaber og effektivitet med hensyn til at overvåge risici, der opstår fra beboelsesejendomssektoren
- c) sikrer, at de relevante indikatorer, som er angivet i henstilling A, stk. 1 og 2, anvendes til overvågning af risici i beboelsesejendomssektoren mindst en gang årligt.

2. Henstilling B

De nationale makroprudentielle myndigheder anses for at efterkomme henstilling B, stk. 1 og 2, hvis de:

- a) vurderer fremskridtene med overvågning af den univariate fordeling og de udvalgte fælles fordelinger af de relevante indikatorer, som nærmere angivet i skema A i bilag II
- b) vurderer fremskridtene med anvendelsen af de oplysninger, der er angivet i henstilling B, stk. 2, og i skema A i bilag II som vejledning til overvågning af de relevante risici.

I tilfælde, hvor boliger købt med henblik på udlejning anses for at udgøre en væsentlig kilde til risici fra den indenlandske ejendomssektor eller tegner sig for en betydelig andel af den samlede beholdning eller strøm af RRE-lån, anses de nationale makroprudentielle myndigheder for at efterkomme henstilling B, stk. 3, hvis de:

- a) vurderer fremskridtene med separat overvågning af de relevante indikatorer for boliger købt med henblik på udlejning og ejerboliger
- b) vurderer fremskridtene med overvågning af de relevante data fordelt efter de dimensioner, der er nærmere angivet i skema A og B i bilag II.

3. Henstilling C

De nationale makroprudentielle myndigheder anses for at efterkomme henstilling C, stk. 1 og 2, hvis de:

- a) vurderer, hvorvidt de relevante indikatorer for indenlandske eksponeringer mod erhvervsejendomsmarkedet er taget med i betragtning eller gennemført i rammen for risikoovervågning af erhvervsejendomssektoren i deres jurisdiktion
- b) sikrer, at indikatorerne for det fysiske erhvervsejendomsmarked, indikatorerne for det finansielle systems krediteksponeringer og indikatorer for kreditstandarder inkluderes i rammen for risikoovervågning
- c) vurderer, hvorvidt investeringerne udgør en betydelig kilde til finansiering for den indenlandske erhvervsejendomssektor
- d) vurderer fremskridtene med anvendelsen af de yderligere indikatorer for risikoovervågning, der er angivet i henstilling C, stk. 2, i de tilfælde, hvor investeringerne betragtes som en betydelig kilde til finansiering af den indenlandske erhvervsejendomssektor
- e) vurderer fremskridtene med anvendelsen af, som minimum, de indikatorer, der er specificeret i henstilling C, stk. 1, og hvor det er relevant, i henstilling C, stk. 2
- f) vurderer, hvorvidt oplysningerne om disse indikatorer (som allerede foreligger eller forventes at foreligge) er tilstrækkeligt repræsentative for det indenlandske erhvervsejendomsmarked.

De nationale makroprudentielle myndigheder anses for at efterkomme henstilling C, stk. 3 og 4, hvis de:

- a) sikrer vedtagelse af metoderne til beregning af de indikatorer, der er angivet i henstilling C, stk. 1 og 2, som specificeret i bilag V og, hvor det er relevant for erhvervsejendomme, i bilag IV
- b) i tilfælde, hvor der anvendes en yderligere metode, ud over den i bilag IV og bilag V angivne, til beregning af de relevante indikatorer, rapporterer om metodens tekniske egenskaber og effektivitet med hensyn til at overvåge risici, der opstår fra erhvervsejendomssektoren
- c) sikrer, at de indikatorer, der er angivet i henstilling C, stk. 1, anvendes til overvågning af udviklingen i erhvervsejendomssektoren mindst kvartalsvist for indikatorerne for det fysiske erhvervsejendomsmarked, strømme af udlån (herunder strømme af misligholdte lån og hensættelser til tab på udlån) og de tilsvarende kreditstandarder, og mindst en gang årligt for beholdninger af lån (herunder beholdninger af misligholdte lån og hensættelser til tab på udlån) og de tilsvarende kreditstandarder
- d) i tilfælde, hvor investeringerne betragtes som en betydelig kilde til finansiering af den indenlandske erhvervsejendomssektor, sikrer, at de i henstilling C, stk. 2, opregnede indikatorer anvendes til at overvåge udviklingen i erhvervsejendomssektoren mindst kvartalsvist for investeringsstrømme (herunder værdireguleringer af investeringer) og mindst en gang årligt for beholdninger af investeringer (herunder værdireguleringer af investeringer).

4. Henstilling D

De nationale makroprudentielle myndigheder anses for at efterkomme henstilling D, hvis de:

- a) vurderer fremskridtene med overvågning af de relevante indikatorer, som angivet i skema A, B og C i bilag III
- b) vurderer fremskridtene med anvendelsen af de relevante oplysninger, der er angivet i henstilling D, stk. 2, og i skema A, B og C i bilag III som vejledning til overvågning af de relevante risici
- c) i tilfælde, hvor investeringerne betragtes som en betydelig kilde til finansiering af den indenlandske erhvervsejendomssektor, vurderer fremskridtene med anvendelsen af de i henstilling D, stk. 3, og skema B i bilag III specificerede relevante oplysninger som en vejledning til overvågning af relevante risici
- d) i tilfælde, hvor der anvendes yderligere indikatorer til overvågning af udviklingen i erhvervsejendomssektoren, rapporterer om anvendelsen af de yderligere oplysninger i risikoovervågningen.

5. Henstilling E

De europæiske tilsynsmyndigheder anses for at efterkomme henstilling E, hvis de:

- a) udarbejder et skema til offentliggørelse af data om, hvilke eksponeringer enheder, der er underlagt deres tilsyn, har mod hvert enkelt nationalt marked for erhvervsejendomme i Unionen
- b) mindst en gang årligt offentliggør aggregerede data, som er indsamlet i overensstemmelse med de eksisterende indberetningskrav, om, hvilke eksponeringer de enheder, der er underlagt deres tilsyn, har mod hvert enkelt nationalt marked for erhvervsejendomme i EU.

6. Henstilling F

Kommissionen (Eurostat) anses for at efterkomme henstilling F, hvis den:

- a) på grundlag af egnetheden af de definitioner og fordelinger for de relevante indikatorer på det fysiske erhvervsejendomsmarked, der på nuværende tidspunkt anvendes i medlemsstaterne, fremsætter EU-lovgivning, der fastsætter en fælles minimumsramme for udviklingen, udarbejdelsen og formidlingen af en database over de relevante indikatorer med det formål at harmonisere sådanne indikatorer
 - b) sikrer overensstemmelsen mellem den foreslåede lovgivning og indikatorerne og deres definitioner, som de anvendes med henblik på tilsyn eller finansiel stabilitet, for at undgå, at byrden for de indberettende enheder uberettiget øges.
 - c) sikrer kvaliteten af de relevante indikatorer på det fysiske erhvervsejendomsmarked ved at udvikle statistiske standarder, kilder, fremgangsmåder og procedurer til udviklingen af databasen over de relevante indikatorer.
 - d) sikrer at gennemførelsen af de udviklede statistiske standarder, kilder, fremgangsmåder og procedurer, der vedrører databasen over de relevante indikatorer på det fysiske erhvervsejendomsmarked ikke medfører, at byrden for de indberettende enheder uberettiget øges.
 - e) fremmer gennemførelsen af de statistiske standarder, kilder, fremgangsmåder og procedurer, der er udviklet til udarbejdelsen af databasen over relevante indikatorer på det fysiske erhvervsejendomsmarked.«
-

Bilag II til henstilling ESRB/2016/14 erstattes af følgende:

»BILAG II

INDIKATIVE SKEMAER FOR INDIKATORER FOR BEBOELSESEJENDOMSSEKTOREN

1. Skema A: Indikatorer og dermed forbundne fordelinger for RRE-lån

Skemaer for beboelsesejendomme

STRØMME = nye RRE-lån i rapporteringsperioden opgjort af långiveren. Nationale makroprudentielle myndigheder, som har mulighed for at skelne mellem helt nye RRE-lån og genforhandlede lån, har mulighed for at angive genforhandlede lån separat.
 BEHOLDNINGER = Data for beholdninger af RRE-lån pr. indberetningsdatoen (f.eks. ultimo året)
 nv = beløb i national valuta
 # = antal aftaler
 å = år
 Gns = gennemsnit af det relevante forholdstal
 h/a = heraf

UNIVARIAT FORDELING

Oversigt over porteføljen af RRE-lån
Udbetalte lån
h/a køb med henblik på udlejning
h/a ejerbolig
h/a førstegangskøbere
h/a lån i udenlandsk valuta
h/a uden afdragsfrihed
h/a med delvis afdragsfrihed
h/a med afdragsfrihed (*)

STRØMME
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #

Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditop-tagelse (LSTI-O)
VÆGTET GENNEMSUIT
h/a køb med henblik på udlejning
h/a ejerbolig
h/a førstegangskøbere
h/a lån i udenlandsk valuta
h/a uden afdragsfrihed
h/a med delvis afdragsfrihed
h/a med afdragsfrihed (*)

STRØMME
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)

Oversigt over porteføljen af RRE-lån	STRØMME
h/a ejendomme på individuelle territorier (**)	nv, #
h/a ≤ 1å initial rentebindingsperiode	nv, #
h/a] 1å; 5å] initial rentebindingsperiode	nv, #
h/a] 5å; 10å] initial rentebindingsperiode	nv, #
h/a > 10å initial rentebindingsperiode	nv, #
h/a genforhandlede (valgfri)	nv, #

Belåningsprocent ved kreditoptagelse (LTV-O)	STRØMME
VÆGTET GENNEMSNI	Gns (i%)
h/a køb med henblik på udlejning	Gns (i%)
h/a ejerbolig	Gns (i%)
h/a førstegangskøbere	Gns (i%)
h/a lån i udenlandsk valuta	Gns (i%)
h/a uden afdragsfrihed	Gns (i%)
h/a med delvis afdragsfrihed	Gns (i%)

Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LSTI-O)	STRØMME
h/a ejendomme på individuelle territorier (**)	Gns (i%)
h/a ≤ 1å initial rentebindingsperiode	Gns (i%)
h/a] 1å; 5å] initial rentebindingsperiode	Gns (i%)
h/a] 5å; 10å] initial rentebindingsperiode	Gns (i%)
h/a > 10å initial rentebindingsperiode	Gns (i%)
FORDELING	
≤10%	nv, #
]10% ; 20%]	nv, #
]20% ; 30%]	nv, #
]30% ; 40%]	nv, #
]40% ; 50%]	nv, #
]50% ; 60%]	nv, #
> 60%	nv, #
Ikke angivet	nv, #

Belåningsprocent ved kreditoptagelse (LTV-O)	STRØMME
h/a med afdragsfrihed (*)	Gns (i%)
h/a ejendomme på individuelle territorier (**)	Gns (i%)
FORDELING	
≤ 50%	nv, #
]50% ; 60%]	nv, #
]60% ; 70%]	nv, #
]70% ; 80%]	nv, #
]80% ; 90%]	nv, #
]90% ; 100%]	nv, #
]100% ; 110%]	nv, #
> 110%	nv, #
Ikke angivet	nv, #

Aktuel belåningsprocent (LTV-C)	BEHOLDNINGER
VÆGTET GENNEMSIT	Gns (i%)
FORDELING	
≤ 50%	nv, #
]50% ; 60%]	nv, #

Gældsservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (DSTI-O) (VALGFRI)	STRØMME
VÆGTET GENNEMSIT	Gns (i%)
FORDELING	
≤10%	nv, #
]10% ; 20%]	nv, #
]20% ; 30%]	nv, #
]30% ; 40%]	nv, #
]40% ; 50%]	nv, #
]50% ; 60%]	nv, #
> 60%	nv, #
Ikke angivet	nv, #

Lån i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LTI-O)	STRØMME
VÆGTET GENNEMSIT	Gns
FORDELING	
≤3	nv, #
]3 ; 3,5]	nv, #

[illegible]

FÆLLES FORDELING

STRØMME
LTV-O ≤ 80%
Løbetid ved kreditoptagelse
≤ 20å
]20å ; 25å]
> 25å
LTV-O]80%-90%]
Løbetid ved kreditoptagelse
≤ 20å
]20å ; 25å]
> 25å
LTV-O]90%-110%]
Løbetid ved kreditoptagelse
≤ 20å
]20å ; 25å]
> 25å

Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LSTI-O)		
≤30%	]30% ; 50%]	>50%
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #

STRØMME
Initial rentebindingsperiode
h/a ≤ 1å
h/a] 1å; 5å]
h/a] 5å; 10å]
h/a > 10å

Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LSTI-O)		
≤30%	]30% ; 50%]	>50%
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #

STRØMME
Belåningsprocent ved kreditoptagelse (LTV-O)
LTV-O ≤ 80%
LTV-O]80% ; 90%]
LTV-O]90% ; 110%]
LTV-O >110%

Gæld i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (DTI-O)		
≤ 4	]4 ; 6]	> 6
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #
nv, #	nv, #	nv, #

STRØMME	Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LSTI-O)		
LTV-O >110%			
Løbetid ved kreditoptagelse			
≤ 20å	nv, #	nv, #	nv, #
]20å ; 25å]	nv, #	nv, #	nv, #
> 25å	nv, #	nv, #	nv, #

(*) Hvor det er relevant, bør afdragsfrie lån, for hvilke der foreligger et såkaldt »redemption vehicle«, angives separat.

(**) beboelsesejendomme, der er beliggende på udenlandske territorier, kan stilles som sikkerhed for RRE-lån ydet inden for det indenlandske finansielle system i en medlemsstat. Der bør tilføjes en række for hvert sådant udenlandsk territorium, som anses for vigtigt med henblik på finansiell stabilitet.

2. Skema B: Indikatorer og dermed forbundne fordelinger for RRE-lån til køb med henblik på udlejning og til ejerboliger

Yderligere skemaer for lande med betydelige risici fra (eller markeder for) køb med henblik på udlejning

STRØMME = nye RRE-lån i rapporteringsperioden opgjort af långiveren. Nationale makroprudentielle myndigheder, som har mulighed for at skelne mellem helt nye RRE-lån og genforhandlede lån, har mulighed for at angive genforhandlede lån separat.
 BEHOLDNINGER = Data for beholdninger af RRE-lån pr. indberetningsdatoen (f.eks. ultimo året)
 nv = beløb i national valuta
 # = antal aftaler
 å = år
 Gns = gennemsnit af det relevante forholdstal
 h/a = heraf

LÅN TIL KØB MED HENBLIK PÅ UDLEJNING

Oversigt over lån til køb med henblik på udlejning
Udbetalte lån
h/a førstegangskøbere
h/a lån i udenlandsk valuta
h/a uden afdragsfrihed

STRØMME
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #

Rentedækningsgrad ved kreditoptagelse (ICR-O)
VÆGTET GENNEMSNI
FORDELING
≤ 100%
]100% ; 125%]

STRØMME
Gns
nv, #
nv, #

Oversigt over lån til køb med henblik på udlejning	STRØMME
h/a med delvis afdragsfrihed	nv, #
h/a med afdragsfrihed (*)	nv, #
h/a ejendomme på individuelle territorier (**)	nv, #
h/a ≤ 1å initial rentebindingsperiode	nv, #
h/a] 1å; 5å] initial rentebindingsperiode	nv, #
h/a] 5å; 10å] initial rentebindingsperiode	nv, #
h/a > 10å initial rentebindingsperiode	nv, #

Belåningsprocent ved kreditoptagelse (LTV-O)	STRØMME
VÆGTET GENNEMSIT	Gns (i%)
FORDELING	
≤ 50%	nv, #
]50% ; 60%]	nv, #
]60% ; 70%]	nv, #
]70% ; 80%]	nv, #
]80% ; 90%]	nv, #
]90% ; 100%]	nv, #
]100% ; 110%]	nv, #
> 110%	nv, #
Ikke angivet	nv, #

Rentedækningsgrad ved kreditoptagelse (ICR-O)	STRØMME
]125% ; 150%]	nv, #
]150% ; 175%]	nv, #
]175% ; 200%]	nv, #
> 200%	nv, #

Gæld i forhold til husleje ved kreditoptagelse (DTR-O)	STRØMME
VÆGTET GENNEMSIT	Gns
FORDELING	
≤ 5	nv, #
]5 ; 10]	nv, #
]10 ; 15]	nv, #
]15 ; 20]	nv, #
> 20.	nv, #

LÅN TIL EJBOLIGER

Oversigt over lån til ejerboliger
Udbetalte lån
h/a førstegangskøbere
h/a lån i udenlandsk valuta
h/a uden afdragsfrihed
h/a med delvis afdragsfrihed
h/a med afdragsfrihed (*)
h/a ejendomme på individuelle territorier (**)
h/a ≤ 1å initial rentebindingsperiode
h/a] 1å; 5å] initial rentebindingsperiode
h/a] 5å; 10å] initial rentebindingsperiode
h/a > 10å initial rentebindingsperiode

Aktuel belåningsprocent (LTV-C)
VÆGTET GENNEMSNI
h/a førstegangskøbere

STRØMME
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #

STRØMME
Gns (i%)
Gns (i%)

Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditop-tagelse (LSTI-O)
VÆGTET GENNEMSNI
h/a førstegangskøbere
h/a lån i udenlandsk valuta
h/a uden afdragsfrihed
h/a med delvis afdragsfrihed
h/a med afdragsfrihed (*)
h/a ejendomme på individuelle territorier (**)
h/a ≤ 1å initial rentebindingsperiode
h/a] 1å; 5å] initial rentebindingsperiode
h/a] 5å; 10å] initial rentebindingsperiode
h/a > 10å initial rentebindingsperiode
FORDELING
≤10%
]10% ; 20%]
]20% ; 30%]

STRØMME
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
Gns (i%)
nv, #
nv, #
nv, #

Aktuel belåningsprocent (LTV-C)	STRØMME
h/a lån i udenlandsk valuta	Gns (i%)
h/a uden afdragsfrihed	Gns (i%)
h/a med delvis afdragsfrihed	Gns (i%)
h/a med afdragsfrihed (*)	Gns (i%)
h/a ejendomme på individuelle territorier (**)	nv, #
FORDELING	
≤ 50%	nv, #
]50% ; 60%]	nv, #
]60% ; 70%]	nv, #
]70% ; 80%]	nv, #
]80% ; 90%]	nv, #
]90% ; 100%]	nv, #
]100% ; 110%]	nv, #
> 110%	nv, #
Ikke angivet	nv, #

Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LSTI-O)	STRØMME
]30% ; 40%]	nv, #
]40% ; 50%]	nv, #
]50% ; 60%]	nv, #
> 60%	nv, #
Ikke angivet	nv, #

Lån i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LTI-O)	STRØMME
VÆGTET GENNEMSIT	Gns
FORDELING	
≤ 3	nv, #
]3 ; 3,5]	nv, #
]3,5 ; 4]	nv, #
]4 ; 4,5]	nv, #
]4,5 ; 5]	nv, #
]5 ; 5,5]	nv, #
]5,5 ; 6]	nv, #
> 6.	nv, #
Ikke angivet	nv, #

Aktuel belåningsprocent (LTV-C)
VÆGTET GENNEMSIT
FORDELING
≤ 50%
]50% ; 60%]
]60% ; 70%]
]70% ; 80%]
]80% ; 90%]
]90% ; 100%]
]100% ; 110%]
> 110%
Ikke angivet

BEHOLDNINGER
Gns (i%)
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #

Løbetider ved kreditoptagelse, år
VÆGTET GENNEMSIT
FORDELING
≤ 5å
]5å ; 10å]
]10å ; 15å]
]15å ; 20å]
]20å ; 25å]
]25å ; 30å]
]30å ; 35å]
> 35å
Ikke angivet

STRØMME
Gns (år)
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #
nv, #

(*) Hvor det er relevant, bør afdragsfrie lån, for hvilke der foreligger et såkaldt »redemption vehicle«, angives separat.

(**) beboelsesejendomme, der er beliggende på udenlandske territorier, kan stilles som sikkerhed for RRE-lån ydet inden for det indenlandske finansielle system i en medlemsstat. Der bør tilføjes en række for hvert sådant udenlandsk territorium, som anses for vigtigt med henblik på finansiell stabilitet.

Bilag III til henstilling ESRB/2016/14 erstattes af følgende:

»BILAG III

INDIKATIVE SKEMAER FOR INDIKATORER FOR ERHVERVSEJENDOMSSEKTOREN

1. Skema A: Indikatorer for det fysiske marked

Indikatorer for det fysiske marked

	Indikator	Frekvens	Fordeling	
			Ejendomstype ⁽¹⁾	Ejendommens beliggenhed ⁽²⁾
Fysisk marked	Prisindeks for erhvervsejendomme	Kvartalsvist	I	I
	Huslejeindeks	Kvartalsvist	I	I
	Lejeafkastindeks	Kvartalsvist	I	I
	Ledighedsprocenter	Kvartalsvist	R	R
	Byggestarter	Kvartalsvist	#	#

⁽¹⁾ Ejendomstype fordeles efter kategorierne kontor, detail, industri, beboelse og andet (hele det indenlandske marked).

⁽²⁾ Ejendommens beliggenhed fordeles efter indenlandsk »bedste beliggenhed« og »anden beliggenhed«.

I = Indeks

R = Forholdstal

= Kvadratmeter

2. Skema B: Indikatorer for det finansielle systems eksponeringer

Indikatorer for eksponeringer

	Indikator	Frekvens	Fordeling					I alt
			Ejendomstype ⁽¹⁾	Ejendommens beliggenhed ⁽²⁾	Investortype ⁽³⁾ , ⁽⁸⁾	Långivertype ⁽⁴⁾	Investors ⁽⁸⁾ /långivers nationalitet ⁽⁵⁾	
Strømme ⁽⁶⁾	Investeringer i erhvervsejendomme ⁽⁸⁾	Kvartalsvist	nv	nv	nv		nv	nv
	— heraf direkte beholdninger af erhvervsejendomme	Kvartalsvist	nv	nv	nv		nv	nv

	Indikator	Fordeling						I alt
		Frekvens	Ejendomstype ⁽¹⁾	Ejendommens beliggenhed ⁽²⁾	Investortype ⁽³⁾ , ⁽⁸⁾	Långivertype ⁽⁴⁾	Investors ⁽⁸⁾ /långivers nationalitet ⁽⁵⁾	
	— heraf indirekte beholdninger af erhvervsejendomme	Kvartalsvist			nv		nv	nv
	Værdireguleringer af investeringer i erhvervsejendomme	Kvartalsvist	nv	nv	nv		nv	nv
	CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af lejebolig	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af erhvervsejendomme under udvikling	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	misligholdte CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv

	Indikator	Frekvens	Fordeling					I alt
			Ejendomstype ⁽¹⁾	Ejendommens beliggenhed ⁽²⁾	Investortype ⁽³⁾ , ⁽⁸⁾	Långivertype ⁽⁴⁾	Investors ⁽⁸⁾ /långivers nationalitet ⁽⁵⁾	
	— heraf lån til erhvervelse af lejebolig	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af erhvervsejendomme under udvikling	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	hensættelser til tab på CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af lejebolig	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af erhvervsejendomme under udvikling	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Kvartalsvist	nv	nv		nv	nv	nv

	Indikator	Fordeling						I alt
		Frekvens	Ejendomstype ⁽¹⁾	Ejendommens beliggenhed ⁽²⁾	Investortype ⁽³⁾ ⁽⁸⁾	Långivertype ⁽⁴⁾	Investors ⁽⁸⁾ /långivers nationalitet ⁽⁵⁾	
Beholdninger ⁽⁷⁾	Investeringer i erhvervsejendomme ⁽⁸⁾	Årligt	nv	nv	nv		nv	nv
	— heraf direkte beholdninger af erhvervsejendomme	Årligt	nv	nv	nv		nv	nv
	— heraf indirekte beholdninger af erhvervsejendomme	Årligt			nv		nv	nv
	Værdireguleringer af investeringer i erhvervsejendomme	Årligt	nv	nv	nv		nv	nv
	CRE-lån (herunder erhvervsejendomme under udvikling eller opførelse)	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf misligholdte CRE-lån	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af lejebolig	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv

	Indikator	Fordeling						I alt
		Frekvens	Ejendomstype ⁽¹⁾	Ejendommens beliggenhed ⁽²⁾	Investortype ⁽³⁾ ⁽⁸⁾	Långivertype ⁽⁴⁾	Investors ⁽⁸⁾ /långivers nationalitet ⁽⁵⁾	
	Hensættelser til tab på CRE-lån	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf misligholdte CRE-lån	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af lejebolig	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	Udlån til erhvervsejendomme under udvikling (som en del af CRE-lån)	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv
	— heraf misligholdte lån	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv

	Indikator	Fordeling						I alt
		Frekvens	Ejendomstype ⁽¹⁾	Ejendommens beliggenhed ⁽²⁾	Investortype ⁽³⁾ ⁽⁸⁾	Långivertype ⁽⁴⁾	Investors ⁽⁸⁾ /långivers nationalitet ⁽⁵⁾	
	Hensættelser til tab på udlån vedrørende erhvervsejendomme under udvikling	Årligt	nv	nv		nv	nv	nv

⁽¹⁾ Ejendomstype fordeles efter kategorierne kontor, detail, industri, beboelse og andet, hvor det er relevant for indikatoren.

⁽²⁾ Ejendommens beliggenhed fordeles efter indenlandsk »bedste beliggenhed« og »anden beliggenhed« samt »udenlandsk«.

⁽³⁾ Investortype fordeles efter kategorierne banker, forsikringsselskaber, pensionskasser, investeringsfonde, ejendomsselskaber og andre.

⁽⁴⁾ Långivertype fordeles efter kategorierne banker, forsikringsselskaber, pensionskasser, investeringsfonde, ejendomsselskaber og andre.

⁽⁵⁾ Nationalitet fordeles efter kategorierne indenlandsk, Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde og resten af verden.

⁽⁶⁾ Strømme angives på bruttobasis for investeringer, udlån og misligholdte lån (kun nye lån/investeringer dækkes uden at tage højde for tilbagebetaling eller reduktion af eksisterende beløb).

Strømme angives på nettobasis for værdireguleringer på investeringer og hensættelser til tab på udlån.

⁽⁷⁾ Beholdningsdata for beholdningen af investeringer i erhvervsejendomme, værdireguleringer på investeringer i erhvervsejendomme, (misligholdte) CRE-lån og hensættelser til tab på CRE-lån pr. indberetningsdatoen.

⁽⁸⁾ Kun hvis investeringerne udgør en betydelig andel af finansieringen af erhvervsejendomme.

nv = beløb i national valuta

3. Skema C: Indikatorer for kreditstandarder

Indikatorer for kreditstandarder ⁽¹⁾

	Indikator	Frekvens	Vægtet gennemsnit af forholdstal
Strømme ⁽²⁾	Belåningsprocent ved kredittoptagelse (LTV-O)	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af lejebolig	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af erhvervsejendomme under udvikling	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Kvartalsvist	R

	Indikator	Frekvens	Vægtet gennemsnit af forholdstal
	Rentedækningsgrad ved kreditoptagelse (ICR-O)	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af lejebolig	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af erhvervsejendomme under udvikling	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Kvartalsvist	R
	Gældsserviceringsdækningsgrad ved kreditoptagelse (DSCR-O)	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af lejebolig	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af erhvervsejendomme under udvikling	Kvartalsvist	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Kvartalsvist	R

	Indikator	Frekvens	Vægtet gennemsnit af forholdstal				
Beholdninger ⁽³⁾	Aktuel belåningsprocent (LTV-C)	Årligt	R				
	— lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Årligt	R				
		— lån til erhvervelse af lejlighed	Årligt	R			
			— lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejligheder)	Årligt	R		
				— lån til erhvervelse af erhvervs ejendomme under udvikling	Årligt	R	
					— lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Årligt	R
	Aktuel rentedækningsgrad (ICR-C)	Årligt	R				
		— lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Årligt	R			
			— lån til erhvervelse af lejlighed	Årligt	R		
				— lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejligheder)	Årligt	R	
					— lån til erhvervelse af erhvervs ejendomme under udvikling	Årligt	R
						— lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Årligt

	Indikator	Frekvens	Vægtet gennemsnit af forholdstal
	Aktuel gældsserviceringsdækningsgrad (DSCR-C)	Årligt	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, der indehaves af ejerne med henblik på at drive deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse	Årligt	R
	— lån til erhvervelse af lejebolig	Årligt	R
	— lån til erhvervelse af indtægtsgivende fast ejendom (undtagen lejeboliger)	Årligt	R
	— lån til erhvervelse af erhvervsejendomme under udvikling	Årligt	R
	— lån til erhvervelse af ejendom, som indehaves til almennyttige boliger	Årligt	R

(¹) Eksklusiv ejendomme under udvikling, som kan overvåges ved hjælp af finansieringsomkostningsprocenten (lån i forhold til omkostninger - LTC).

(²) Strømdata for ny produktion af CRE-lån i løbet af indberetningsperioden.

(³) Beholdningsdata for beholdningen af CRE-lån på indberetningsdatoen.

R = forholdstal.

BILAG IV

Bilag IV til henstilling ESRB/2016/14 erstattes af følgende:

»BILAG IV

VEJLEDNING OM METODERNE TIL MÅLING OG BEREKNING AF INDIKATORERNE

Dette bilag giver vejledning på højt niveau om metoderne til beregning af de indikatorer, der anvendes i skemaerne i bilag II og, hvor det er relevant, i bilag III. Formålet er ikke at give detaljerede tekniske instrukser til, hvorledes skemaerne skal udfyldes i alle tænkelige tilfælde. Desuden bør vejledningen fortolkes som omfattende måldefinitioner og målmetoder, hvor afvigelser i visse tilfælde kan være berettigede for at tage højde for specifikke forhold, der gør sig gældende for visse markeder eller markedssegmenter.

1. Belåningsprocent ved kreditoptagelse (LTV-O)

1. LTV-O defineres som:

$$LTV-O = \frac{L}{V}$$

2. I forbindelse med beregningen gælder følgende for »L«:

- a) Omfatter alle lån eller lånetrancher, som låntager har stillet den faste ejendom som sikkerhed for på tidspunktet for kreditoptagelse (uanset lånets formål), efter aggregering af lånene »efter låntager« og »efter sikkerhedsstillelse«.
- b) Måles på grundlag af udbetalte beløb og omfatter derfor ikke eventuelle beløb, der ikke er trukket på kreditlinjer. For ejendomme stadig under opførelse, repræsenterer »L« summen af alle lånetrancher, som er udbetalt frem til indberetningsdatoen, og LTV-O beregnes på datoen for udbetaling af en eventuel ny lånetranche.⁽¹⁾ Hvis førnævnte beregningsmetode ikke er mulig at anvende, eller ikke svarer til den herskende markedspraksis, kan LTV-O alternativt også beregnes på grundlag af det samlede lånebeløb, der er bevilget, og den forventede værdi efter færdiggørelse af den beboelsesejendom, der er under opførelse.
- c) Omfatter ikke lån, der ikke har sikkerhed i ejendommen, medmindre den rapporterende kreditudbyder betragter usikrede lån som en del af finansieringstransaktionen for boliglånet og dermed kombinerer sikrede og usikrede lån. I sådanne tilfælde medtages usikrede lån også i »L«.
- d) Korrigeres ikke for tilstedeværelsen af andre faktorer, der mindsker kreditrisikoen.
- e) Omfatter ikke omkostninger og gebyrer for RRE-lånet.
- f) Omfatter ikke låntilskud.

3. I forbindelse med beregningen gælder følgende for »V«:

- a) Beregnes på grundlag af ejendommens værdi ved kreditoptagelse, målt som den laveste af følgende:
 1. transaktionsværdien, f.eks. som tinglyst i et skøde, og
 2. værdien som vurderet af en uafhængig ekstern eller intern sagkyndig.
 Hvis der kun foreligger én værdi, anvendes denne.

⁽¹⁾ For ejendomme stadig under opførelse, kan LTV-O på et givet tidspunkt n beregnes som:

$$LTV-O_n = \frac{\sum_{i=1}^n L_i}{V_0 + \sum_{i=1}^n \Delta V_{i,i-1}}$$

Hvor $i = 1, \dots, n$ vedrører lånetrancher udbetalt frem til tidspunkt n , er V_0 den oprindelige værdi af sikkerhedsstillelsen i form af fast ejendom (f.eks. jord), og $\Delta V_{i,i-1}$ repræsenterer ændringen i ejendommens værdi i perioderne frem til udbetalingen af den n 'te lånetranche.

- b) Tager ikke højde for værdien af planlagte renoverings- eller byggearbejder.
 - c) For ejendomme stadig under opførelse tegner »V« sig for den samlede ejendomsværdi frem til indberetningsdatoen (idet der tages højde for den værdistigning, som fremskridt med byggearbejdet medfører). »V« vurderes ved udbetaling af en ny lånetranche, hvilket giver mulighed for beregning af en ajourført LTV-O.
 - d) Korrigeres ikke for tilstedeværelsen af andre faktorer, der mindsker kreditrisikoen.
 - e) Omfatter ikke omkostninger og gebyrer for RRE-lånet.
 - f) Beregnes ikke som den »langsigtede værdi«. Den langsigtede værdi kunne ganske vist begrundes med den procykliske karakter af »V«, men formålet med LTV-O er at vise kreditstandarderne ved kreditoptagelse. Hvis »V«, på det tidspunkt, hvor RRE-lånet bevilges, og LTV-O angives, ikke repræsenterer værdien af aktivet ved kreditoptagelse, således som den er registreret hos långiveren, vil den ikke i tilstrækkelig grad afspejle långivers faktiske kreditpolitik med hensyn til LTV-O.
4. Ud over at beregne LTV-O i overensstemmelse med den metode, der er beskrevet i stk. 2 og 3 ovenfor, kan de nationale makroprudentielle myndigheder også, hvis de finder det påkrævet med henblik på at tage højde for specifikke forhold, der gør sig gældende for deres markeder, beregne LTV-O ved at trække det samlede beløb for alle udestående RRE-lån, uanset om det er udbetalt eller ej, for hvilket der er stillet sikkerhed i form af en »forpanteret« til ejendommen, fra definitionen af »V« i stedet for at inkludere disse lån i beregningen af »L«, som det er beskrevet i stk. 2.
5. Hvor markederne for lån vedrørende boliger købt med henblik på udlejning og vedrørende ejerboliger overvåges separat, gælder definitionen af LTV-O med følgende undtagelser:
- a) for lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning:
 - »L« inkluderer kun lån eller lånetrancher, som låntager har stillet den faste ejendom som sikkerhed for på tidspunktet for kreditoptagelse, hvad angår lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning.
 - »V« inkluderer kun værdien ved kreditoptagelse af ejendommen købt med henblik på udlejning.
 - b) for lån vedrørende ejerboliger:
 - »L« inkluderer kun lån eller lånetrancher, som låntager har stillet den faste ejendom som sikkerhed for på tidspunktet for kreditoptagelse, hvad angår lån vedrørende ejerboliger.
 - »V« inkluderer kun værdien ved kreditoptagelse af ejerboligen.
6. De nationale makroprudentielle myndigheder bør være opmærksomme på belåningsprocentens procykliske karakter og bør derfor udvise forsigtighed ved fortolkningen af denne i en ramme for risikoovervågning. De bør også under søge anvendelsen af yderligere nøgletal, f.eks. lån i forhold til langsigtet værdi, hvor værdien korrigeres i overensstemmelse med den langsigtede udvikling i et markedsprisindeks.

2. Aktuell belåningsprocent (LTV-C)

1. LTV-C defineres som:

$$LTV-C = \frac{LC}{VC}$$

2. I forbindelse med beregningen gælder følgende for »LC«:

- a) Måles som lånets/lånenes udestående saldo, defineret som »L« i afsnit 1, stk. 2 — på indberetningsdatoen, idet der tages højde for tilbagebetalinger, låneomlægninger, nye kapitaludbetalinger, påløbne renter og, for så vidt angår lån i udenlandsk valuta, valutakursændringer.
- b) Korrigeres for at tage højde for opsparingen i et investeringsinstrument med det formål at tilbagebetale lånets hovedstol. Den akkumulerede opsparing må kun trækkes fra »LC«, når følgende betingelser er opfyldt:
 - 1) den akkumulerede opsparing er pantsat uden betingelser til kreditgiveren med det udtrykkelige formål at tilbagebetale hovedstolen på de datoer, der er fastsat i aftalen, og

- 2) der anvendes en passende haircut, som fastsættes af den nationale makroprudentielle myndighed, for at afspejle markedsrisici og/eller tredjepartsrisici, der er forbundet med de underliggende investeringer.

3. I forbindelse med beregningen gælder følgende for »VC«:

- a) Afspejler ændringerne i værdien af »V«, som defineret i afsnit 1, stk. 3, siden den seneste ejendomsvurdering. Ejendommens aktuelle værdi bør vurderes af en uafhængig ekstern eller intern sagkyndig. I mangel af en sådan vurdering kan ejendommens aktuelle værdi estimeres ved hjælp af et granulært ejendomsværdiindeks (f.eks. base ret på transaktionsdata). Såfremt der heller ikke foreligger et sådant ejendomsværdiindeks, kan der anvendes et granulært ejendomsprisindeks, efter at der er foretaget et passende fradrag for at tage højde for afskrivninger på ejendommen. Et ejendomsværdi- eller ejendomsprisindeks bør være tilstrækkeligt differentieret ud fra ejendommens geografiske beliggenhed samt ejendomstype.
 - b) Korrigeres for ændringer i de højere stillede panterettigheder på ejendommen.
 - c) Beregnes årligt.
4. Hvor markederne for realkreditlån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning og vedrørende ejerboliger overvåges separat, gælder definitionen af LTV-C med følgende undtagelser:
- a) for lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning:
 - »LC« inkluderer kun lån eller lånetrancher, som låntager har stillet den faste ejendom som sikkerhed for på tidspunktet for kreditoptagelse, hvad angår lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning.
 - »VC« vedrører den aktuelle værdi af ejendommen købt med henblik på udlejning.
 - b) for lån vedrørende ejerboliger:
 - »LC« inkluderer kun lån eller lånetrancher, som låntager har stillet den faste ejendom som sikkerhed for på tidspunktet for kreditoptagelse, hvad angår lån vedrørende ejerboliger.
 - »VC« inkluderer kun den aktuelle værdi af ejerboligen.

3. Lån i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LTI-O)

1. LTI-O defineres som:

$$LTIO = \frac{L}{I}$$

2. I forbindelse med beregningen har »L« samme betydning som i afsnit 1, stk. 2.
3. I forbindelse med beregningen er »I« låntagers samlede disponible indkomst, som registreret af kreditudbyderen på tidspunktet for optagelse af RRE-lånet.
4. Ved fastsættelse af en låntagers »disponible indkomst« opfordres adressaterne til at overholde definition 1) i størst muligt omfang og som minimum definition 2):

Definition 1: »disponibel indkomst« = lønmodtagerindkomst + indkomst fra selvstændig virksomhed (f.eks. overskud) + indkomst fra offentlige pensioner + indkomst fra private pensioner og firmapensioner + indkomst fra arbejdsløshedsunderstøttelse + indkomst fra sociale overførsler undtagen arbejdsløshedsunderstøttelse + regelmæssige private overførsler (f.eks. ægtefællebidrag) + bruttolejeindtægt fra fast ejendom + indkomst fra finansielle investeringer + indkomst fra privat virksomhed eller partnerskab + regelmæssig indkomst fra andre kilder + låntilskud – skatter – præmier til sundhedspleje/social sikring/sygeforsikring + skattenedsættelser.

I forbindelse med denne definition gælder følgende:

- a) »bruttolejeindtægt fra fast ejendom« omfatter både lejeindtægt fra ejede ejendomme, som der aktuelt ikke er nogen udestående RRE-lån for, og ejendomme købt med henblik på udlejning. Lejeindtægten bør fastsættes ud fra de oplysninger, bankerne har til rådighed, eller beregnes på anden måde. Hvis der ikke foreligger nøjagtige oplysninger, bør det rapporterende institut udarbejde sit bedste estimat for lejeindtægten, og den anvendte metode beskrives

- b) »skatter« bør omfatte, i prioriteret rækkefølge, indkomstskatter, skattegodtgørelser, pensions- eller forsikringspræmier, hvis de opkræves på bruttoindkomsten, specifikke skatter, f.eks. ejendomsskatter, og andre ikke-forbrugsrelaterede skatter
- c) »præmier til sundhedspleje/social sikring/sygeforsikring« bør omfatte de faste og obligatoriske udgifter, der i nogle lande afholdes efter skat
- d) »skattenedsættelser« bør omfatte godtgørelser fra skattemyndigheden, som er forbundet med rentefradraget for realkreditlånet
- e) »låntilskud« bør omfatte alle interventioner fra den offentlige sektor, der har til formål at lette låntagers gældsserviceringsbyrde (f.eks. rentetilskud, tilbagebetalingstilskud).

Definition 2: »disponibel indkomst« = lønmodtagerindkomst + indkomst fra selvstændig virksomhed (f.eks. overskud) – skatter.

5. Hvor markederne for realkreditlån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning og vedrørende ejerboliger overvåges separat, gælder definitionen af LTI-O med følgende undtagelser:

- a) for lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning:
 - »L« inkluderer kun lån eller lånetrancher, som låntager har stillet den faste ejendom som sikkerhed for på tidspunktet for kreditoptagelse, hvad angår lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning.
- b) for lån vedrørende ejerboliger:
 - »L« inkluderer kun lån eller lånetrancher, som låntager har stillet den faste ejendom som sikkerhed for på tidspunktet for kreditoptagelse, hvad angår lån vedrørende ejerboliger.
 - hvor en låntager både har lån vedrørende ejerbolig og lån vedrørende ejendom købt med henblik på udlejning, kan kun lejeindtægten fra ejendom købt med henblik på udlejning, fratrukket omkostningerne til servicerings af lån vedrørende ejendom købt med henblik på udlejning, anvendes til støtte for betaling af lån vedrørende ejerbolig. I dette tilfælde er den bedst egnede definition af »disponibel indkomst«:

»disponibel indkomst« = lønmodtagerindkomst + indkomst fra selvstændig virksomhed, f.eks. overskud + indkomst fra offentlige pensioner + indkomst fra private pensioner og firmapensioner + indkomst fra arbejdsløshedsunderstøttelse + indkomst fra sociale overførsler undtagen arbejdsløshedsunderstøttelse + regelmæssige private overførsler, f.eks. ægtefællebidrag + (bruttolejeindtægt fra fast ejendom – omkostninger til gældsservice ring for udlejningsejendomme + indkomst fra finansielle investeringer) + indkomst fra privat virksomhed eller partnerskab + regelmæssig indkomst fra andre kilder + låntilskud – skatter – præmier til sundhedspleje/social sikring/sygeforsikring + skattenedsættelser.

4. Gæld i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (DTI-O)

1. DTI-O defineres som følger:

$$DTIO = \frac{D}{I}$$

2. I forbindelse med beregningen omfatter »D« låntagers samlede gæld, uanset om der er stillet fast ejendom som sikkerhed herfor, herunder alle udestående finansielle lån, dvs. lån bevilget af realkreditlångiveren og af andre långivere, på tidspunktet for optagelse af RRE-lånet.
3. I forbindelse med beregningen har »I« samme betydning som i afsnit 3, stk. 4.

5. Lånservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (LSTI-O)

1. LSTI-O defineres som følger:

$$LSTIO = \frac{LS}{I}$$

2. I forbindelse med beregningen er »LS« de årlige omkostninger til servicering af RRE-lånet, defineret som »L« i afsnit 1, stk. 2, på tidspunktet for kreditoptagelse.

3. I forbindelse med beregningen har »I« samme betydning som i afsnit 3, stk. 4.
4. Hvor markederne for realkreditlån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning og vedrørende ejerboliger overvåges separat, gælder definitionen af LSTI-O med følgende undtagelser:
- a) for lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning:
 - »LS« er de årlige omkostninger til servicering af gæld vedrørende lånet til ejendommen købt med henblik på udlejning, på tidspunktet for kreditoptagelse.
 - b) for lån vedrørende ejerboliger:
 - »LS« er de årlige omkostninger til servicering af gæld vedrørende lånet til ejerboligen, på tidspunktet for kreditoptagelse.
 - Den bedst egnede definition af »disponibel indkomst« i dette tilfælde er:

»disponibel indkomst« = lønmodtagerindkomst + indkomst fra selvstændig virksomhed, f.eks. overskud + indkomst fra offentlige pensioner + indkomst fra private pensioner og firmapensioner + indkomst fra arbejdsløshedsunderstøttelse + indkomst fra sociale overførsler undtagen arbejdsløshedsunderstøttelse + regelmæssige private overførsler, f.eks. ægtefællebidrag + (bruttolejeindtægt fra fast ejendom – omkostninger til gældsservice ring for udlejningsejendomme + indkomst fra finansielle investeringer) + indkomst fra privat virksomhed eller partnerskab + regelmæssig indkomst fra andre kilder + låntilskud – skatter – præmier til sundhedspleje/social sikring/sygeforsikring + skattenedsættelser.

6. Gældsservicering i forhold til indkomst ved kreditoptagelse (DSTI-O)

1. DSTI-O defineres som:

$$DSTIO = \frac{DS}{I}$$

2. I forbindelse med beregningen er »DS« de årlige omkostninger til servicering af låntagers samlede gæld, defineret som »D« i afsnit 4, stk. 2.
3. 2, på tidspunktet for kreditoptagelse. I forbindelse med beregningen har »I« samme betydning som i afsnit 3, stk. 4.
4. DSTI-O skal betragtes som en valgfri indikator, da der kan være jurisdiktioner, hvor långiverne ikke har adgang til de oplysninger, der er nødvendige for at kunne beregne brøken. I jurisdiktioner, hvor långiverne har adgang til disse oplysninger (f.eks. gennem kreditregistre eller skatteoplysninger), opfordres de makroprudentielle myndigheder dog kraftigt til at inkludere denne indikator i deres ramme for risikoovervågning.

7. Rentedækningsgrad (ICR)

1. ICR defineres som:

$$ICR = \frac{\text{Gross annual rental income}}{\text{Annual interest costs}}$$

2. I forbindelse med beregningen gælder følgende:
- a) »årlig bruttolejeindtægt« er den årlige lejeindtægt fra boliger købt med henblik på udlejning før fradrag af eventuelle driftsudgifter til opretholdelse af ejendommens værdi samt skatter
 - b) »årlige renteudgifter« er de årlige renteudgifter forbundet med boliger købt med henblik på udlejning.
3. Forholdstallet kan henvise til værdien ved kreditoptagelse (ICR-O) eller den aktuelle værdi (ICR-C).

8. Lån i forhold til husleje ved kreditoptagelse (LTR-O)

1. LTV-O defineres som:

$$LTRO = \frac{\text{Buy-to-let loan}}{\text{Net annual rental income or Gross annual rental income}}$$

2. I forbindelse med beregningen gælder følgende:
- a) »lån vedrørende ejendom købt med henblik på udlejning« har samme betydning som »L« i afsnit 1, stk. 2, men er begrænset til realkreditlån til finansiering af ejendommen købt med henblik på udlejning

- b) »årlig nettolejeindtægt« er den årlige lejeindtægt fra ejendommen købt med henblik på udlejning, fratrasket eventuelle driftsudgifter til opretholdelse af ejendommens værdi, men før fradrag af eventuelle skatter
- c) »årlig bruttolejeindtægt« er de årlige indtægter fra udlejning af ejendommen købt med henblik på udlejning til lejere, før fradrag af eventuelle driftsudgifter til opretholdelse af ejendommens værdi samt skatter.

Den årlige nettolejeindtægt bør anvendes til beregning af LTR-O. Foreligger denne oplysning ikke, kan den årlige bruttolejeindtægt anvendes som alternativ.«

BILAG V

Bilag V til henstilling ESRB/2016/14 erstattes af følgende:

»BILAG V

VEJLEDNING OM DEFINITIONER OG INDIKATORER

Dette bilag giver vejledning om specifikke forhold vedrørende definitionen af indikatorer og navnlig om bilag III. Formålet er ikke at give detaljerede tekniske instrukser til, hvorledes skemaerne i bilag III skal udfyldes i alle tænkelige tilfælde. Desuden bør vejledningen fortolkes som omfattende måldefinitioner og målmeter, hvor afvigelser i visse tilfælde kan være berettigede for at tage højde for specifikke forhold, der gør sig gældende for visse markeder eller markedssegmenter.

1. Definitioner af erhvervsejendomme

Der findes på nuværende tidspunkt ingen EU-definition af erhvervsejendomme, som er tilstrækkelig præcis til makroprudentielle formål.

- a) Forordning (EU) nr. 575/2013 definerer beboelsesejendomme i artikel 4, stk. 1, nr. 75, men indeholder ikke nogen definition af erhvervsejendomme udover at beskrive dem som »kontorejendom eller anden erhvervsejendom« i artikel 126. Denne forordning fastlægger endvidere, at den faste ejendoms værdi ikke i væsentlig grad afhænger af låntagers kreditkvalitet eller afkastet fra det underliggende projekt, hvad angår erhvervsejendomme.
- b) EBA har tilføjet et nyttigt yderligere kriterium: ejendommens dominerende brug »bør være forbundet med en økonomisk aktivitet« ⁽¹⁾. Dette kriterium er ganske vist nyttigt, men det er stadig ikke præcist nok til makroprudentielle formål.
- c) Den Europæiske Centralbanks forordning (EU) 2016/867 (ECB/2016/13) ⁽²⁾ er også en mulig kilde til definition af erhvervsejendomme. Mens den forudsætning, som denne henstilling oprindeligt blev vedtaget på baggrund af, begrundede vedtagelsen af mere detaljerede definitioner med henblik på finansiell stabilitet, har den seneste udvikling inden for statistik understreget behovet for at bringe definitionen af erhvervsejendomme mere på linje med den, der fremgår af forordning (EU) 2016/867, for at lette de nationale makroprudentielle myndigheders overvågningsaktiviteter og finansielle analyser og gøre det fuldt ud muligt at sammenligne mellem lande.
- d) G20-gruppens Data Gaps-initiativ ⁽³⁾ er et sæt på 20 henstillinger om forbedring af økonomisk og finansiell statistik, som blev iværksat med det formål at forbedre tilgængeligheden og sammenligneligheden af økonomiske og finansielle data efter den finansielle krise i 2007-2008. Anbefaling II.17 og II.18 i den anden fase af G20 datamangelinitiativet (DGI-2) ⁽⁴⁾ fremhæver kravet om at forbedre tilgængeligheden af både statistik for både beboelsesejendomme og erhvervsejendomme. Som opfølgning på dette initiativ offentliggjorte Kommissionen (Eurostat) i 2017 en rapport om »Commercial property price indicators: sources, methods and issues« ⁽⁵⁾, som giver bidrag om kildedataene og fremgangsmåderne vedrørende prisindeks for erhvervsejendomme med det formål bedre at oplyse indsamlere og brugere om alternative datakilder, fremgangsmåder for måling og de problemstillinger, der er på spil.
- e) I Baselkomiteen for Banktilsyns høringsdokument om revisioner af standardmetoden for kreditrisiko ⁽⁶⁾ defineres erhvervsejendomme også som det modsatte af beboelsesejendomme. En eksponering mod en beboelsesejendom defineres som en eksponering med sikkerhed i fast ejendom, der har karakter af en bolig og opfylder alle gældende love og bestemmelser, der gør det muligt at bruge ejendommen til boligformål, dvs. som en beboelsesejendom. En eksponering mod en erhvervsejendom defineres derefter som en eksponering med sikkerhed i fast ejendom, som ikke er en beboelsesejendom.

⁽¹⁾ Jf. EBA spørgsmål ID 2014_1214 (af 21.11.2014).

⁽²⁾ Den Europæiske Centralbanks forordning (EU) 2016/867 af 18. maj 2016 om indsamling af granulære data om kreditter og kreditrisici (ECB/2016/13) (EUT L 144 af 1.6.2016, s. 44).

⁽³⁾ Rådet for Finansiell Stabilitet og Den Internationale Valutafond, *The financial crisis and information gaps — report to the G-20 finance ministers and central bank governors*, 29. oktober 2009.

⁽⁴⁾ Rådet for Finansiell Stabilitet og Den Internationale Valutafond, *Sixth Progress Report on the Implementation of the G-20 Data Gaps Initiative*, september 2015.

⁽⁵⁾ »Commercial property price indicators: sources, methods and issues«, *Statistical Reports 2017* udg., Eurostat, Den Europæiske Unions publikationskontor, 2017.

⁽⁶⁾ Baselkomiteen for Banktilsyn, *Revisions to the Standardised Approach to credit risk — second consultative document*, december 2015.

I lyset af de ovennævnte begrænsninger giver denne henstilling en arbejdsdefinition af erhvervsejendomme specifikt til makroprudentielle formål. I henstillingen defineres erhvervsejendomme som indtægtsgivende fast ejendom, der enten eksisterer eller er under udvikling, herunder lejeboliger, eller fast ejendom, der anvendes af ejendommens ejere til at udføre deres virksomhed, formål eller aktivitet, der enten eksisterer eller er under opførelse, der ikke er klassificeret som beboelsesejendomme og omfatter almennyttige boliger.

Det kan diskuteres, om ejendomme under udvikling bør betragtes som erhvervsejendomme. National praksis varierer i denne henseende. En række medlemsstaters erfaringer under den seneste finansielle krise har imidlertid vist, hvor vigtigt det er at overvåge investeringer i og finansieringen af denne økonomiske aktivitet af hensyn til den finansielle stabilitet.

Indtægtsgivende fast ejendom defineres som alle ejendomme, hvor indtægten stammer fra deres husleje eller overskud fra salget heraf. Boliger købt med henblik på udlejning og lejeboliger er begge underkategorier af indtægtsgivende fast ejendom.

Boliger købt med henblik på udlejning omfatter ejendomme, der ejes direkte af fysiske personer med det primære formål at blive udlejet til lejere. Ejendomme købt med henblik på udlejning udgør et grænseområde mellem beboelses- og erhvervsejendomme. Eftersom denne aktivitet typisk udføres af ikke-professionelle deltidsudlejere med en lille ejendomsportefølje, kan den i forbindelse med finansiell stabilitet anses for at høre mere til beboelsesejendomssektoren end til erhvervsejendomssektoren. Af denne årsag klassificeres ejendomme købt med henblik på udlejning som beboelsesejendomme og udelukkes derfor automatisk fra definitionen af erhvervsejendomme, selv om de stadig anses for indtægtsgivende fast ejendom. På grund af dette delmarkeds tydelige risikoegenskaber henstilles det ikke desto mindre, at de nationale makroprudentielle myndigheder overvåger udviklingen på delmarkedet separat, såfremt denne aktivitet udgør en væsentlig kilde til risici eller en betydelig andel af beholdningen eller strømmene af de samlede RRE-lån. Af denne årsag er en fordeling af RRE-lån også medtaget for at kunne skelne mellem lån vedrørende ejendomme købt med henblik på udlejning og lån til ejerbolig. Ejendomme købt med henblik på udlejning, som er under opførelse, anses også for beboelsesejendomme. Ligeledes anses boliger, der er under opførelse med det formål at anvendes til bolig for ejerne, også for beboelsesejendomme.

Lejeboliger henviser til fast ejendom, der ejes af juridiske personer (såsom professionelle investorer), med det formål at udlejes til lejere. Sådanne ejendomme anses også for indtægtsgivende fast ejendom og klassificeres som sådan som erhvervsejendomme. Derudover klassificeres lejeboliger, der er under opførelse, også som erhvervsejendomme, og særligt som indtægtsgivende fast ejendom under udvikling. Særskilte overvågning af finansieringen af lejeboliger kan også være relevant med henblik på finansiell stabilitet. Af denne grund er særskilte opdelinger medtaget for disse låntyper.

Indtægtsgivende fast ejendom ud over ejendomme købt med henblik på udlejning og lejeboliger er også medtaget i definitionen af erhvervsejendomme, uanset om de eksisterer eller er under opførelse. Eksempler på sådanne andre typer af indtægtsgivende fast ejendom omfatter lejede kontorbygninger og lejede forretningslokaler. Sådanne typer af indtægtsgivende fast ejendom anses, når de er under opførelse, som indtægtsgivende fast ejendom under udvikling, som klassificeres som erhvervsejendomme.

Fast ejendom, der anvendes af ejendommens ejere til at udføre deres virksomhed, formål eller aktivitet, omfatter forretningslokaler såvel som fast ejendom, der har en mere særlig karakter, såsom kirker, universiteter, museer osv. Hvorvidt fast ejendom, der anvendes af ejendommens ejere til at udføre deres virksomhed, formål eller aktivitet bør klassificeres som erhvervsejendomme eller som en anden type ejendom kan diskuteres. I denne henseende varierer national praksis, idet de risici, der er forbundet med sådanne ejendomme, kan betragtes som forskellige fra de risici, der er forbundet med erhvervsejendomme. Selv om det anerkendes, at risiciene kan variere på tværs af medlemsstaterne er det imidlertid også vigtigt at overvåge sådanne risici med henblik på finansiell stabilitet. Af denne grund er fast ejendom, der anvendes af ejendommens ejere til at udføre deres virksomhed, formål eller aktivitet, medtaget i definitionen af erhvervsejendomme. Derudover er særskilte opdelinger, for at tage hensyn til særlige karakteristika for finansieringen af de forskellige ejendomsmarkeder på tværs af medlemsstaterne, medtaget med henblik på at overvåge de risici, der er forbundet med disse typer af finansiering, separat. Fast ejendom, der anvendes af ejendommens ejere til at udføre deres virksomhed, formål eller aktivitet, bør også anses for erhvervsejendomme både under opførelsesfasen og når det står færdigt.

Almennyttige boliger er et komplekst segment af ejendomsmarkedet, da de kan antage forskellige former på tværs af og i de forskellige medlemsstater. Idet almentyngte boliger sædvanligvis ikke bygges, erhverves eller renoveres af fysiske personer, klassificeres de ikke som beboelsesejendomme men som erhvervsejendomme. I nogle lande er det dog i lyset af hensyn til finansiell stabilitet vigtigt at overvåge risiciene fra denne type af ejendom separat. Af denne grund er

særskilte opdelinger tilføjet for disse låntyper. Derudover anses almenyttige boliger, der er direkte ejet af staten, som at være ejet med det formål at udføre regeringens mål og klassificeres derfor også som erhvervsejendomme. Almennyttige boliger, der er under opførelse, klassificeres også som erhvervsejendomme, idet de anses for indtægtsgivende fast ejendom under udvikling.

Andre ejendomme under opførelse bør anses for enten beboelsesejendomme eller erhvervsejendomme i overensstemmelse med de generelle definitioner i henholdsvis afsnit 2, stk. 1, nr. 1), punkt 4) og 38).

2. Datakilder vedrørende erhvervsejendomme

2.1. Indikatorer for det fysiske erhvervsejendomsmarked

Indikatorer for erhvervsejendomme på det fysiske marked fås via:

- a) offentlige kilder, f.eks. nationale statistikbureauer eller tingbøger, eller
- b) private dataudbydere, som dækker en betydelig del af erhvervsejendomsmarkedet.

ESRB's rapport om erhvervsejendomme og finansiel stabilitet i EU giver et overblik over de tilgængelige prisindeks og mulige datakilder ⁽⁷⁾.

2.2. Indikatorer for det finansielle systems eksponeringer mod erhvervsejendomme

Data om markedsdeltagernes eksponeringer, i al fald markedsdeltagerne i den finansielle sektor, kan indsamles fra tilsynsindberetningen. Visse data indsamles allerede af ECB og EIOPA på nationalt niveau. Disse data er dog ikke særligt detaljerede. Nye skemaer for tilsynsindberetning for banker, dvs. Financial Reporting (FINREP) og Common Reporting (COREP), for forsikringsselskaber i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/138/EF ⁽⁸⁾ og investeringsfonde i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/61/EU ⁽⁹⁾ kan give et mere granulært indblik i de finansielle institutioners eksponeringer mod erhvervsejendomme.

Klassifikationerne i den statistiske nomenklatur for økonomiske aktiviteter i Den Europæiske Union (NACE rev 2.0) kan være nyttige med hensyn til at repræsentere de finansielle institutioners eksponeringer mod erhvervsejendomme, da EU's institutioner i høj grad er enige herom, og de anvendes i skemaer til lovpligtig indberetning for banker og forsikringsselskaber. To afsnit synes at være relevante i den henseende:

- a) Afsnit F: byggeri undtagen anlægsarbejder og
- b) Afsnit L: fast ejendom undtagen ejendomsmæglere.

Den væsentligste ulempe ved at anvende NACE-klassifikationerne er, at de er målrettet mod sektorer i økonomien og ikke lån. For eksempel vil et lån udstedt til et ejendomsselskab til køb af en bilpark blive indberettet under afsnit L, selv om det ikke er et CRE-lån.

2.3. Anvendelse af data fra den private sektor

Hvor de nationale makroprudentielle myndigheder anvender data fra en dataudbyder i den private sektor til at udarbejde indikatorerne for erhvervsejendomme, forventes de at kortlægge forskellene i omfang og definitioner i forhold til det, der anmodes om i denne henstilling. Myndighederne skal også kunne give detaljerede oplysninger om udbyderens underliggende metodologi og stikprøvedækning. Data fra en privat udbyder bør være repræsentative for markedet som helhed og de relevante fordelinger, der fremgår af henstilling D:

- a) ejendomstype
- b) ejendommens beliggenhed
- c) investortype og investors nationalitet
- d) långivertype og långivers nationalitet.

⁽⁷⁾ ESRB, »Report on Commercial Real Estate and Financial Stability in the EU«, december 2015, særligt bilag II, afsnit 2.2.

⁽⁸⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/138/EF af 25. november 2009 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II) (EUT L 335 af 17.12.2009, s. 1).

⁽⁹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/61/EU af 8. juni 2011 om forvaltere af alternative investeringsfonde og om ændring af direktiv 2003/41/EF og 2009/65/EF samt forordning (EF) nr. 1060/2009 og (EU) nr. 1095/2010 (EUT L 174 af 1.7.2011, s. 1).

3. Relevante fordelinger af indikatorerne

Hvad angår de relevante fordelinger, der fremgår af henstilling D, bør de nationale makroprudentielle myndigheder kunne give en vurdering af sådanne fordelingers relevans for deres marked for erhvervsejendomme, når de bruger fordelingerne som led i overvågningen, også under hensyntagen til proportionalitetsprincippet.

»Ejendomstype« henviser til den primære brug af en erhvervsejendom. Hvad angår indikatorer for erhvervsejendomme, bør denne fordeling omfatte følgende kategorier:

- a) bolig, f.eks. boliger med flere husholdninger
- b) detail, f.eks. hoteller, restauranter, indkøbscentre
- c) kontorer, f.eks. en ejendom, der primært bruges som erhvervs- eller forretningsmæssige kontorer
- d) industri, f.eks. en ejendom, der bruges til produktion, distribution og logistik
- e) andre typer erhvervsejendomme.

Såfremt en fast ejendom bruges til flere formål, betragtes den som forskellige ejendomme (f.eks. baseret på det overfladeareal, der vedrører de respektive brugstyper), hvis en sådan fordeling er mulig, ellers kan ejendommen klassificeres efter den dominerende brug.

»Ejendommens beliggenhed« henviser til ejendomsmarkedets geografiske fordeling (f.eks. efter regioner) eller delmarked og bør også indeholde »bedste beliggenhed« og »anden beliggenhed«. Bedste beliggenhed betragtes generelt som den bedste beliggenhed på et bestemt marked, hvilket også afspejles i lejeafkastet (typisk det laveste på markedet). For kontorbygninger kan det være central beliggenhed i en stor by. For detailhandelsbygninger kan det være en bymidte med mange fodgængere eller et centralt beliggende indkøbscenter. For logistikbygninger kan det være en beliggenhed, hvor der er den nødvendige infrastruktur og tjenester samt særdeles god adgang til transportnet.

»Ejendomsterritorium« henviser til det territorium, hvor ejendommen, der tjener som sikkerhed for et lån, der er ydet inden for det indenlandske finansielle system i en medlemsstat, er beliggende. Denne opdeling bør omfatte de følgende underkategorier:

- a) indenlandsk territorium
- b) udenlandsk territorium opdelt efter individuelle lande, som medlemsstatens nationale makroprudentielle myndigheder finder væsentlige med henblik på finansiell stabilitet.

»Investortype« henviser til brede investorkategorier, f.eks.:

- a) banker
- b) forsikringsselskaber
- c) pensionskasser
- d) investeringsfonde
- e) ejendomsselskaber
- f) andre.

Det er sandsynligt, at kun data om den registrerede låntager eller investor vil være tilgængelige. De nationale makroprudentielle myndigheder bør dog være opmærksomme på, at den registrerede låntager eller investor kan være en anden end den endelige låntager eller investor, som er der, hvor de endelige risici ligger. Myndighederne anmodes således også om at overvåge oplysninger om den endelige låntager eller investor, hvor det er muligt, f.eks. via oplysninger fra markedsdeltagere, for at få en bedre forståelse af markedsdeltagernes adfærd samt risici.

»Långivertype« henviser til brede långiverkategorier, f.eks.:

- a) banker, herunder »dårlige banker«
- b) forsikringsselskaber
- c) pensionskasser.

De nationale makroprudentielle myndigheder kan være nødt til at ajourføre listen over investor- og långivertyper, så den afspejler den lokale erhvervsejendomssektors egenskaber.

»Nationalitet« henviser til det land, hvor markedsdeltagerens virksomhed har hjemsted. Investorernes og långivernes nationalitet bør fordeles efter mindst de tre følgende geografiske kategorier:

- a) indenlandsk
- b) resten af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde
- c) resten af verden.

De nationale makroprudentielle myndigheder bør være opmærksomme på, at den registrerede investor eller långivers nationalitet kan være en anden end den endelige investor eller långivers nationalitet, som er der, hvor de endelige risici ligger. Myndighederne anmodes således også om at overvåge oplysninger om den endelige långiver eller investors nationalitet, f.eks. via oplysninger fra markedsdeltagere.

De fordelinger, der henvises til i henstilling D, stk. 2, skal anses som det anbefalede minimum. De nationale makroprudentielle myndigheder er imidlertid ikke udelukket fra at anvende yderligere opdelinger, som de på grundlag af deres egne definitioner og nøgletal og under hensyn til de særlige karakteristika for deres nationale markeder for erhvervsejendomme kan betragte som nødvendige med henblik på finansiell stabilitet. Hvad angår disse yderligere opdelinger kan de nationale makroprudentielle myndigheder vælge at overvåge og kategorisere disse markedssegmenter, som de finder det passende for deres nationale markeder for erhvervsejendomme. Derudover kan de nationale makroprudentielle myndigheder, hvor visse underkategorier af erhvervsejendomme eller beboelsesejendomme ikke anses for at være relevante med henblik på finansiell stabilitet, vælge ikke at overvåge risiciene fra sådanne typer af ejendom og/eller fra deres finansiering. I sådanne tilfælde anses en undladelse af at foretage foranstaltninger som berettiget under den forudsætning, at der gives tilstrækkelige forklaringer.

4. Metoder til beregning af de fysiske markedsindikatorer

Erhvervsejendomsprisen vedrører en fællesnævner af konstant kvalitet, dvs. markedsværdien fratrukket kvalitetsændringer som værdiforringelse (og forældelse) eller værdistigning (f.eks. renovering) ved hjælp af kvalitetsjustering.

Ifølge retningslinjer som led i arbejde iværksat af Eurostat tilrådes det, at data om prisfastsættelse indsamles fra faktiske transaktioner. Hvor sådanne data ikke er tilgængelige og/eller ikke er fuldt ud repræsentative, kan de approksimeres ved hjælp af data fra vurdering eller værdiansættelse, så længe disse data afspejler den aktuelle markedspris og ikke en antaget »holdbar pris«.

5. Vurdering af det finansielle systems eksponeringer mod erhvervsejendomme

Det finansielle systems eksponering mod erhvervsejendomme består både af udlån, ofte fra banker og undertiden også forsikringsselskaber, og af investeringer, ofte foretaget af forsikringsselskaber, pensionskasser og investeringsforeninger. Investeringer kan derfor vedrøre både direkte beholdninger af erhvervsejendomme, f.eks. juridisk adkomst til en erhvervsejendom, og indirekte beholdninger af erhvervsejendomme, f.eks. via værdipapirer og investeringsforeninger. Hvis en långiver eller investor anvender et special purpose vehicle (SPV) som en dedikeret teknik til finansiering af erhvervsejendom, bør en sådan långivning eller investering betragtes som et direkte udlån til eller beholdning af erhvervsejendom (»look-through«-metoden).

Ved vurdering af disse eksponeringer for systemet som helhed bør de nationale makroprudentielle myndigheder være opmærksomme på risikoen for at tælle dobbelt. Investorer kan investere både direkte og indirekte i erhvervsejendomme. For eksempel investerer pensionskasser og forsikringsselskaber ofte indirekte i erhvervsejendomme.

Det kan også være vanskeligere at beregne udenlandske markedsdeltageres eksponeringer, som kan tegne sig for en væsentlig del af markedet ⁽¹⁰⁾. Eftersom disse markedsdeltagere er vigtige for erhvervsejendomsmarkedets funktion, tilrådes det at overvåge deres aktiviteter.

Da tab på aktiviteter vedrørende erhvervsejendomme ofte er koncentreret i bankernes udlån til erhvervsejendomme, opfordres de nationale makroprudentielle myndigheder til at være særligt opmærksomme på denne aktivitet i deres overvågning.

6. Metoder til beregning af belåningsprocent (LTV)

I bilag IV beskrives metoderne til beregning af LTV-O og LTV-C. Der er dog en række specifikke faktorer, der skal tages med i betragtning i beregningen af disse forholdstal for erhvervsejendomme.

⁽¹⁰⁾ ESRB, »Report on Commercial Real Estate and Financial Stability in the EU«, december 2015, særligt afsnit 2.3 og boks 1.

I tilfælde af et syndikeret lån bør LTV-O beregnes som det oprindelige beløb af alle lån ydet til låntager i forhold til ejendommens værdi ved kreditoptagelse. Hvis det drejer sig om flere ejendomme, beregnes LTV-O som forholdet mellem det/de oprindelige lånebeløb og de berørte ejendommers samlede værdi.

Da antallet af ejendomme er meget mindre, og ejendommene er mere uensartede i erhvervsejendomssektoren end i beboelsesejendomssektoren, er det mere hensigtsmæssigt at beregne LTV-C på grundlag af en vurdering af de enkelte ejendommers værdi end at anvende et værdi- eller prisindeks.

Endelig skal de nationale makroprudentielle myndigheder overvåge fordelingen af LTV med særligt fokus på de mest risikobetonede lån, dvs. lån med den højeste belåningsprocent, da tab ofte er resultatet af sådanne halerisici.

7. Metoder til beregning af rentedækningsgrad (ICR) og gældsserviceringsdækningsgrad (DSCR)

Rentedækningsgraden (interest coverage ratio, ICR) og gældsserviceringsdækningsgraden (DSCR) henviser til lejeindtægter fra en indtægtsgivende fast ejendom eller flere ejendomme, eller en pengestrøm, der genereres ved driften af virksomheden, formålet eller aktiviteten for ejerne af en ejendom eller flere ejendomme, fratrullet skatter og driftsudgifter, som ejeren skal afholde for at opretholde ejendommens værdi og — i tilfælde af pengestrøm — justeret for andre omkostninger og fordele, der er direkte forbundet med anvendelsen af ejendommen.

ICR defineres som:

$$ICR = \frac{\text{Net annual rental income}}{\text{Annual interest costs}}$$

I forbindelse med beregningen af ICR gælder følgende:

- a) »årlig nettoindtægt« omfatter den årlige nettoglejendomsindtægt fra udlejning af ejendommen eller den årlige pengestrøm, der genereres ved driften af virksomheden, formålet eller aktiviteten for ejerne af ejendommen, fratrullet skatter og eventuelle driftsudgifter til opretholdelse af ejendommens værdi, og — hvad angår pengestrømmen — justeret for andre omkostninger og fordele, der er direkte forbundet med anvendelsen af ejendommen.
- b) »årlige renteudgifter« er de årlige renteudgifter, som er forbundet med lånet med sikkerhed i erhvervsejendommen(e).

Formålet med ICR er at måle, i hvilket omfang indtægterne fra en ejendom er tilstrækkelige til at betale de renteudgifter, som en låntager skal betale for at købe ejendommen. ICR bør derfor analyseres på ejendomsniveau.

DSCR defineres som:

$$DSCR = \frac{\text{Net annual rental income}}{\text{Annual debt service}}$$

I forbindelse med beregningen af DSCR gælder følgende:

- a) »årlig nettoindtægt« er den årlige nettoglejendomsindtægt fra udlejning af ejendommen eller den årlige pengestrøm, der genereres ved driften af virksomheden, formålet eller aktiviteten for ejerne af ejendommen, fratrullet skatter og eventuelle driftsudgifter til opretholdelse af ejendommens værdi, og — hvad angår pengestrømmen — justeret for andre omkostninger og fordele, der er direkte forbundet med anvendelsen af ejendommen.
- b) »årlig gældsservicering« er den årlige gældsservicering, som er forbundet med lånet med sikkerhed i erhvervsejendommen(e).

Formålet med DSCR er at vurdere vægten af den samlede gældsbyrde, som en ejendom genererer for en låntager. Nævneren omfatter derfor ikke alene renteudgifter, men også tilbagebetaling af lånet, dvs. afdrag på hovedstolen. Det vigtigste spørgsmål for en sådan indikator er, hvorvidt den bør beregnes på ejendomsniveau eller låntagerniveau. Finansiering af erhvervsejendomme er typisk uden regres, dvs. långiver har kun ret til afdrag ud af de indtægter, som ejendommen giver, og ikke ud af låntagers andre indtægter eller aktiver. Derfor er det mere realistisk og hensigtsmæssigt at beregne DSCR på ejendomsniveau. Fokusering på en låntagers samlede indkomst ville desuden give anledning til vigtige konsolideringsproblemer, som ville gøre det vanskeligere at definere et mål, der er sammenligneligt på tværs af medlemsstaterne.

8. Yderligere indikatorer, der er relevante for indtægtsgivende ejendomme under udvikling

Hvad angår indtægtsgivende ejendomme under udvikling, kan de nationale makroprudentielle myndigheder, i stedet for LTV ved kreditoptagelse, overvåge forholdet mellem lånet og omkostningerne (LTC). LTC er det oprindelige beløb af alle bevilgede lån i forhold til omkostningerne i forbindelse med opførelsen af ejendommen, indtil den står færdig.

Desuden bør de nationale makroprudentielle myndigheder fokusere deres overvågning på de mest risikobetonede aspekter af udviklingen, f.eks. hvor kun en meget lille andel af projektet er udlejet eller solgt på forhånd. For bygninger stadig under opførelse svarer førudlejningskvoten til det overfladeareal, der allerede er udlejet af bygherren på det tidspunkt, hvor lånet blev ydet, i forhold til det samlede overfladeareal, der vil være tilgængeligt, når ejendommen står færdig. Tilsvarende svarer førsalgskvoten til det overfladeareal, der allerede er solgt af bygherren på det tidspunkt, hvor lånet ydes, i forhold til det samlede overfladeareal, der vil være tilgængeligt, når ejendommen står færdig.

9. ESA'ernes årlige offentliggørelse af eksponeringer mod erhvervsejendomme

Ud fra oplysninger, der er tilgængelige via skemaerne til lovpligtig indberetning, henstilles det, at ESA'erne mindst en gang årligt offentliggør aggregerede oplysninger om, hvilke eksponeringer de enheder, som er underlagt deres tilsyn og på individuelt grundlag, har mod de forskellige nationale erhvervsejendomsmarkeder i EU. En sådan offentliggørelse forventes at styrke de nationale makroprudentielle myndigheders viden om de aktiviteter, som enheder fra andre medlemsstater har på deres nationale markeder for erhvervsejendomme. Ved eventuelle tvivlsspørgsmål med hensyn til omfanget eller kvaliteten af de offentliggjorte data, bør offentliggørelsen ledsages af passende kommentarer.

Som hovedregel bør ESA'erne gøre det muligt for de enkelte nationale makroprudentielle myndigheder i EU at vurdere eksponeringerne hos alle EU's finansielle institutioner mod deres nationale markeder. Det indebærer, at data indsamlet for alle finansielle institutioner i EU bør aggregeres på landeniveau.

Ved offentliggørelsen af sådanne aggregerede oplysninger bør ESA'erne benytte sig af oplysninger i skemaer til lovpligtig indberetning, som giver en geografisk fordeling af krediteksponeringer og/eller (direkte og indirekte) investeringer. Hvor der fordeles efter NACE-koder ⁽¹⁾ i indberetningsskemaerne, kan erhvervsejendomme henhøre under både afsnit »F« og »L«, selv om nogle underkategorier strengt taget bør udelukkes ifølge den definition af erhvervsejendomme, som er vedtaget i denne henstilling.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1893/2006 af 20. december 2006 om oprettelse af den statistiske nomenklatur for økonomiske aktiviteter NACE rev. 2 og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 3037/90 og visse EF-forordninger om bestemte statistiske områder (EUT L 393 af 30.12.2006, s. 1).«

II

(Meddelelser)

MEDDELELSER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Vejledning om deltagelse af tredjelandes tilbudsgivere og varer på EU's marked for offentlige
udbud

(2019/C 271/02)

Indholdsfortegnelse

	<i>Side</i>
Hvorfor denne vejledning?	44
Retsgrundlag	45
1. Adgang for tredjelandes tilbudsgivere og varer til EU's marked for offentlige udbud	46
1.1. Internationale aftaler om offentlige udbud og det internationale instrument for offentlige udbud	46
1.2. Sektor- og projektspecifikke regler og aftaler	47
1.2.1. Udbud, der afholdes i henhold til mellemstatslige aftaler	48
1.2.2. Foranstaltninger i forsyningssektoren	48
1.2.3. Indkøb på forsvars- og sikkerhedsområdet	49
1.3. I praksis	50
2. Unormalt lave tilbud	51
2.1. Identifikation af unormalt lave tilbud	52
2.2. Undersøgelse af unormalt lave tilbud	52
2.3. Afvisning af unormalt lave tilbud	53
2.4. I praksis	54
3. Kvalitetsstandarder — En strategisk tilgang til offentlige udbud	54
3.1. Investeringsplanlægning	56
3.2. Fastsættelse af kvalitetskriterier for udbudsproceduren	58
3.3. Overvågning af kontraktgennemførelse	61
3.4. I praksis	62
4. Praktisk bistand fra Europa-Kommissionen	62
5. I en nøddeskal	63

LISTE OVER AKRONYMER

Akronym Definition

CJEU	Den Europæiske Unions Domstol
EØS	Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde
EMAS	Ordning for miljøledelses- og miljørevision
EU	Den Europæiske Union
FTA	Frihandelsaftale
GPP	Grønt offentligt udbud
GPA	Verdenshandelsorganisationens aftale om offentlige udbud
ILO	Den Internationale Arbejdsorganisation
IPI	Internationalt instrument for offentlige udbud
OECD	Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling
F&U	Forskning og udvikling
TEUF	Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
WTO	Verdenshandelsorganisationen

Hvorfor denne vejledning?

I marts 2019 vedtog Europa-Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik en fælles meddelelse til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og Rådet om »forbindelserne mellem EU og Kina i et strategisk perspektiv«⁽¹⁾ (meddelelse), der opfordrede til »en proaktiv tilgang til at styrke EU's økonomiske konkurrenceevne og sikre lige vilkår«.

EU bør fortsat søge at opnå større ligevægt og gensidighed i de økonomiske forbindelser. Offentlige udbud, der tegner sig for en andel på ca. 14 % af EU's bruttonationalprodukt, er et vigtigt element i denne henseende.

Oprettelsen af et indre marked for offentlige udbud er et af det indre markedes vigtigste resultater. EU-dækkende offentliggørelse af udbud sikrer gennemsigtighed og skaber muligheder for virksomheder i hele Unionen. En bedre gennemførelse af reglerne i tilfælde af udenlandske tilbudsgivere har til formål at sikre de højeste kvalitetsstandarder i alle faser af processen, mere valuta for pengene, projekternes bæredygtighed og lige konkurrencevilkår mellem virksomheder i og uden for EU, der deltager i udbudsprocedurer.

Kommissionen har derfor forpligtet sig til at »offentliggøre en vejledning om de retlige rammer for deltagelse af udenlandske tilbudsgivere og varer på EU's udbudsmarked under hensyntagen til EU's og de internationale regler for offentlige udbud, herunder bestemmelser om unormalt lave tilbud samt overholdelse af sikkerheds-, arbejds- og miljøstandarder« (foranstaltning 7).

Det Europæiske Råd støttede Kommissionens tilgang og opfordrede Unionen til at gøre en indsats for at »beskytte sine interesser i lyset af tredjelandes urimelige praksis ved at sikre, at handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter og vores regler for offentlige udbud udnyttes fuldt ud, og idet der sikres reel gensidighed i forbindelse med offentlige udbud med tredjelande.« Det understregede ligeledes, at »der bør sikres fair konkurrence inden for det indre marked og globalt, både for at beskytte forbrugerne og for at fremme økonomisk vækst og konkurrenceevne i overensstemmelse med Unionens langsigtede strategiske interesser«⁽²⁾.

Desuden har Kommissionen sammen med medlemsstaterne også forpligtet sig til inden udgangen af 2019 at udarbejde en oversigt over gennemførelsen af de nuværende rammer for at udpege eventuelle mangler. Eventuelle mangler, der konstateres i forbindelse med denne oversigt, vil blive grundigt vurderet, især med fokus på de mangler, der hindrer lige konkurrencevilkår mellem virksomheder i og uden for EU, der deltager i udbudsprocedurer.

⁽¹⁾ JOIN (2019) 5.

⁽²⁾ Det Europæiske Råds møde den 21.-22. marts 2019, EUCO 1/19.

Tilbudsgivere, varer og tjenesteydelser fra tredjelande er ikke altid omfattet af samme eller tilsvarende miljø-, social- eller arbejdsstandarder som dem, der gælder for økonomiske aktører i EU. Tilsvarende er tilbudsgivere fra tredjelande ikke nødvendigvis underlagt strenge statsstøtteregele, der svarer til dem, der gælder i EU. Dette kan stille EU's tilbudsgivere, varer og tjenesteydelser i en dårlig position. Der er behov for at anvende EU's regler for offentlige udbud på en måde, der sikrer, at de samme eller tilsvarende standarder og krav gælder for tilbudsgivere fra EU og tredjelande.

Det vil kræve en flerstrengt indsats at tackle fordrejninger på EU's markeder for offentlige udbud, der opstår som følge af subsidier fra tredjelande eller andre former for statsstøttet finansiering. Anvendelsen af bestemmelser vedrørende unormalt lave tilbud er afgørende i denne sammenhæng, men det er måske ikke tilstrækkelig, og der kan være behov for en yderligere analyse.

Meddelelsen minder også om Kommissionens forpligtelse til at sikre gensidighed i adgangen til udenlandske markeder for offentlige udbud. I årenes løb har EU i vidt omfang åbnet sine markeder for offentlige udbud til tredjelande, men EU's virksomheder har ofte svært ved at få adgang til udbudsmuligheder på visse udenlandske markeder. Kommissionen fremlagde i 2016 et revideret forslag til et internationalt instrument for offentlige udbud (IPI) ⁽¹⁾, der, hvis det vedtages, vil åbne døre for vores virksomheder og give dem mulighed for at konkurrere på lige fod med virksomheder uden for EU.

Ved at forpligte sig på foranstaltningerne i meddelelsen har Kommissionen bekræftet, at den lægger stor vægt på at fremme fair konkurrence og lige vilkår i det indre marked for så vidt angår offentlige udbud.

I overensstemmelse med målene i det »strategiske perspektiv for EU og Kina« har denne vejledning til formål at yde bistand til offentlige indkøbere ved at forbedre forståelsen af visse praktiske aspekter af de offentlige udbudsprocedurer, der er fastsat i den relevante EU-lovgivning, i forbindelse med tredjelandes deltagelse i udbud. Den har også til formål at fremme princippet om, at det ikke kun er prisen, men også høje europæiske standarder inden for navnlig arbejds-, miljø- og sikkerhedsområdet, der skal tages i betragtning i forbindelse med offentlige udbudsprocedurer. Den bidrager hermed til at skabe lige konkurrencevilkår for EU's tilbudsgivere, varer og tjenesteydelser. Denne vejledning bygger på meddelelsen »Udbud, der virker — i og for Europa« ⁽²⁾, som etablerede et bredt partnerskab med medlemsstaterne med det formål at øge effektiviteten af offentlige udbud. Et bedre kendskab til og en bedre udnyttelse af de muligheder, der ligger i de eksisterende retlige rammer, vil hjælpe til at styrke det indre marked og bidrage til at skabe lige vilkår på EU's marked for offentlige udbud.

Retsgrundlag

Rammerne for offentlige udbud er fastlagt i en række retlige instrumenter. I henhold til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) ⁽³⁾ er offentlige udbud i EU underlagt de grundlæggende principper om gennemsigtighed, ligebehandling og ikkeforskelsbehandling. Direktiverne om offentlige indkøb fastsætter harmoniserede minimumsregler for offentlige udbud. Disse regler regulerer den måde, hvorpå offentlige myndigheder og visse offentlige forsyningsvirksomheder køber varer, bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser. De er gennemført i national lovgivning og gælder for tilbud, hvis pengemæssige værdi overstiger et bestemt beløb. Procedurereglerne finder anvendelse på hvert enkelt udbud uanset en tilbudsgivers oprindelse.

I international sammenhæng defineres det i de traktater, som EU har indgået, hvem der har garanteret adgang til EU's marked for offentlige udbud. Den vigtigste relevante traktat er aftalen om offentlige udbud (GPA) ⁽⁴⁾, der åbner EU's marked for offentlige indkøb for de øvrige parter i aftalen. Desuden indeholder en række af EU's frihandelsaftaler (FTA) kapitler om offentlige udbud. Denne vejledning erstatter ikke den relevante lovgivning om offentlige udbud, og den bør ikke opfattes som en brugsanvisning på, »hvordan kravene i lovgivningen skal opfyldes«. Kun Den Europæiske Unions Domstol har kompetence til at give en endelig bindende fortolkning af EU-retten ⁽⁵⁾. Vejledningen berører ikke EU's internationale forpligtelser over for sine handelspartnere.

⁽¹⁾ Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om adgangen for tredjelandes varer og tjenesteydelser til Unionens indre marked for offentlige udbud og procedurer for støtte til forhandlingerne om adgang for Unionens varer og tjenesteydelser til tredjelandes markeder for offentlige udbud, COM(2016) 34 final.

⁽²⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: »Udbud, der virker — i og for Europa« (COM(2017) 572 final).

⁽³⁾ Konsolideret udgave af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT C 326 af 26.10.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm

⁽⁵⁾ Dokumentet er ikke juridisk bindende. Selv om dokumentet undertiden er en omskrivning af bestemmelserne i EU-lovgivningen, har det ikke til formål at udvide eller begrænse rettighederne og forpligtelserne i henhold til denne lovgivning. For så vidt som dokumentet kan forstås som en fortolkning af EU-lovgivningen, bør det understreges, at det kun er Den Europæiske Unions Domstol, der er kompetent til at give en juridisk bindende fortolkning af EU-retten. Det er ikke blevet kontrolleret, hvorvidt de eksempler, der er nævnt i dette dokument, er i overensstemmelse med EU-retten.

1. Adgang for tredjelandes tilbudsgivere og varer til EU's marked for offentlige udbud

Artikel 25 i direktiv 2014/24/EU

I det omfang, de er omfattet af bilag 1, 2, 4 og 5 ^(*) og de forklarende bemærkninger til Den Europæiske Unions tillæg I til GPA og af andre internationale aftaler, som Unionen er forpligtet af, skal de ordregivende myndigheder give bygge- og anlægsarbejder, forsyninger, tjenesteydelser og økonomiske aktører fra signatarerne af disse aftaler en behandling, som ikke må være mindre gunstig end den, de giver bygge- og anlægsarbejder, vareleverancer, tjenesteydelser og økonomiske aktører i Unionen.

EU søger aktivt at give europæiske virksomheder adgang til at deltage i offentlige udbud ved at slå til lyd for en gensidig åbning af tredjelandes markeder for offentlige udbud. I internationale forhandlinger har EU støttet en bredere anvendelse af kvalitetskriterier, herunder miljø-, social-, arbejds- og innovationsaspekter og en ambitiøs åbning af de internationale markeder for offentlige udbud.

EU har forpligtet sig i henhold til en række internationale aftaler (som f.eks. GPA-aftalen og bilaterale frihandelsaftaler med kapitler om offentlige udbud) til at give adgang til sit marked for offentlige udbud for visse bygge- og anlægsarbejder, forsyninger, tjenesteydelser og økonomiske aktører fra flere tredjelande.

De offentlige udbudsdirektiver fastsætter tilsvarende, at offentlige indkøbere i EU bør indrømme bygge- og anlægsarbejder, forsyninger, tjenesteydelser og økonomiske operatører fra signatarerne af disse aftaler en behandling, der ikke er mindre gunstig end den behandling, der indrømmes EU's bygge- og anlægsarbejder, forsyninger, tjenesteydelser og økonomiske aktører, for så vidt som disse er omfattet af disse aftaler ^(*).

Ud over denne forpligtelse har økonomiske aktører fra tredjelande, der ikke har nogen aftale om åbning af EU's marked for offentlige udbud, eller hvis varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder ikke er omfattet af en sådan aftale, ikke garanteret adgang til udbudsprocedurer i EU og kan udelukkes.

1.1. Internationale aftaler om offentlige udbud og det internationale instrument for offentlige udbud

Aftalen om offentlige udbud (GPA)

Aftalen om offentlige udbud, der er indgået inden for rammerne af Verdenshandelsorganisationen (WTO), giver operatørerne fra de 19 andre WTO-partnere mulighed for at byde på visse offentlige kontrakter i EU, og EU's virksomheder kan byde på kontrakter fra 19 andre WTO-partnere.

Bilaterale frihandelsaftaler

EU har indgået frihandelsaftaler (FTA) med lande i hele verden, hvilket giver partnernes virksomheder bedre adgang til hinandens markeder for offentlige udbud.

Dette er f.eks. tilfældet med de seneste handelsaftaler med Canada og Japan.

Hvis offentlige indkøbere modtager et tilbud fra en økonomisk aktør uden for EU, bør de kontrollere, om tilbuddet er omfattet af de internationale udbudsftaler, som EU har indgået, såsom GPA eller FTA, for at fastslå, om tilbudsgiveren har garanteret adgang til dette udbud.

På nuværende tidspunkt har GPA'en 20 deltagende parter: EU med sine 28 medlemsstater, Armenien, Australien, Canada, Kinesisk Taipei, Hongkong (Kina), Island, Israel, Japan, Liechtenstein, Montenegro, Moldova, Norge, New Zealand, Sydkorea, Singapore, Schweiz, Ukraine, USA, og Nederlandene (for så vidt angår Aruba).

^(*) Ifølge den nuværende tekst til GPA svarer de relevante bilag, der er nævnt i artikel 25, nu til 1, 2, 4, 5, 6 og 7.

^(*) Se i den forbindelse artikel 25 i direktiv 2014/24/EU og artikel 43 i direktiv 2014/25/EU.

Parternes offentlige udbud er ikke automatisk omfattet af GPA-aftalen om offentlige udbud og kapitlerne om offentlige udbud i frihandelsaftalerne. GPA'en og frihandelsaftalerne består af to dele:

- a) en lovtekst med regler om principper og procedurer, og
- b) hver parts dækningsfortegnelse.

Det fastsættes i dækningsfortegnelserne, hvilke offentlige enheder der skal overholde de aftalte regler, og i hvilket omfang deres udbud om varer og tjenesteydelser er åbne for deltagelse af økonomiske aktører (og deres varer og tjenesteydelser) fra de andre GPA-parter eller FTA-partnere.

Kun udbud, der overstiger de angivne tærskelværdier i de enkelte parters dækningsfortegnelser, er omfattet.

EU's markedsdækningsfortegnelser er anført i bilagene til tillæg I til GPA-aftalen og i de relevante bilag til de respektive frihandelsaftaler. En offentlig indkøber kan ud fra disse kilder afgøre, om en tilbudsgiver (eller dennes varer og tjenesteydelser) har garanteret adgang til sit udbud.

EU fremmer gennem sine frihandelsaftaler anvendelsen af miljømæssige, sociale og arbejdsrelaterede hensyn, forudsat at de anvendes uden forskelsbehandling. Disse aftaler bidrager til en yderligere åbning af EU's og tredjelandes markeder for offentlige udbud.

For så vidt angår frihandelsaftaler skal de ordregivende myndigheder foretage en tilsvarende kontrol af det planlagte udbuds dækning. EU har indført regler om offentlige udbud og markedsadgangsforpligtelser i mange frihandelsaftaler. Frihandelsaftalerne er overvejende baseret på GPA-strukturen.

Det internationale instrument for offentlige udbud

Kommissionen har foreslået det internationale instrument for offentlige udbud (IPI) ⁽¹⁰⁾ for at fremme gensidighed og fungere som løftestang for forhandlinger med tredjelande om åbningen af deres udbudsmarkeder for EU's virksomheder. Der er et klart behov for en sådan løftestangseffekt for at bekæmpe diskriminerende foranstaltninger og direkte udelukkelse fra markederne.

Derfor opfordrede Det Europæiske Råd den 21. marts 2019 i sine konklusioner »(...) til at genoptage drøftelserne om EU's internationale instrument for offentlige udbud« ⁽¹¹⁾.

1.2. Sektor- og projektspecifikke regler og aftaler

Mellemstatslige aftaler

Internationale aftaler med tredjelande kan indeholde specifikke udbudsregler, såfremt de overholder traktatens principper om gennemsigtighed, ligebehandling og ikkeforskelsbehandling.

Forsyningssektoren

I forsyningssektoren kan offentlige indkøbere afvise tilbud om forsyningskontrakter, hvis mere end 50 % af produkterne kommer fra visse tredjelande.

⁽¹⁰⁾ Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om adgangen for tredjelandes varer og tjenesteydelser til Unionens indre marked for offentlige udbud og procedurer for støtte til forhandlingerne om adgang for Unionens varer og tjenesteydelser til tredjelandes markeder for offentlige udbud, COM(2016) 34 final.

⁽¹¹⁾ Det Europæiske Råds møde den 21. og 22. marts 2019, EUCO 1/19.

Forsvar og sikkerhed

For så vidt angår udbud af forsvars- og sikkerhedsmateriel står det medlemsstaterne frit for at beslutte, om de vil tillade offentlige indkøbere at tage imod udenlandske tilbudsgivere.

1.2.1. Udbud, der afholdes i henhold til mellemstatslige aftaler

I særlige tilfælde og i forbindelse med konkrete projekter kan medlemsstaterne planlægge at tildele kontrakter baseret på internationale aftaler med tredjelande, der har andre udbudsordninger i forhold til de europæiske rammer.

Udbudsprocedurer i henhold til sådanne aftaler er undtaget fra EU's lovgivning om offentlige udbud på de betingelser, der er fastsat i direktiverne, og så længe de specifikke udbudsregler i den internationale aftale er i fuld overensstemmelse med EU-traktaten, navnlig principperne om gennemsigtighed, ligebehandling og ikkeforskelsbehandling. Sådanne aftaler skal anmeldes til Kommissionen.

Udbud, der afholdes i henhold til sådanne internationale aftaler, skal overholde principperne i EU-traktaten, herunder om passende og åben offentliggørelse, så alle virksomheder, uanset hvor de er etableret, eller hvor de kommer fra, får mulighed for at deltage. En direkte tildeling, som i sagens natur ikke sikrer gennemsigtighed og konkurrence, er uforenelig med disse grundlæggende principper.

I en international kontekst kan ingen international aftale indgået mellem en medlemsstat og et eller flere tredjelande danne grundlag for tildeling af kontrakter direkte til tredjelande eller deres økonomiske aktører. Dette ville være uforeneligt med EU's enekompetence inden for den fælles handelspolitik og de grundlæggende principper i EU-traktaterne vedrørende offentlige udbud. Gunstige finansieringsbetingelser for projektet kan heller ikke danne grundlag for en direkte tildeling.

1.2.2. Foranstaltninger i forsyningssektoren**Artikel 85 i direktiv 2014/25/EU — Tilbud, der omfatter varer med oprindelse i tredjelande**

1. Denne artikel gælder for tilbud, der omfatter varer med oprindelse i tredjelande, med hvilke Unionen ikke har indgået en multilateral eller bilateral aftale, der reelt sikrer EU-virksomheder en tilsvarende adgang til de pågældende tredjelandes markeder. Den berører ikke Unionens eller dens medlemsstaters forpligtelser over for tredjelandene.

2. Tilbud med henblik på tildeling af en indkøbskontrakt, kan afvises, hvis andelen af varer med oprindelse i tredjelande, fastlagt i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 952/2013, udgør mere end 50 % af den samlede værdi af de varer, som tilbuddet omfatter. I denne artikel betragtes programmer, der benyttes i udstyr til telekommunikationsnet, som varer.

3. Med forbehold af andet afsnit i nærværende stykke, svarer to eller flere tilbud til hinanden efter de kontrakttildelingskriterier, der er fastlagt i artikel 82, foretrækkes tilbud, der ikke kan afvises efter stk. 2 i nærværende artikel. Ved anvendelsen af denne artikel betragtes sådanne tilbud som svarende til hinanden, hvis deres indbyrdes prisforskel ikke overstiger 3 %. Et tilbud skal dog ikke foretrækkes frem for et andet efter første afsnit, hvis dets godkendelse ville medføre, at den ordregivende enhed skulle erhverve materiel med tekniske egenskaber, der afviger fra det bestående materiels karakteristika, og dette fører til uforenelighed eller tekniske vanskeligheder ved drift og vedligeholdelse eller uforholdsmæssigt store omkostninger.

4. Ved beregningen af andelen af varer med oprindelse i tredjelande, jf. stk. 2, medregnes ved anvendelsen af denne artikel ikke tredjelande, som er omfattet af dette direktiv i kraft af en rådsafgørelse truffet i overensstemmelse med stk. 1.

Artikel 43 i direktiv 2014/25/EU giver ikke alle tredjelandsoperatører garanteret adgang til EU's marked for offentlige udbud. Desuden indeholder den en særlig ordning for udbud, der omfatter varer med oprindelse i tredjelande. Dette er fastsat i artikel 85 i direktiv 2014/25/EU.

Offentlige indkøbere inden for sektorerne vand, energi, transport og posttjenester kan afvise tilbud vedrørende kontrakter, hvis andelen af varer med oprindelse i et tredjeland udgør mere end 50 % af den samlede værdi af de varer, som tilbuddet omfatter.

Denne ordning gælder kun for produkter med oprindelse i tredjelande, der ikke er omfattet af en aftale, der sikrer, at EU-virksomheder har en sammenlignelig og effektiv adgang til disse tredjelandes markeder.

Hvis en offentlig indkøber i stedet for at afvise et sådant bud giver mulighed for at deltage i udbudsproceduren, skal denne give forrang til tilsvarende bud, hvor under 50 % af produkterne har oprindelse i tredjelande⁽¹²⁾. Den offentlige indkøber er ikke forpligtet til at give en sådan præference, hvis dette forpligter den ordregivende enhed til at anskaffe materiel med tekniske egenskaber, der afviger fra det bestående materiels karakteristika, og dette fører til uforenelighed, tekniske vanskeligheder ved drift og vedligeholdelse eller uforholdsmæssigt store omkostninger.

For nylig benyttede en offentlig indkøber den fleksibilitet, der er indeholdt i artikel 85 i forsyningsvirksomhedsdirektivet, til at kræve, at tilbudsgiveren afgav erklæring om sine produkters oprindelse. Da over 50 % af produkterne stammede fra tredjelande, der var omfattet af bestemmelsen, afviste denne det pågældende bud.

1.2.3. Indkøb på forsvars- og sikkerhedsområdet

Betragtning 18 i direktiv 2009/81/EU:

Kontrakter om våben, ammunition og krigsmateriel, som indgås af ordregivende myndigheder/ordregivere på forsvarsområdet, er ikke omfattet af den aftale om offentlige indkøb (GPA), der er indgået inden for rammerne af Verdenshandelsorganisationen. De øvrige kontrakter, som er omfattet af dette direktiv, er også udelukket fra GPA-aftalen i medfør af dens artikel XXIII⁽¹³⁾. [...]

Denne udelukkelse betyder også, at medlemsstaterne specifikt hvad angår forsvars- og sikkerhedsmarkederne bevarer deres beføjelse til at afgøre, hvorvidt deres ordregivende myndighed/ordregiver må give økonomiske aktører fra tredjelande adgang til at deltage i udbudsproceduren. De bør bygge deres afgørelse på spørgsmålet om økonomisk fordelagtighed, nødvendigheden af et globalt konkurrencedygtigt fundament for den europæiske forsvarsteknologi- og -industri, vigtigheden af åbne, konkurrencebaserede markeder og opnåelsen af gensidige fordele. Medlemsstaterne bør arbejde for stadig mere åbne markeder. Deres partnere bør også udvise åbenhed på grundlag af internationalt vedtagne regler, navnlig med hensyn til åben og fair konkurrence.

Indkøb af varer og tjenesteydelser i forsvars- og sikkerhedssektoren er ofte af følsom karakter. Specifikke krav til sådanne indkøb er fastsat i direktiv 2009/81/EF⁽¹⁴⁾ inden for rammerne af medlemsstaternes behov for forsyningsikkerhed samt beskyttelse af klassificerede oplysninger.

Det er i forbindelse med indkøb foretaget i henhold til forsvars- og sikkerhedsindkøbsdirektivet op til den enkelte medlemsstat i sine nationale regler⁽¹⁵⁾ at definere, hvorvidt deres offentlige indkøbere kan tillade økonomiske aktører fra tredjelande at deltage i udbudsprocedurer⁽¹⁶⁾. Hvis de offentlige indkøbere beslutter ikke at tillade økonomiske aktører eller varer fra tredjelande, kan de angive en sådan generel begrænsning allerede i udbudsbekendtgørelsen og udbudsmaterialet. Alternativt kan de vælge at afvise disse tilbud individuelt i tildelingsbeslutningen. I sidstnævnte tilfælde bør de offentlige indkøbere anføre i udbudsdokumenterne, at de forbeholder sig ret til at afvise tilbud af forsvars- og sikkerhedsgrunde.

⁽¹²⁾ Artikel 85, stk. 1, sammenholdt med artikel 85, stk. 2, i direktiv 2014/25/EU.

⁽¹³⁾ I henhold til den nuværende tekst til GPA er de relevante bestemmelser ikke længere omfattet af artikel XXIII, men i artikel III.

⁽¹⁴⁾ EUT L 216 af 20.8.2009, s. 76.

⁽¹⁵⁾ Medlemsstaterne bør bygge deres afgørelse på spørgsmålet om økonomisk fordelagtighed, nødvendigheden af et globalt konkurrencedygtigt fundament for den europæiske forsvarsteknologi- og -industri, vigtigheden af åbne og fair markeder og opnåelsen af gensidige fordele. Denne afgørelse kan også være selektiv, dvs. at kun økonomiske aktører fra alle eller nogle GPA-lande, men ikke fra andre tredjelande (lande uden for EØS, som ikke er medlemmer af GPA, og med hvilke EU ikke har bilaterale aftaler om åbning af markederne for offentlige udbud), kan deltage.

⁽¹⁶⁾ Jf. betragtning 18, andet afsnit, i direktiv 2009/81/EF.

For at beskytte deres særlige sikkerhedsinteresser kan offentlige indkøbere også træffe andre foranstaltninger:

- De kan kræve, at tilbudsgiverne fremlægger nationale sikkerhedsgodkendelser og accepterer udenlandske sikkerhedsgodkendelser, hvis de anerkendes som ækvivalente, på grundlag af det efterretningsmæssige samarbejde mellem de berørte lande.
- De kan kræve attester fra udenlandske tilbudsgivere, der sikrer, at transport af udstyr er tilladt, herunder yderligere levering i krisesituationer.
- De kan også kræve, at tilbudsgivere afgiver tilsagn om adgang til og fortrolighed vedrørende klassificerede oplysninger.
- De kan kræve, at leverandører og løsninger overholder de yderligere krav, der følger af specifik lovgivning om sikkerhed. For eksempel inden for cybersikkerhed indeholder direktivet om net- og informationssikkerhed ⁽¹⁷⁾ foranstaltninger, der sikrer et højt fælles sikkerhedsniveau for net- og informationssystemer i hele Unionen.

Offentlige indkøbere kan anmode kontrahenterne om at åbne deres forsyningskæde for konkurrencebaserede udbud. Dette kan give nye aktører mulighed for at deltage i forsyningskæden ⁽¹⁸⁾.

For visse ekstraordinære indkøb på forsvars- og sikkerhedsområdet står de nationale sikkerhedsinteresser på spil. Nogle kontrakter stiller så ekstremt krævende betingelser med hensyn til forsyningsikkerhed eller er så fortrolige og vigtige for den nationale suverænitæt, at de specifikke bestemmelser i direktiv 2009/81/EF muligvis ikke er tilstrækkelige til at beskytte en medlemsstats væsentlige sikkerhedsinteresser.

For sådanne indkøb fastsætter artikel 346 i TEUF en undtagelse, der giver medlemsstaterne mulighed for at tildele kontrakter uden at anvende direktivets bestemmelser ⁽¹⁹⁾. Medlemsstaterne skal fra sag til sag vurdere, om denne udelukkelse kan anvendes, identificere de væsentlige sikkerhedsinteresser, der står på spil, og vurdere nødvendigheden af den specifikke foranstaltning under hensyntagen til proportionalitetsprincippet og behovet for en stram fortolkning af en sådan undtagelse ⁽²⁰⁾.

1.3. I praksis

Internationale aftaler om offentlige udbud

- Offentlige indkøbere bør kontrollere, om en tilbudsgiver fra et tredjeland er omfattet af GPA'en eller en bilateral aftale. Hvis de ikke er dækket, har de ikke garanteret adgang til udbudsprocedurer i EU.

Offentlige udbud, der afholdes i henhold til mellemstatslige aftaler

- Udbud skal overholde traktatens principper om gennemsigtighed, ligebehandling og ikkeforskelsbehandling.
- Kontrakter kan ikke tildeles direkte i henhold til sådanne aftaler.

Offentlige udbud i henhold til forsyningsvirksomhedsdirektivet

- Offentlige indkøbere bør kontrollere, om mere end 50 % af de produkter, der tilbydes i en leveringskontrakt, har oprindelse i tredjelande.
- Hvis disse tredjelande ikke er omfattet af GPA'en eller en bilateral aftale, kan tilbuddet afvises.

⁽¹⁷⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/1148 af 6. juli 2016 om foranstaltninger, der skal sikre et højt fælles sikkerhedsniveau for net- og informationssystemer i hele Unionen.

⁽¹⁸⁾ Artikel 21 i direktiv 2009/81/EF.

⁽¹⁹⁾ Det henhører alene under medlemsstaternes kompetence at definere deres væsentlige sikkerhedsinteresser, jf. betragtning 16 i direktivet (se også dom af 30. september 2003 i sag T-26/01).

⁽²⁰⁾ Se Domstolens dom af 13. december 2007 i sag C-337/06, Bayerischer Rundfunk, præmis 64.

Offentlige udbud på forsvars- og sikkerhedsområdet

- Disse udbud er ikke omfattet af GPA'en eller eksisterende bilaterale aftaler.
- Offentlige indkøbere skal ikke give adgang til tredjelandsoperatører.

2. Unormalt lave tilbud**Artikel 69 i direktiv 2014/24/EU**

1. De ordregivende myndigheder skal kræve, at økonomiske aktører gør rede for de priser eller omkostninger, der er foreslået i tilbuddet, hvis det pågældende tilbud forekommer at være unormalt lavt i forhold til bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne.
2. Redegørelserne i stk. 1 kan navnlig vedrøre følgende:
 - a) besparelser i forbindelse med fremstillingsprocessen, de udbudte tjenesteydelser eller byggemetoden
 - b) de valgte tekniske løsninger eller tilbudsgiverens usædvanlig gunstige betingelser for at levere varerne eller tjenesteydelserne eller for at udføre arbejdet
 - c) originaliteten af de af tilbudsgiveren tilbudte arbejder, varer eller tjenesteydelser
 - d) overholdelse af de forpligtelser, der er omhandlet i artikel 18, stk. 2
 - e) overholdelse af de forpligtelser, der er omhandlet i artikel 71
 - f) eventuel statsstøtte til tilbudsgiveren.
3. Den ordregivende myndighed skal vurdere de oplysninger, som tilbudsgiveren har givet i forbindelse med redegørelsen. Myndigheden kan kun afvise tilbuddet, hvis det foreslåede lave pris- eller omkostningsniveau ikke på tilfredsstillende måde kan begrundes ud fra den fremlagte dokumentation under hensyntagen til de i stk. 2 nævnte elementer. De ordregivende myndigheder afviser tilbuddet, hvis de har fastslået, at det er unormalt lavt, fordi det ikke er i overensstemmelse med de gældende forpligtelser, som er omhandlet i artikel 18, stk. 2.

For offentlige indkøbere er identifikation, undersøgelse og afvisning af unormalt lave tilbud et middel til at sikre lige vilkår.

Ved udformningen af deres udbudsbetingelser bør offentlige indkøbere tage behørigt hensyn til varens eller tjenesteydelsens forventede pris eller omkostninger. Den offentlige indkøbers skal ved sit skøn tage hensyn til alle de kriterier, der er fastsat i udbudsmaterialet, herunder krav til kontraktgennemførelse samt udvælgelses- og tildelingskriterier.

En grundig beregning inden udbudsprocedurens iværksættelse vil forhindre vanskeligheder på et senere tidspunkt. Oplysninger i udbudsdokumenterne om størrelsesordenen, også i økonomisk henseende, som den offentlige indkøber forventer, kan være en god oplysning til tilbudsgiverne om det forventede kvalitetsniveau, og indkøberen vil undgå at modtage uegnede tilbud.

Efter at have modtaget tilbuddene skal den offentlige indkøber vurdere, om der ligger en rimelig beregning til grund herfor. Eksempelvis kan den pris eller de omkostninger, der tilbydes i et udbud, afvige fra den pris eller de omkostninger, der tilbydes af andre tilbudsgivere, eller fra den offentlige indkøbers eget skøn, uden at der gøres nogen særlige forhold gældende i forhold til andre tilbud, der klart begrundes forskellen. Offentlige indkøbere kan være i tvivl om, hvorvidt tilbuddet er økonomisk bæredygtigt og kan gennemføres i overensstemmelse med udbudskravene og de gældende retlige forpligtelser, eller om tilbuddet er unormalt lavt.

Kend prisen

- Markedskendskab er af afgørende betydning.
- Vær opmærksom på prisen for tidligere udbud.
- Konsulter specialister og andre indkøbere.

2.1. Identifikation af unormalt lave tilbud

Direktiverne indeholder ikke en definition af, hvad der udgør et unormalt lavt bud, eller en specifik metode til at beregne en tærskel for unormalt lave bud. Nogle medlemsstater har indført frivillige eller obligatoriske metoder. Medlemsstaterne kan frit fastsætte nationale regler eller metoder, der skal anvendes til at identificere tilbud, der mistænkes for at være unormalt lave, forudsat at disse regler er objektive og ikkediskriminerende⁽²¹⁾. De kan anvende aritmetiske metoder baseret på en vurdering af tilbuddets afvigelse fra gennemsnitsprisen for alle bud⁽²²⁾ eller fra den offentlige indkøbers egen anslåede værdi af udbuddet. En gyldig metode kan også være at henvise til forskellen mellem det laveste og det næstlaveste tilbud. Sådanne regler kan omfatte specifikke procentgrænser, der skal anvendes til at identificere unormalt lave bud. Hvis der i den nationale lovgivning ikke er fastlagt en metode, kan offentlige indkøbere selv fastsætte gennemsnitsgtige og ikkediskriminerende metoder.

Buddene kan også synes at være unormalt lave i forhold til de relevante parametre og tildelingskriterier. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis forholdet mellem den tilbudte kvalitet og prisen giver anledning til mistanke.

Når en offentlig indkøber modtager et tilbud, som denne mistænker for at være unormalt lavt, er denne retligt forpligtet til at anmode om en forklaring af den pris, den pågældende økonomiske aktør tilbyder⁽²³⁾. Den offentlige indkøber må ikke afvise et tilbud uden at have givet den økonomiske aktør mulighed for at forklare og begrunde sin pris. Dette gælder også, hvis der anvendes aritmetiske metoder til at identificere mistænkelige bud. Sådanne metoder giver ikke mulighed for øjeblikkelig afvisning uden efterforskning.

Identifikation af unormalt lave tilbud

SE PÅ ALLE PARAMETRE I TILBUDET

- Ser tilbuddet ud til at være rimeligt beregnet?
- Kan tilbudsgiver udføre, hvad denne foreslår til den foreslåede pris?
- Findes der en metode i mit land, der hjælper med identificering, vurdering og skøn?

Er der tvivl om, hvorvidt tilbuddet er fornuftigt?

2.2. Undersøgelse af unormalt lave tilbud

Som hovedregel bør offentlige indkøbere anmode de økonomiske aktører om at påvise, at deres tilbud er velfunderet, såvel teknisk og økonomisk som de juridiske antagelser eller den praksis, der ligger til grund for deres tilbud. For at kunne vurdere tilbudsgivernes forklaringer, bør de offentlige indkøbere stille spørgsmål vedrørende alle de oplysninger, som de finder hensigtsmæssige⁽²⁴⁾. Især skal offentlige indkøbere i henhold til retspraksis skriftligt anmode om yderligere oplysninger om de elementer i tilbuddet, der mistænkes for at være unormalt lave, hvilket gav anledning til tvivl hos den offentlige indkøber i det pågældende tilfælde⁽²⁵⁾. Indkøberne bør især være opmærksomme på tilbudsgiverens evne til at opfylde alle krav i udbudsmaterialet, herunder social ansvarlighed og krav til grønne offentlige udbud, til den tilbudte pris.

Offentlige indkøbere kan i princippet anmode om oplysninger om alle de spørgsmål, som de anser for relevante for at kunne vurdere det foreslåede pris- eller omkostningsniveau. I henhold til direktivet kan disse spørgsmål omfatte aspekter af fremstillingsprocessen, herunder grundlaget for de tilbudte omkostninger i løbet af hele livscyklussen, de tekniske løsninger eller buddets originalitet⁽²⁶⁾. Denne liste over aspekter er ikke udtømmende.

Offentlige indkøbere opfordres også til⁽²⁷⁾ at forhøre sig om, hvorvidt tilbuddet er i overensstemmelse med gældende miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de internationale miljø-, social- og arbejdsretlige bestemmelser, der er anført i bilag X⁽²⁸⁾.

⁽²¹⁾ Se præmis 68 i dommen i de forenede sager C-285/99 og C-286/99, Impresa Lombardini SpA.

⁽²²⁾ En sådan »relativ« sammenligning (der omfatter alle indgivne bud) kan være at foretrække i tilfælde, hvor antallet af modtagne bud er tilstrækkeligt, fordi en sådan sammenligning sandsynligvis afspejler markedsvilkårene bedst.

⁽²³⁾ EU-Domstolen, forenede sager C-285/99 og C-286/99, præmis 43 og 73.

⁽²⁴⁾ EU-Domstolen, forenede sager C-285/99 og C-286/99, præmis 43 og 55.

⁽²⁵⁾ EU-Domstolen, forenede sager C-285/99 og C-286/99, præmis 51.

⁽²⁶⁾ Artikel 69, stk. 2, i direktiv 2014/24/EU.

⁽²⁷⁾ Artikel 69, stk. 2, litra d) og artikel 69, stk. 3.

⁽²⁸⁾ Artikel 18, stk. 2, i direktiv 2014/24/EU.

De forklaringer, der kræves af tilbudsgiveren, kan også vedrøre potentiel illoyal handelspraksis, såsom forekomsten af udenlandske subsidier eller dumping, der forvrider det indre marked. Ved undersøgelse af eventuel urimelig handelspraksis bør offentlige indkøbere være særlig opmærksomme på tilbud om varer eller tjenesteydelser fra tredjelande, hvis priser og omkostninger kan fordrejes ved statsstøttet finansiering. Forekomsten af finansiel støtte fra en udenlandsk stat kan indgå i den samlede vurdering af tilbuddets bæredygtighed.

Tilbudsgiveren skal fremlægge al den dokumentation, der er nødvendig for at give en fyldestgørende forklaring. Denne kan omfatte detaljerede oplysninger ledsaget af relevant dokumentation vedrørende fremstillingsprocessen, faciliteter, sociale betingelser, certifikater, miljøstandarder osv. De begrundelser, som tilbudsgiveren har givet for at dokumentere, at tilbuddet er bæredygtigt, skal være forenelige med vilkårene i sit oprindelige tilbud ⁽²⁹⁾. I denne forbindelse bør offentlige indkøbere ikke begrænse sig til at anmode tilbudsgiveren om at afgive en højtidelig erklæring om, at denne opfylder disse forpligtelser.

I forbindelse med undersøgelsen kan den offentlige indkøber stille yderligere spørgsmål, navnlig for at vurdere, om oplysningerne er korrekte. Tilbudsgiveren kan også blive anmodet om at fremlægge yderligere oplysninger om spørgsmål og aspekter, som den offentlige indkøber ikke har identificeret i sin oprindelige anmodning, men som kun er opstået som følge af vurderingen af de afgivne oplysninger.

Undersøgelse af unormalt lave tilbud

ANMOD OM OPLYSNINGER FRA TILBUDSGIVER

EKSEMPLER:

- Hvordan beregner tilbudsgiver generelt sine priser og omkostninger?
- Hvordan er tilbudsgiver nået frem til en bestemt pris for en bestemt vare?
- Giver prisen mulighed for at opfylde alle juridiske og kontraktlige krav?
- Giver prisen mulighed for at opfylde alle arbejds- og miljøstandarder?
- Hvordan finansieres det offentlige udbud? Er beregningen forsvarlig?
- Spørg om alle de oplysninger, du mener er relevante.
- Anmod om konkrete beviser.

Er du ikke overbevist om tilbudsgivers forklaring?

2.3. Afvisning af unormalt lave tilbud

Den offentlige indkøber kan, uden at skulle fremlægge beviser, afvise et tilbud, når denne til trods for de indsamlede beviser ikke er overbevist om, at tilbudsgiveren vil være i stand til at gennemføre kontrakten til den tilbudte pris eller de tilbudte omkostninger og i overensstemmelse med udbudsmaterialet og alle gældende retlige forpligtelser.

Afgørelsen kan baseres på ét element eller på en kombination af faktorer, herunder overholdelse af arbejds- og miljømæssige standarder, eller om der er ydet statsstøtte, hvilket fører til den offentlige indkøbers endelige vurdering.

I henhold til artikel 69, stk. 3, i direktiv 2014/24/EU er offentlige indkøbere forpligtede til at afvise et tilbud i tilfælde, hvor de konstaterer, at de tilbudte unormalt lave priser eller omkostninger skyldes, at tilbudsgiveren ikke har overholdt den obligatoriske EU-ret eller nationale lovgivning, kollektive overenskomster eller internationale bestemmelser i social-, arbejds- eller miljølovgivningen (artikel 18, stk. 2, i direktiv 2014/24/EU sammenholdt med bilag X til direktivet — se allerede ovenfor under afsnit 2).

⁽²⁹⁾ CFI, Sag T-422/11, Computer Resources International, præmis 87.

Afvisning af unormalt lave tilbud

DU SKAL VÆRE OVERBEVIST

- Tilbudsgiver skal bevise, at tilbuddet er velfunderet.
- Har tilbudsgiver gjort det vedrørende alle de aspekter, du har anmodet om?
- Mener du, at tilbudsgiveren kan opfylde ALLE KONTRAKTMÆSSIGE krav til den foreslåede pris?
- Hvis du stadig har en begrundet mistanke, kan du afvise tilbuddet.
- Hvis du har fastslået, at tilbuddet er unormalt lavt, fordi det ikke opfylder de retlige forpligtelser i henhold til artikel 18, stk. 2, i direktiv 2014/24, skal det afvises.

2.4. I praksis**Unormalt lave tilbud**

- Offentlige indkøbere skal kontrollere, om et tilbud er økonomisk forsvarligt, eller om det er unormalt lavt.
- Offentlige indkøbere skal forhøre sig hos tilbudsgiveren. De kan stille alle de spørgsmål, som de finder relevante.
- Hvis de ikke er overbevist om tilbuddets økonomiske holdbarhed, kan det afvises.

3. Kvalitetsstandarder — En strategisk tilgang til offentlige udbud

Kommissionen har erkendt betydningen af offentlige udbud som et effektivt redskab til at bruge offentlige midler på en effektiv, bæredygtig og strategisk måde. I sin meddelelse »Udbud, der virker — i og for Europa«⁽³⁰⁾ har den understreget, at brugen af høje kvalitetsstandarder er afgørende for, at de centrale og lokale myndigheder kan imødegå samfundsmæssige, miljømæssige og økonomiske udfordringer. Ved at understrege relevansen af strategiske udbud har Kommissionen til hensigt at øge bevidstheden i medlemsstaterne om betydningen af strategiske udbud, både internt i Unionen og i forbindelse med tilbud fra operatører fra tredjelande.

Strategiske udbud giver mulighed for en mere ansvarlig og strategisk måde at bruge offentlige midler på, støtter investeringer i EU og kan bidrage til at skabe lige vilkår ved at sikre, at alle tilbudsgivere skal følge de samme standarder uanset deres oprindelse.

De muligheder, som strategiske udbud giver, udnyttes for øjeblikket ikke i tilstrækkelig grad. Mere end halvdelen af udbudsprocedurerne anvender stadig den laveste pris som det eneste tildelingskriterium, til trods for, at direktiverne om offentlige udbud giver offentlige indkøbere fuldstændig frihed til at vælge indkøb baseret på omkostningseffektivitets- og kvalitetsbaserede kriterier i stedet.

Anvendelse af kvalitetshensyn i offentlige udbud giver offentlige indkøbere mulighed for at købe mere bæredygtige og innovative produkter og tjenesteydelser. Kvalitetshensyn kan også sikre overholdelse af høje miljø-, social- og arbejdsstandarder for økonomiske aktører og varer i både EU og tredjelande.

Tilbudsgivere, varer og tjenesteydelser fra tredjelande er ikke altid underlagt de samme høje standarder som deres modparter i EU. EU's nuværende ramme for offentlige udbud indeholder imidlertid regler, der kan og bør anvendes til at få tredjelands tilbudsgivere, varer og tjenesteydelser til at overholde de samme høje standarder som EU-tilbudsgivere. En strategisk tilgang til offentlige udbud fører til en ændring i markedsadfærden, offentlige interessenter og samfundet som helhed.

⁽³⁰⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: »Udbud, der virker — i og for Europa«, COM(2017) 572 final.

Klare kvalitetsstandarder bør give flest mulige tilbudsgivere mulighed for at deltage på lige fod. Alle tilbudsgivere og varer bør være underlagt de samme standarder, kriterier og krav, uanset deres oprindelsessted. Klart definerede kvalitetsstandarder hjælper offentlige indkøbere med at skabe de rette betingelser for alle tilbudsgivere for at konkurrere åbent og på lige fod.

Socialt ansvarlige offentlige udbud (SRPP), grønne offentlige udbud (GPP) og innovative udbud hjælper offentlige indkøbere med at integrere bæredygtighed og innovation i deres offentlige udbud.

Formålet med SRPP-udbud er at have en social indvirkning på lokalsamfundene ved at indføre sociale hensyn i de offentlige udbudsprocedurer. De kan støtte bæredygtig udvikling, bidrage til de offentlige myndigheders bestræbelser på at nå de internationale mål for bæredygtighed⁽³¹⁾, fremme etiske markeder og forsyningskæder samt fremme positive sociale resultater på nationalt og lokalt plan. Kommissionen vil offentliggøre en omfattende vejledning om indførelse af sociale hensyn i forbindelse med offentlige udbud i 2020 og formidle en samling af god praksis vedrørende socialt ansvarlige offentlige udbud.

Grønne offentlige udbud gør det muligt for offentlige indkøbere at integrere miljøkrav i alle faser af deres udbudsproces. GPP-udbud tilskynder til køb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder med en reduceret miljøpåvirkning gennem hele deres livscyklus. De støtter således udviklingen af grønne teknologier og produkter. Ved at anvende GPP-udbud kan offentlige indkøbere bidrage til miljøpolitiske mål vedrørende klimaændringer, effektiv ressourceudnyttelse, bæredygtigt forbrug og cirkulær økonomi. GPP-udbud opfordrer også til at tage hensyn til en kontrakts fulde livscyklusomkostninger og ikke blot indkøbsprisen.

Ifølge direktivet om renere køretøjer skal medlemsstaterne opfylde minimumsmål for udbud af renere køretøjer med det formål at fremme og stimulere markedet for renere og mere energieffektive køretøjer. Direktivet pålægger medlemsstaterne at sikre, at offentlige indkøbere ved indkøb af visse køretøjer til vejtransport tager hensyn til energi- og miljøbelastningen i hele deres levetid, herunder energiforbrug og emissioner af CO₂ og visse forurenende stoffer⁽³²⁾.

Kommissionen tilbyder for øjeblikket et sæt GPP-kriterier for 19 produktgrupper⁽³³⁾, som kan indføres direkte i udbudsmaterialet. Desuden har Kommissionen udarbejdet en håndbog⁽³⁴⁾ om GPP-udbud og en GPP-uddannelsesværktøjskasse⁽³⁵⁾ for offentlige indkøbere, der er udformet med henblik på uddannelseskurser og workshops. Kommissionen tilrettelægger GPP-uddannelsesprogrammer for offentlige indkøbere i EU, udvikler en række sektorspecifikke værktøjer til at beregne livscyklusomkostninger og har skabt en database med erfaringer fra god praksis for GPP-udbud⁽³⁶⁾.

Innovative udbud kan vedrøre enten udbud af innovationsprocesser (F&U-udbud) eller udbud af innovative produkter (udbud vedrørende innovative løsninger). Ved at udforme deres udbudsprocedurer på en sådan måde, at de tilskynder til innovation, øger de offentlige indkøbere muligheden for at modtage mere avancerede, bedre tilpassede eller mere alsidige løsninger, som ofte også er billigere, mere miljøvenlige eller mere socialt ansvarlige. Kommissionen offentliggjorde i 2018 en vejledning om innovationsudbud rettet til offentlige indkøbere⁽³⁷⁾.

⁽³¹⁾ F.eks. FN's mål for bæredygtig udvikling (SDG) og navnlig mål 12.7 for bæredygtig udvikling (fremme af bæredygtig offentlig udbudspraksis i overensstemmelse med nationale politikker og prioriteter). FN's Miljøforsamlings resolution fra marts 2019 opfordrer alle medlemsstater til at arbejde for at opnå et bæredygtigt forbrug og en bæredygtig produktion, udvikle bæredygtige offentlige udbudspolitikker og ajourføre deres retlige rammer for offentlige udbud i overensstemmelse med deres forpligtelse til at opfylde mål 12.7 for bæredygtig udvikling, se resolution: <http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/28517/English.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

⁽³²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1161 af 20. juni 2019 om ændring af direktiv 2009/33/EF om fremme af renere og mere energieffektive køretøjer til vejtransport (EUT L 188 af 12.7.2019, s. 116).

⁽³³⁾ http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

I en international sammenhæng er følgende produktgrupper især relevante: GPP-computere og -skærme (2016), vejtransport (2019), elektrisk og elektronisk udstyr, der anvendes i sundhedssektoren (2014). Det angives for hvert GPP-kriterium, som EU har fastsat, om det bør anvendes som udvælgelseskriterium, en teknisk specifikation, et tildelingskriterium eller en kontraktgennemførelsesklausul. GPP-kriterierne er baseret på data fra et evidensgrundlag, eksisterende miljømærkekriterier og oplysninger indhentet fra interessenter fra erhvervslivet, civilsamfundet og medlemsstaterne. Dokumentationsmaterialet er baseret på videnskabelige oplysninger og data, en livscyklustilgang og inddragelse af interessenter, der mødes for at drøfte forskellige emner og nå til enighed.

⁽³⁴⁾ <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf>

⁽³⁵⁾ http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

⁽³⁶⁾ http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm

⁽³⁷⁾ For yderligere oplysninger: Vejledning vedrørende Innovationsudbud C(2018) 3051 final, udgivet den 15.5.2018, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29261>

SOCIALT ANSVARLIGT OFFENTLIGT UDBUD

Svenske amtsråd — Nødvendig omhu i forsyningskæden for kirurgiske instrumenter

NGO'en Swedwatch rapporterede om forekomsten af børnearbejde, farlige arbejdsmiljøer og overtrædelser af internationale arbejdsmarkedsforpligtelser i forbindelse med fremstilling af kirurgiske instrumenter i tredjelande. På dette grundlag besluttede de svenske amtsråd at indføre specifikke gennemførelsesklausuler i deres kontrakter. Disse kræver, at enhver leverandør indvilliger i at gennemføre due diligence i deres forsyningskæde og arbejde for at overholde internationale sociale og arbejdsmarkedsræssige forpligtelser. Ved at anvende spørgeskemaer, kontrol og opbygge et tæt forhold til leverandøren sikrer amtsrådene en vellykket opfølgning på betingelserne. Dette bidrager også til at skabe lige vilkår for operatører fra EU og tredjelande.

GRØNT OFFENTLIGT UDBUD

Hamburg — Genanvendt kvalitetsasfalt til vejbelægning

Hamburg by, der havde sat sig det mål at genanvende 100 % af de oprindelige byggematerialer i forbindelse med vejrenovering og fornyelse af vejbelægningen, gav en gruppe private virksomheder, der havde udviklet en genanvendelsesteknologi, mulighed for at afprøve den på de offentlige veje. Efter at diverse kontroller havde bekræftet teknologiernes kvalitet, iværksatte byen en begrænset udbudsprocedure. De tilbudsgivende virksomheder skulle følge visse trin i fremstillingen og leveringen af den genvundne asfalt. Hamburg har sparet 30 % i forhold til omkostningerne ved konventionel fornyelse af vejbelægning, og gennemførelsen var hurtigere. Den grønne asfalt har samme egenskaber og holdbarhed som konventionel asfalt.

INNOVATIONSUDBUD

Strategisk samarbejde om udbud i hele EU med henblik på en mere energieffektiv databehandling

Højtydende databehandling (HPC) er af strategisk betydning for Europa på en række områder i den offentlige sektor, herunder cybersikkerhed, energi, klimaændringer og sundhed. Den gør det muligt at udvikle, afprøve og gennemføre særligt komplekse programmer. I 2014 gik førende supercomputercentre fra Tyskland, Frankrig, Italien, Det Forenede Kongerige og Finland sammen i det prækommercielle offentlige udbud PRACE3IP for sammen at udbyde forskning og udvikling af mere energieffektive supercomputere. Ved at fastsætte betingelser for gennemførelsessted kunne det sikres, at leverandørerne udførte alt F&U-arbejde i Europa. Siden 2017 har supercomputercentre iværksat offentlige udbud af innovative løsninger på grundlag af den tidligere forskning.

Fastsættelse af kvalitetsmålsætninger med henblik på at opnå høje sociale og miljømæssige standarder samt højt avancerede teknologiske kvalitetsstandarder er af afgørende betydning for at få mest muligt ud af udbudsprocessen. De strategiske beslutninger, der træffes af offentlige indkøbere i begyndelsen af processen, indgår i de efterfølgende trin, som alle skal passe til den offentlige indkøbers mere overordnede indkøbsstrategi.

Offentlige indkøbere råder over en bred vifte af redskaber til at inddrage sociale, innovative og miljømæssige hensyn i offentlige kontrakter. De kan anvende forskellige løsninger til at finde den bedste kombination af tekniske specifikationer, udvælgelseskriterier, tildelingskriterier og kontraktgennemførelsesklausuler.

3.1. Investeringsplanlægning

- Identificér behov og mulige løsninger
- Åbent og gennemsigtigt markedsengagement
- Cost-benefit-analyse og risikovurdering
- Kapacitet- og ressourceopbygning

Inden der træffes beslutning om udbud, bør de offentlige indkøbere gennemføre en grundig cost-benefit-analyse og sikre den nødvendige kapacitet og de nødvendige ressourcer til at forvalte udbuddet. Et tidligt markedsengagement er afgørende for at finde frem til mulige løsninger, som markedet kan tilbyde, og for at oplyse potentielle tilbudsgivere om udbudsprocedurens og kontraktens udformning. Sådanne høringer kan være en lejlighed til at slå bro mellem de offentlige indkøbers behov og de løsninger, der kan tilbydes af potentielle leverandører, herunder mindre leverandører eller sociale virksomheder. Dialogen med potentielle leverandører kan vise, at der findes miljøvenlige eller umiddelbart anvendelige, innovative løsninger. Desuden kan det hjælpe offentlige indkøbere med at kontrollere gennemførligheden af visse tekniske og proceduremæssige løsninger og tilgængeligheden på markedet af varer, bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser med de ønskede egenskaber. Offentlige indkøbere kan foretage indledende markedsengagement, så længe det ikke forvrider konkurrencen, er åbent, gennemsigtigt, ikkediskriminerende, og alle interesserede operatører behandles ens ⁽³⁸⁾.

Det tilrådes også at høre andre offentlige indkøbere for at få mere at vide om lignende projekter og indkøb.

Offentlige indkøbere bør tidligt i proceduren identificere potentielle risici i forsyningskæden, herunder etiske aspekter i produktionsprocessen. Risiciene kan variere betydeligt, afhængigt af leverandørernes geografiske placering, navnlig i de vigtigste eksportlande. De kan vedrøre forskellige elementer såsom:

- den sektor og kategori af indkøb, der er tale om, og dermed den type produktionsproces, der anvendes (f.eks. kan bygge- og anlægsarbejder indebære specifikke sundheds- og sikkerhedsrisici, tekstilproduktion kan omfatte brud på arbejdsreglerne, arbejdstagernes eksponering for farlige stoffer osv.)
- produktionsprocessens geografiske beliggenhed (arbejdstagernes vilkår kan variere betydeligt i de vigtigste eksportlande på markedet)
- forsyningskædens kompleksitet (jo mere kompleks og geografisk opsplittet forsyningskæden er, jo mindre gennemsigtig og jo mere sandsynlige bliver uregelmæssigheder og krænkelser af menneskerettighederne)
- respekt for privatlivets fred, databeskyttelse, fortrolighed, intellektuelle ejendomsrettigheder (herunder ophavsret) og forpligtelserne til åben adgang.

Valg af den rette procedure er nøglen til en vellykket gennemførelse af udbuddet. Offentlige indkøbere bør nøje overveje alle de retlige rammers proceduremæssige muligheder.

Innovationsprocesser udbydes oftest ved hjælp af tjenesteydelser inden for forskning og udvikling (F&U). F&U-tjenester kan udbydes separat eller sammen med kommercielle mængder af den endelige løsning, der gennemføres i praksis.

EU har fra direktivernes anvendelsesområde udelukket offentlige udbud af F&D-tjenester, hvor den offentlige indkøber ikke forbeholder sig retten til alle de fordele, der følger af F&D, udelukkende til eget brug ⁽³⁹⁾. EU's internationale forpligtelser på bilateralt eller multilateralt plan omfatter generelt ikke disse tjenester. Når F&U-tjenesterne udbydes separat, og ejerskabet af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der hidrører fra F&U, forbliver leverandørernes ejendom — som det er tilfældet ved prækommercielle udbud — har økonomiske aktører fra tredjelande ikke garanteret adgang. De kan være underlagt betingelser om gennemførelsessted.

Når innovationsresultater gives i udbud, skal de offentlige indkøbere sikre, at deres indkøbsprocedurer udformes på en sådan måde, at både innovative og traditionelle løsninger kan konkurrere på lige vilkår. Optimal anvendelse af funktions- og gennemførelsesbaserede specifikationer og leverandørers mulighed for at indsende alternative tilbud kan hjælpe med at opnå dette.

⁽³⁸⁾ Artikel 40 i direktiv 2014/24/EU og artikel 58 i direktiv 2014/25/EU indeholder bestemmelser om indledende markedsundersøgelser.

⁽³⁹⁾ KOM(2007) 799 endelig og tilknyttet arbejdsdokument SEK(2007) 1668 »Prækommercielle indkøb: vedvarende høj kvalitet i offentlige tjenester i Europa gennem øget innovation«.

God praksis

- Kend og konsultér markedet
- Engager dig åbent og gennemsigtigt
- Sørg for at opnå støtte fra politiske beslutningstagere
- Samarbejd med andre offentlige indkøbere
- Vælg en passende udbudsprocedure

3.2. Fastsættelse af kvalitetskriterier for udbudsproceduren

- Definér klare kvalitetskriterier i udbudsdokumenterne
- Fastsæt kvalitetsstandarder ved hjælp af udelukkelses-, udvælgelses- og tildelingskriterier
- Fastsæt strenge krav for at kontrollere overholdelsen af kvalitetskriterier (brug standarder og mærker)
- Indfør kvalitetskrav i kontraktgennemførelsesklausuler

Det er vigtigt at være opmærksom på, at tekniske specifikationer, krav og kriterier i udvælgelses- og tildelingsfasen samt kontraktgennemførelsesklausuler altid skal være knyttet til **kontraktens genstand**.

De tekniske specifikationer bør klart definere kontraktens genstand, idet der tages hensyn til alle de kvalitetskrav, der er identificeret i planlægningsprocessen. Tekniske specifikationer kan omfatte den specifikke produktionsproces eller levering af de bestilte bygge- og anlægsarbejder, forsyninger eller tjenesteydelser på et hvilket som helst tidspunkt i deres livscyklus⁽⁴⁰⁾. En fremadrettet udformning af tekniske specifikationer tager allerede hensyn til de krævede bevismidler.

Offentlige indkøbere kan f.eks. kræve, at de indkøbte varer fremstilles af et bestemt materiale eller indeholder en vis procentdel genforarbejdede eller genanvendte materialer. Krav vedrørende begrænsning af farlige stoffer i produktet kan også indgå. Offentlige indkøbere har i henhold til EU-retten en specifik forpligtelse til at tage hensyn til mindstekrav til tilgængelighed i de tekniske specifikationer for produkter, tjenesteydelser og bygningsmiljø, som de køber, og som er beregnet til at blive anvendt af fysiske personer⁽⁴¹⁾.

Artikel 18 i direktiv 2014/24/EU

[...] 2. Medlemsstaterne træffer passende forholdsregler for at sikre, at økonomiske aktører i forbindelse med gennemførelsen af offentlige kontrakter overholder gældende forpligtelser inden for miljø-, social- og arbejdsmarkedslovgivning i henhold til EU-retten, national lovgivning, kollektive aftaler eller i henhold til de internationale miljø-, social- og arbejdsmarkedsretlige lovbestemmelser, der er nævnt i bilag X.

Artikel 57 i direktiv 2014/24/EU

[...] 4. De ordregivende myndigheder kan udelukke, eller medlemsstaterne kan kræve, at de ordregivende myndigheder udelukker, en økonomisk aktør fra deltagelse i en udbudsprocedure i følgende tilfælde: a) hvis den ordregivende myndighed med ethvert passende middel kan påvise en tilsidesættelse af de gældende forpligtelser, der er omhandlet i artikel 18, stk. 2.

⁽⁴⁰⁾ Artikel 42 i direktiv 2014/24/EU.

⁽⁴¹⁾ Den 13. marts 2019 vedtog Europa-Parlamentet den europæiske lov om tilgængelighed (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2019/882 af 17. april 2019 om tilgængelighedskrav for produkter og tjenesteydelser). Loven fastsætter obligatoriske EU-krav til visse produkter og tjenesteydelser, herunder ved indgåelse af offentlige kontrakter.

Udelukkelseskriterier sikrer, at den offentlige indkøber kan sætte sin lid til pålidelige operatører. Direktiverne indeholder en liste over udelukkelsesgrunde. Korruption, svig, hvidvaskning af penge, børnearbejde eller menneskehandel, strafbare handlinger og terrorhandling eller en bindende afgørelse, der bekræfter, at der ikke er betalt skatter eller sociale bidrag, skal føre til udelukkelse fra proceduren ⁽⁴²⁾.

I andre tilfælde kan offentlige indkøbere vælge eller blive pålagt af deres medlemsstat at udelukke en tilbudsgiver, som befinder sig i en situation, hvor der kan være tvivl om dennes pålidelighed ⁽⁴³⁾. Dette gælder f.eks. for overtrædelser af de social-, arbejds- og miljøforpligtelser, der er omhandlet i artikel 18, stk. 2, i direktiv 2014/24/EU. Direktivet indeholder en liste over obligatoriske internationale miljø- og arbejdsstandarder, der skal overholdes, navnlig de standarder, der er fastsat i ILO's nøglekonventioner ⁽⁴⁴⁾. I artikel 71, stk. 1, i direktiv 2014/24/EU udvides kravet til også at omfatte underleverandører. I en række medlemsstater er der i de nationale regler fastsat udtrykkelige bestemmelser om obligatorisk udelukkelse af tilbudsgivere, der ikke opfylder de gældende miljø-, social- og arbejdsforpligtelser.

Hvis den offentlige indkøber er i tvivl om gyldigheden eller ægtheden af et påkrævet dokument i forbindelse med verifikation af udelukkelsesgrundene, kan denne anmode om yderligere forklaringer. Den offentlige indkøber bør kræve dokumentation fra tredjelande med en bekræftet oversættelse på et af Den Europæiske Unions officielle sprog. Den offentlige indkøber kan kræve andre autentifikationsmidler.

Overholdelse af miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser

- Udelukkelse af tilbudsgivere for forudgående overtrædelser — frivilligt eller obligatorisk
- Forpligtelse til at afvise tilbudsgivere, hvis en overtrædelse fører til et unormalt lavt tilbud
- Forpligtelse til at sikre overholdelse af kontrakten, herunder af underentreprenører

Fastsættelse og håndhævelse af høje sociale, miljø- og arbejdsstandarder

- Fastsættelse af udvælgelseskriterier
- Fastsættelse af kontraktgennemførelseskrav (f.eks. forbud mod at anvende visse kemikalier)
- Fastsættelse af passende rapporterings- og overvågningsmekanismer
- Fastsættelse af sanktioner eller andre konsekvenser af overtrædelse
- Udvidelse af forpligtelserne til også at omfatte underleverandører og leverandører
- Samarbejde om at opbygge bæredygtige og ansvarlige forsyningskæder og arbejdsmarkedsforpligtelser bør være obligatorisk og grundigt kontrolleret i hele forsyningskæden, herunder på underleverandørniveau

Det er afgørende at fastsætte de rette **udvælgelseskriterier** for at sikre, at tilbudsgivere har kapacitet til at gennemføre kontrakten. Ved begrænsede udbud, udbud med forhandling og i en konkurrencepræget dialog benyttes disse til at opstille en liste over de ansøgere, der opfordres til at afgive tilbud. Direktiverne ⁽⁴⁵⁾ indeholder en udtømmende liste over de kategorier af kriterier, der kan være nødvendige, for så vidt angår tilbudsgiveres økonomiske formåen og deres faglige egnethed, tekniske formåen og erfaring.

Udvælgelseskriterierne kan omfatte specifik uddannelse eller færdigheder hos den gruppe, der udfører kontrakten (f.eks. ved håndtering af farligt materiale eller installering af kompleks teknologi), faglige kvalifikationer eller adgangen til det nødvendige udstyr. Offentlige indkøbere kan også kræve dokumentation for tilbudsgivernes erfaring med at gennemføre lignende eller relaterede projekter. Udvælgelseskriterier, som skal være nøje og specifikt afpassede i forhold til de karakteristika, der er nødvendige for at gennemføre kontrakten, kan være meget effektive med henblik på at beskytte den offentlige indkøbers interesser, så længe disse ikke er diskriminerende.

⁽⁴²⁾ Artikel 57, stk. 1 og 2, i direktiv 2014/24/EU. Se også artikel 80, stk. 1, i direktiv 2014/25/EU.

⁽⁴³⁾ Artikel 57, stk. 4, i direktiv 2014/24/EU indeholder en udtømmende liste over kategorier.

⁽⁴⁴⁾ ILO-konvention (nr. 87) om foreningsfrihed og beskyttelse af retten til at organisere sig (nr. 98) om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger (nr. 29) om tvangsarbejde (nr. 105) om afskaffelse af tvangsarbejde (nr. 138) om mindstealder (nr. 111) om forskelsbehandling (beskæftigelse og erhverv) (nr. 100) om ligeløn (nr. 182) om de værste former for børnearbejde.

⁽⁴⁵⁾ Artikel 58 i direktiv 2014/24/EU. Se også artikel 80, stk. 2, i direktiv 2014/25/EU.

Ved over halvdelen af udbudsprocedurerne anvendes den laveste pris fortsat som det eneste **tildelingskriterium**. Kvalitative kriterier er stadig underudnyttet, selv om direktiverne om offentlige udbud giver offentlige indkøbere stor fleksibilitet til at købe på grundlag af omkostningseffektivitet og kvalitetskriterier. Offentlige indkøbere kan og opfordres til at tage højde for det bedste forhold mellem pris og kvalitet ved vurderingen af det økonomisk mest fordelagtige tilbud.

Hvis offentlige indkøbere vælger at anvende modellen med det bedste forhold mellem pris og kvalitet i stedet for den laveste pris eller omkostning, tager evalueringen af tilbuddet hensyn til forskellige kriterier, herunder sociale og miljømæssige hensyn, kvalitet og pris eller omkostninger.

Offentlige indkøbere kan f.eks. foretrække tilbudsgivere, der

- tilbyder bedre arbejdsforhold i forbindelse med kontraktens gennemførelse
- fremmer integrationen af handicappede og dårligt stillede arbejdstagere
- gør intelligent brug af innovation til at tilbyde løsninger af højere kvalitet eller med lavere omkostninger, og
- tilbyder bæredygtigt producerede varer.

Dette gælder uanset, om der findes retlige forpligtelser til at tilbyde sådanne arbejdsvilkår eller opfylde bæredygtighedskriterier.

Livscyklusomkostningerne gør det også muligt at vurdere produkternes miljøvirkninger. Kontrakttildelinger, som er baseret udelukkende på et priskriterium, giver ikke de offentlige indkøbere mulighed for at tage hensyn til projekternes langsigtede omkostninger og fordele, hvilket fører til mindre værdi for pengene. Beregningen af udbuddets samlede livscyklusomkostninger (LCC) er af særlig stor betydning for langsigtede infrastrukturprojekter, som har en tendens til at have høje kapital- og driftsomkostninger. I den henseende anbefalede Kommissionen allerede i 2013 ⁽⁴⁶⁾, at medlemsstaterne ved måling af livscyklus anvender metoden vedrørende produkters miljøaftryk (PEF-metoden) eller metoden vedrørende organisationers miljøaftryk (OEF). LCC kan f.eks. omfatte udvinding og raffinering af råmaterialer, fremstilling og andre produktionsstadier frem til anvendelses- og bortskaffelsesfasen.

Offentlige indkøbere bør vælge de tildelingskriterier, der bedst sætter dem i stand til at opnå bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser, der passer til deres behov ⁽⁴⁷⁾. En intelligent fastsættelse af tildelingskriterier, der belønner både kvalitet og pris, udgør et vigtigt potentiale for offentlige indkøbere til at stimulere konkurrencen mellem tilbudsgivere og opnå mest værdi for pengene, samtidig med at de strategisk politiske mål forfølges.

Brugen af **standarder, mærker eller certificeringer** i forbindelse med offentlige udbud er en praktisk og pålidelig måde, hvormed offentlige indkøbere kan kontrollere, om tilbudsgiverne overholder bestemte sektor- eller kvalitetskrav. Standarder eller mærker, der anvendes i forbindelse med udbudsprocedurer, henviser normalt til kvalitetssikring, miljøcertificering, miljømærkning, miljøledelsessystemer og fair trade-produkter. Mærknings- og etiketteringskravene kan anvendes til at fastsætte minimumskvalitetsstandarder i de tekniske specifikationer eller til at belønne mere ambitiøse tilbud gennem tildelingskriterier. Ansøgere, der opfylder etikettens krav, men som ikke har opnået mærket, skal have mulighed for at dokumentere, at de opfylder kravene ved hjælp af alternative midler.

Offentlige indkøbere bør kun henvise til standarder, der er udarbejdet af uafhængige organer, helst på EU- eller internationalt plan, såsom EU's miljømærke ⁽⁴⁸⁾, ordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS), produkters miljøaftryk/organisationers miljøaftryk eller certificeringer på EU-plan, såsom CE-mærket, eller fra Den Internationale Standardiseringsorganisation (ISO). Brugen af europæiske standarder, mærker og certificeringer sikrer, at løsningerne er i overensstemmelse med EU-lovgivningen om sikkerhed, beskyttelse af folkesundheden, miljø osv. Når offentlige indkøbere har behov for national eller regional certificering, skal de anerkende tilsvarende certificeringer fra andre EU-medlemsstater eller andre beviser for, at kravet er opfyldt. Klare og utvetydige krav til dokumentation for ækvivalens med hensyn til standarder for kvalitet, sikkerhed og beskyttelse af folkesundheden kan bidrage effektivt til at sikre høje miljøstandarder og andre standarder.

⁽⁴⁶⁾ Kommissionens henstilling 2013/179/EU af 9. april 2013 om brug af fælles metoder til at måle og formidle oplysninger om produkters og organisationers miljøpræstationer over hele deres livscyklus (EUT L 124 af 4.5.2013, s. 1). Se også udviklingen under EU Pilot- og overgangsfasen: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/index.htm>

⁽⁴⁷⁾ Jf. betragtning 92 i direktiv 2014/24/EU.

⁽⁴⁸⁾ www.ecolabel.eu

Ofte vil en effektiv og hensigtsmæssig måde at fremme høje kvalitetsstandarder på være at indføre de relevante **kontraktgennemførelsesklausuler**. De kan henvise til kvalitative aspekter af kontraktgennemførelsen, herunder økonomiske, sociale, miljømæssige, beskæftigelsesmæssige eller innovative elementer. Kontraktgennemførelsesklausuler skal være knyttet til kontraktens genstand og kan ikke stille krav om en generel virksomhedspolitik.

Det kan kræves af kontrahenterne, at de sikrer, at alle de tilbudte varer uanset oprindelse opfylder en høj grad af kvalitet, sociale og miljømæssige standarder og standarder, der skal være klart defineret i udbudsmaterialet.

Kontrahenten kan f.eks. være forpligtet til

- at ansætte arbejdstagere fra visse ugunstigt stillede miljøer
- at give personalet faglig eller sikkerhedsmæssig uddannelse i forbindelse med kontraktens specifikke gennemførelse
- at rapportere om emissioner eller tiltag til at identificere og forebygge overtrædelser af menneskerettighederne
- at indføre specifikke foranstaltninger til bortskaffelse af affald.

Specifikke gennemførelsesklausuler i kontrakten kan anvendes til at kræve, at økonomiske aktører overholder en adfærdskodeks, som kræver, at de offentliggør oplysninger om deres leverandører og deres overholdelse af arbejdsvilkår, samt til at identificere, forebygge og afbøde risikoen for krænkelse af menneskerettighederne i overensstemmelse med FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder og OECD's nødvendige omhu-retningslinjer for ansvarlig forretningsførelse. Offentlige indkøbere kan også kræve, at tilbudsgiverne ved kontraktens gennemførelse overholder de grundlæggende internationale arbejdsstandarder, uanset de retlige forpligtelser, der gælder for tilbudsgivers hjemland eller produktionssted. Konstateres der overtrædelser, kan det pålægges kontrahenterne at træffe håndhævelsesforanstaltninger og pålægge leverandøren sanktioner frem til det tidspunkt, hvor leveringen afbrydes.

Kontrahenterne kan udtrykkeligt forpligtes til at overholde miljømæssige og sociale standarder, der ikke er retlige forpligtelser i henhold til EU-retten eller national ret. Udenlandske kontrahenter kan ligeledes blive pålagt at overholde de retlige forpligtelser, der påhviler en økonomisk aktør i EU i forbindelse med kontraktens gennemførelse, uanset om de er underlagt de samme retlige forpligtelser eller ej. Sådanne krav kan også anvendes på produktion af varer, der er omfattet af kontrakten.

Manglende overholdelse af disse betingelser i tilbuddet medfører afvisning af budet. Sådanne krav bidrager til at skabe lige vilkår, der kan være ulige på grund af forskellige retlige krav i tilbudsgivers hjemland eller til de tjenester eller varer, som denne tilbyder.

God praksis

- Brug alle redskaber — udelukkelse, udvælgelse, tildeling, kontraktgennemførelse.
- Skræddersy dine kriterier til hvert enkelt udbud.
- Sørg for, at alle tilbudsgivere og leverandører er forpligtet til at opfylde de samme krav.

3.3. Overvågning af kontraktgennemførelse

- Håndhævelse af kvalitetsstandarder på gennemførelsesniveau
- Rapporteringskrav
- Klart definerede sanktioner

Anvendelsen af kvalitetskriterier i forbindelse med offentlige udbud er kun effektiv, når den offentlige indkøber sikrer en høj grad af ekspertise i forbindelse med udarbejdelse af udbud og udvælgelsesproceduren, og når den offentlige indkøber overvåger kontraktens gennemførelse løbende og effektivt, samt sikrer, at kontrahenten i forbindelse med kontraktens gennemførelse fortsat overholder udbudskravene.

Overvågning af kontrakter kan antage forskellige former og kræve varierende grader af inddragelse af den offentlige indkøber: Kontraktbetingelserne kan ledsages af krav om

- periodisk at rapportere oplysninger om visse aspekter af gennemførelsen
- at udfylde spørgeskemaer om overholdelse af kontraktbestemmelserne
- at fremlægge skriftlig dokumentation for overholdelse, eller
- at det er muligt at gennemføre kontrol eller inspektioner på stedet.

De gældende miljø-, social- og arbejdsforpligtelser bør altid kontrolleres grundigt, herunder på underleverandørniveau og, hvor det er relevant, i hele forsyningskæden. Indførelse af sanktioner og systemer til gradvis håndhævelse af betingelserne giver også offentlige indkøbere en finansiel gearing over for kontrahenten i kontraktgennemførelsesfasen for at sikre, at betingelserne i kontrakten overholdes.

Ved at fastsætte metoder for samarbejde med kontrahenten, f.eks. ved at kræve forklaringer, fastsætte frister for at rette op på situationen eller udstede advarsler, øges den offentlige indkøbers forhandlingsposition i høj grad.

Realistiske kontraktbetingelser og overvågningsmetoder øger mulighederne for korrekt gennemførelse af kontrakten og sikrer, at de lige vilkår, der blev skabt på tidspunktet for iværksættelsen af udbuddet, opretholdes gennem hele kontraktgennemførelsen.

God praksis

- Det kan kun ved hjælp af overvågning sikres, at kontrahenterne overholder DINE krav.
- Udvikle effektive og enkle overvågningsmekanismer.
- Udnytte hele viften af moderne kommunikationsværktøjer til overvågning på afstand
- Samarbejd med NGO'er eller specialiserede organer til uafhængig kontraktovervågning.

3.4. I praksis

Opnåelse af høje kvalitetsstandarder og lige konkurrencevilkår

- Offentlige indkøbere opfordres til at bruge offentlige udbud som et strategisk værktøj til at fremme samfundsmæssige mål såsom sociale, grønne og innovationsmæssige mål.
- Offentlige indkøbere bør ved udformningen af deres udbud sikre, at EU's og tredjelandes tilbudsgivere er omfattet af de samme standarder, hvilket bidrager til at sikre lige konkurrencevilkår.
- De bør ved fastlæggelsen af deres udbuds krav anvende tekniske specifikationer, udelukkelse, udvælgelse og tildelingskriterier med henblik på at fastsætte høje kvalitetsstandarder for alle tilbudsgivere uanset oprindelse.
- De bør anvende kontraktgennemførelsesklausuler for at sikre, at kvalitetsstandarderne opfyldes effektivt af alle operatører i forbindelse med kontraktens gennemførelse, uanset produktionsstedet.
- De bør indføre og gennemføre effektive overvågningsmekanismer for at sikre, at standarderne overholdes.
- I en række af Kommissionens retningslinjer får offentlige indkøbere hjælp til at integrere kvalitetskrav.

4. Praktisk bistand fra Europa-Kommissionen

Europa-Kommissionen yder praktisk bistand til offentlige indkøbere og medlemsstaterne i flere former⁽⁴⁹⁾. Dette er en del af det partnerskab, der er oprettet i henhold til Kommissionens meddelelse »Udbud, der virker — i og for Europa«. På denne måde fremmer Kommissionen udvekslingen af oplysninger, viden og erfaring. Denne meddelelse har dannet grundlag for en bred politisk dialog og samarbejde med nationale og lokale myndigheder, EU-institutioner og andre interessenter, under ledelse af Kommissionen.

⁽⁴⁹⁾ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_da

For store individuelle infrastrukturprojekter tilbyder Kommissionen bistand gennem helpdesken og notifikationssystemet i forbindelse med »den forudgående vurdering af udbudsaspekterne af store infrastrukturprojekter«⁽⁵⁰⁾. Ved sådanne projekter løber offentlige indkøbere en større risiko for, at store infrastrukturprojekter ikke gennemføres i tide eller stilles til rådighed som planlagt, for omkostningsstigninger af forskellige årsager i gennemførelsesfasen eller for, at risikoen overgår til de offentlige indkøbere. Offentlige midler kan blive brugt på en måde, der ikke altid giver den største merværdi for borgerne og samfundet. Offentlige indkøbere opfordres derfor til at drage fordel af al den bistand, der er til rådighed.

Nedenfor findes en oversigt over de forskellige mekanismer, der giver afklaring og bistand⁽⁵¹⁾.

Oversigt over praktisk bistand

- Helpdesken og notifikationsproceduren for store infrastrukturprojekter
- Netværk af interessenter, herunder workshoper, navnlig om grønne og sociale udbud og professionalisering
- Regelmæssige konferencer på højt plan om forskellige tematiske spørgsmål, herunder tildelingskriterier, strategiske indkøb, gennemsigtighed, professionalisering og store infrastrukturer, forbedring af adgangen til udbud, digital omstilling og nye projekter og udfordringer
- E-kompetencecenter »hjælpeværktøjer til offentlige indkøbere«
- Offentliggørelse af vejledning, herunder om innovative udbud, grønne offentlige udbud, sociale indkøb, udbud vedrørende forsvarsmateriel, og for fagfolk, der beskæftiger sig med EU-midler

5. I en nøddeskal

Retlige rammer og muligheder

Den nuværende EU-lovramme for offentlige udbud omfatter direktiver om offentlige kontrakter, forsyningstjenester, koncessioner samt udbud vedrørende forsvars- og sikkerhedsmateriel samt adgang til klageprocedurer. De regler, der er fastsat i disse retlige instrumenter, giver offentlige indkøbere i hele EU stor fleksibilitet til at købe varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder:

- De giver mulighed for at anvende kvalitetskriterier og tildele kontrakter baseret på det bedste forhold mellem pris og kvalitet samt livscyklusomkostninger.
- De giver dem mulighed for at vælge den mest hensigtsmæssige og effektive udbudsprocedure.
- De giver dem også mulighed for at vælge, hvilke kvalitetskrav der skal fastsættes i udbudsdokumenterne.
- De tilbyder dem mekanismer til at sikre overholdelse af miljø-, social- og arbejdsforpligtelser.
- De giver dem stor frihed i forbindelse med forberedelserne til udbudsproceduren ved at samarbejde med markedet og relevante interessenter.
- De udstyrer dem med instrumenter til at håndtere tilbud, som er unormalt lave.

⁽⁵⁰⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget »Fremme af investeringer gennem en frivillig forudgående vurdering af udbudsaspekterne af store infrastrukturprojekter«, COM(2017) 573.

⁽⁵¹⁾ Alle relevante henvisninger og links findes i afsnit 5. »I en nøddeskal«.

— De afgør, hvilke tilbudsgivere fra tredjelande der har garanteret adgang til EU's marked for offentlige udbud.

Generelt giver direktiverne offentlige indkøbere stor fleksibilitet til at tilpasse deres udbud til deres behov.

Spørgsmål og svar

— Kan en offentlig indkøber kræve overholdelse af arbejds-, social- og miljøstandarder, der går ud over de retlige krav på det sted, hvor kontrakten gennemføres?

Ja, en offentlig indkøber kan fastsætte sådanne krav, så længe de ikke er diskriminerende, har en forbindelse til kontraktens genstand og er forenelig med EU-retten.

— Er det ikke uretfærdigt at kræve af tilbudsgiverne, at de overholder arbejds-, social- og miljøstandarder, der går langt ud over deres retlige forpligtelser?

Nej, de retlige forpligtelser kan være meget forskellige afhængigt af, hvor tilbudsgiver er etableret, eller hvor varerne fremstilles. Kun at kræve overholdelse af den lokale lovgivning kan forvride konkurrencen. Skræddersyede krav, der gælder for alle tilbudsgivere og varer, bidrager til at skabe lige vilkår.

— Hvordan skal en offentlig køber forberede et udbud, hvor denne agter at anvende kvalitetskriterier?

Offentlige indkøbere bør tage udgangspunkt i en vurdering af egne behov og de mulige løsninger. De kan konsultere markedsoperatører og andre interessenter. Ethvert nyttigt redskab kan anvendes, så længe den offentlige indkøber udviser en gennemsigtig adfærd og behandler alle potentielle tilbudsgivere ens.

— Medfører det kun administrative byrder at fastsætte en lang række kvalitetskriterier og anvende dem over for alle tilbudsgivere?

Nej, fastsættelsen af kvalitetskrav giver den offentlige indkøber mulighed for at investere i mere bæredygtige, socialt ansvarlige og innovative produkter og tjenesteydelser og at sikre fair konkurrence til gavn for borgerne. Det er op til den enkelte offentlige indkøber at beslutte, hvordan de offentlige midler mest effektivt kan bruges til at opnå det ønskede resultat. Denne fleksibilitet ledsages af visse forpligtelser, f.eks. sikring af passende overvågning.

— Hvordan kan kvalitets- og bæredygtighedskriterierne indarbejdes i udbudsdokumenterne?

Offentlige indkøbere har stor fleksibilitet. De kan integrere sådanne hensyn i udvælgelseskriterierne, de tekniske specifikationer, tildelingskriterierne og kontraktgennemførelsesklausulerne, så længe de vedrører kontraktens genstand. De skal være klart definerede, objektive og må ikke diskriminere blandt potentielle tilbudsgivere, således at de skaber lige vilkår, hvor tilbudsgiverne kan konkurrere på grundlag af de samme høje kvalitative standarder.

— Kan overtrædelse af miljø-, social- og arbejdsforpligtelser føre til udelukkelse af en tilbudsgiver?

Ja, offentlige indkøbere har mulighed for at udelukke en tilbudsgiver, som ikke overholder de gældende miljø-, social- og arbejdsforpligtelser.

- Er det muligt for en offentlig indkøber at kontrollere overholdelsen af lovlige og skræddersyede betingelser for tilbudsgivere og varer?

Nej, den offentlige indkøber har mange muligheder for at kontrollere sådanne betingelser. De kan f.eks. anmode om rapporter fra tilbudsgiveren eller fra uafhængige kvalitetskontrolorganer eller ikke-statslige organisationer.

- Har alle økonomiske aktører fra hele verden ret til adgang til EU's markeder for offentlige udbud?

Nej, kun operatører, der er omfattet af multilaterale og bilaterale handelsaftaler, har garanteret adgang til EU's markeder for offentlige udbud.

- Hvad bør en offentlig indkøber gøre, hvis denne har mistanke om, at den pris, der tilbydes af en tilbudsgiver fra et tredjeland, er for lav? Er det muligt at indhente yderligere oplysninger?

Ja, det er ikke alene muligt, men det kan anbefales at indhente yderligere oplysninger, så den offentlige indkøber kan sikre, at tilbuddet er pålideligt, og at alle deltagere i udbuddet har lige vilkår.

- Hvilke oplysninger kan man anmode om for at kontrollere, om tilbuddet er unormalt lavt?

Alle oplysninger, der kan hjælpe den offentlige indkøber med at vurdere tilbuddets levedygtighed.

- Hvornår skal et tilbud afvises som unormalt lavt?

Et tilbud kan afvises, når den offentlige indkøber ikke er overbevist om tilbudsgiverens forklaring.

Kommissionens hjælpeværktøjer og vejledning om offentlige udbud

- Kommissionens meddelelse: Udbud, der virker — i og for Europa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=COM%3A2017%3A572%3AFIN>

- Kommissionens websted om offentlige udbud: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_da

- E-kompetencecenter »hjelpeværktøjer til offentlige indkøbere«:

https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers_en

- Kommissionens henstilling (EU) 2017/1805 af 3. oktober 2017 om professionalisering af offentlige udbud: Udvikling af en arkitektur til professionalisering af offentlige udbud (EUT L 259 af 7.10.2017, s. 28).

- Kommissionens meddelelse: Kredsløbet lukkes — en EU-handlingsplan for den cirkulære økonomi: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>

- Offentligt udbud for en cirkulær økonomi (god praksis og vejledning): http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Public_procurement_circular_economy_brochure.pdf

- Buying Green! — A Handbook on green public procurement: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf>

- EU GPP Criteria: http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

- GPP Good Practices: http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm
- Helpdesk for grønne offentlige udbud: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>
- GPP Training Toolkit for public buyers: http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm
- Grønne offentlige udbud — undervisningsprogrammer http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.
- Grønne offentlige udbud — Redskaber til at beregne livscyklusomkostninger: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>
- Metode vedrørende produkters/organisationers miljøaftryk:
http://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/policy_footprint.htm
- Buying for Social Impact workshops: <https://www.aeidl.eu/en/projects/social-development/bsi-buying-for-social-impact.html>
- Buying Social – a guide to taking account of social considerations in public procurement:
\\NET1.cec.eu.int\homes\083\lupilaa\Social\Buying Social guide EMPL-MARKT.pdf
- Commission Guidance on Innovation Procurement:
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc?fuseaction=list&coteId=3&year=2018&number=3051&version=F>
- Innovationsværktøjskasse og EU-hjælp til innovationsudbud: <http://www.eafip.eu/>
- Europæisk netværk af kompetencecentre vedrørende innovationsudbud: <http://www.procure2innovate.eu/>
- Retningslinjer for offentlige udbud til udbudspraktikere: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2015/public-procurement-guidance-for-practitioners
- Kommissionens vejledning om kooperative udbud inden for forsvar og sikkerhed: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2019.157.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2019:157:TOC
- Vejledning om tildeling af stat-til-stat-kontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018H0624>
- Kommissionens henstilling (EU) 2018/624 af 20. april 2018 om grænseoverskridende markedsadgang for underleverandører og SMV'er i forsvarssektoren (EUT L 102 af 23.4.2018, s. 87).

IV

(Oplysninger)

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

Euroens vekselkurs ⁽¹⁾

12. august 2019

(2019/C 271/03)

1 euro =

Valuta			Kurs		
USD	amerikanske dollar	1,1194	CAD	canadiske dollar	1,4807
JPY	japanske yen	117,69	HKD	hongkongske dollar	8,7825
DKK	danske kroner	7,4633	NZD	newzealandske dollar	1,7352
GBP	pund sterling	0,92615	SGD	singaporeanske dollar	1,5520
SEK	svenske kroner	10,7315	KRW	sydkoreanske won	1 364,55
CHF	schweiziske franc	1,0876	ZAR	sydafrikanske rand	17,2164
ISK	islandske kroner	137,50	CNY	kinesiske renminbi yuan	7,9014
NOK	norske kroner	10,0003	HRK	kroatiske kuna	7,3908
BGN	bulgarske lev	1,9558	IDR	indonesiske rupiah	15 951,00
CZK	tjekkiske koruna	25,831	MYR	malaysiske ringgit	4,7022
HUF	ungarske forint	324,65	PHP	filippinske pesos	58,424
PLN	polske zloty	4,3275	RUB	russiske rubler	73,4092
RON	rumænske leu	4,7250	THB	thailandske bath	34,506
TRY	tyrkiske lira	6,2161	BRL	brasilianske real	4,4660
AUD	australske dollar	1,6589	MXN	mexicanske pesos	21,9971
			INR	indiske rupee	79,7460

⁽¹⁾ Kilde: Referencekurs offentliggjort af Den Europæiske Centralbank.

KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE

af 8. august 2019

om offentliggørelse i *Den Europæiske Unions Tidende* af en ansøgning om registrering af en betegnelse som omhandlet i artikel 49 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012

»Αρσενικό Νάξου« (Arseniko Naxou) (BOB)

(2019/C 271/04)

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer⁽¹⁾, særlig artikel 50, stk. 2, litra a), og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Grækenland har sendt en ansøgning til Kommissionen om beskyttelse af betegnelsen »Αρσενικό Νάξου« (Arseniko Naxou) i overensstemmelse med artikel 49, stk. 4, i forordning (EU) nr. 1151/2012.
- (2) Kommissionen har i henhold til artikel 50 i forordning (EU) nr. 1151/2012 behandlet ansøgningen og konkluderet, at den opfylder betingelserne i forordningen.
- (3) For at give mulighed for at gøre indsigelse i henhold til artikel 51 i forordning (EU) nr. 1151/2012 skal enhedsdokumentet og henvisningen til offentliggørelsen af varespecifikationen, jf. artikel 50, stk. 2, litra a), i nævnte forordning, for betegnelsen »Αρσενικό Νάξου« (Arseniko Naxou) offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende* —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Eneste artikel

Enhedsdokumentet og henvisningen til offentliggørelsen af varespecifikationen, jf. artikel 50, stk. 2, litra a), i forordning (EU) nr. 1151/2012, for betegnelsen »Αρσενικό Νάξου« (Arseniko Naxou) (BOB) er indeholdt i bilaget til denne afgørelse.

I henhold til artikel 51 i forordning (EU) nr. 1151/2012 giver offentliggørelsen af denne afgørelse ret til at gøre indsigelse mod registreringen af den betegnelse, der er anført i stk. 1, inden for tre måneder fra datoen for offentliggørelsen af afgørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udfærdiget i Bruxelles, den 8. august 2019.

På Kommissionens vegne

Phil HOGAN

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EUT L 343 af 14.12.2012, s. 1.

BILAG

ENHEDSDOKUMENT

»ΑΡΣΕΝΙΚΟ ΝΑΞΟΥ« (ARSENIKO NAXOU)

EU-nr.: PDO-GR-02323 — 6.11.2017

BOB (X) BGB ()

1. Betegnelse

»Αρσενικό Νάξου« (Arseniko Naxou)

2. Medlemsstat eller tredjeland

Grækenland

3. Beskrivelse af landbrugsproduktet eller fødevaren

3.1. Produkttype

Kategori 1.3. Oste

3.2. Beskrivelse af produktet med betegnelsen i punkt 1

»Arseniko Naxou« er en hård, lagret bordost, som fremstilles efter traditionelle metoder af upasteuriseret gede- og fåremælk.

Osten »Arseniko Naxou«, der markedsføres som en hel ost, har følgende fysiske egenskaber: cylinderformet, vægt på 1-4 kg, elfenbenshvid til mat gul farve med en hård og relativt tynd skorpe.

Fedtindholdet i tørstoffet må ikke være under 43 %, og proteinindholdet må ikke være under 27 %, mens vandindholdet ikke må være over 38 %, og saltindholdet ikke må være over 3,5 %.

Produktets organoleptiske egenskaber, der adskiller det fra andre hårde oste, er den intense smag, som er skarp, salt/sødlig og behagelig, den bløde, cremede konsistens og den rige aroma. Osten bliver skarpere og mere aromatisk i takt med lagringen.

Da der anvendes upasteuriseret mælk, skal »Arseniko Naxou« lagres i mindst tre måneder, før den sendes på markedet, for at garantere, at den ikke indeholder uønskede mikroorganismer. Produktet fremstilles i perioden december til maj.

3.3. Foder (kun for produkter af animalsk oprindelse) og råvarer (kun for forarbejdede produkter)

Får og geder i de bjergklædte og delvist bjergklædte områder på Naxos er lokale racer og krydsningsafkom heraf, som er tilpasset forholdene i disse områder og opdrættes efter traditionelle metoder i ekstensive opdrætsenheder. Fra ca. december til maj, en periode med øget mælkeproduktion, og hvor »Arseniko Naxou« fremstilles, lever dyrene af områdets lokale vegetation, som udvikler sig mere og mere med vinterens og forårets regn (timian, genista acanthoclada, cistus, tornet bibernelle, tornet gyvel, mastiktræ, kermeseg osv.). Når vejrforholdene ikke tillader det, fodres de med tørret foder, som er produceret i det geografiske område (byg, havre, vikke, kløver). Fra juni til september, som er en periode med lav mælkeproduktion, og en periode, hvor produktet ikke fremstilles, spiser dyrene græs, lokalt produceret tilskudsfoder og foder produceret uden for det geografiske område (korn, som er rigt på stivelse, klid, halm). I perioden fra oktober til november suppleres dyrenes foder med lokalt produceret tørret foder og foder fra andre geografiske områder på grund af den begrænsede naturlige vegetation og dyrenes øgede behov. Mængden af tilskudsfoder, som er produceret uden for det geografiske område, skal være under 40 % af tørstoffet på årsbasis.

De basisråvarer, der anvendes til fremstilling af »Arseniko Naxou«, er mælk, løbe, salt og olie.

3.4. Specifikke etaper af produktionen, som skal finde sted i det afgrænsede geografiske område

Etaperne med produktion og behandling af mælken samt med produktion og modning af slutproduktet finder sted i det afgrænsede geografiske område.

3.5. Særlige regler for udskæring, rivning eller emballering osv. af det produkt, som betegnelsen henviser til

Produktet skal emballeres i det afgrænsede geografiske område for at sikre a) produktets kvalitet under opbevaring og transport, idet det skal beskyttes mod fysiske (fugt, lys, temperatur, støv, forbrændingsgas) og biologiske påvirkninger (bakterier, svamp, virus), b) produktets sporbarhed og c) den påkrævede kontrol med de producerede, emballerede og solgte mængder og overensstemmelsen med de tilladte råvarer og fremstillingsmetoder.

Emballeringen skal forestås af producenten med papir eller anden emballage, der er egnet til kontakt med fødevarer.

3.6. Særlige regler for mærkning af det produkt, som betegnelsen henviser til

Den hele ost skal være påført et mærke med følgende oplysninger:

- betegnelsen »Arseniko Naxou« efterfulgt af betegnelsen »beskyttet oprindelsesbetegnelse« eller forkortelsen BOB
- »fremstillet af råmælk«
- navn og adresse på produktions- og/eller emballeringsvirksomheden
- fremstillingsdatoen.

4. Kort angivelse af det geografiske områdes afgrænsning

Ostens produktions- og lagringsområde omfatter hele det administrative område, der består af følgende byer: Apeiranthos, Damarionas, Danakos, Keramoti, Koronida, Koronos, Kinidaros, Messi, Moni, Filoti og Chalkio i kommunen Naxos og De Små Kyklader.

5. Tilknytning til det geografiske område

5.1. Det geografiske områdes egenart

Jord:

Ostens produktionsområde ligger i øens bjergklædte og delvist bjergklædte områder, som strækker sig over dens allernordligste og -østligste dele. Området er kendetegnet ved hældende terræn, terrasser — afsatser — lave mure og udbredte græsarealer.

Klima:

Klimaet på Naxos er tempereret middelhavsklima, dvs. tempereret, mildt og fugtigt med stærk vind. I øens bjergområder er temperaturen ca. 5 °C lavere, årsgennemsnittet for den relative luftfugtighed når op på 85 %, og nedbørsmængden er på 770 mm. Af og til registreres kraftigt snefald.

Vegetation:

De særlige temperatur-, luftfugtigheds- og nedbørsforhold danner grobund for typiske urteagtige bjergplanter, som udgør fårenes og gederne primære foderkilde.

I det afgrænsede område finder man udstrakte oliven- og vindyrkningsområder. Bjergenes klippesider er dækket af lav vegetation (garrigue) samt af mellemhøj til høj vegetation (maki). I makivegetationen dominerer tornet gyvel (*Calycotome vilosa*), mastiktræ (*Pistacia lentiscus*), kermeseg (*Quercus coccifera*), Kreta-løn (*Acer sempervirens*), steneg (*Quercus ilex*) og orientalsk platan (*Platanus orientalis*), som udgør en værdifuld foderkilde, især for gederne. Græsarealerne i området bugner af naturligt forekommende plantearter som f.eks. de urteagtige planter *Allium luteolum*, *Alyssum foliosum*, *Bolanthus graecus*, *Bupleurum aira*, *Campanula calaminthifolia*, *Centaurea oliverana*, *Cerastium runemarkii*, *Corydalis integra*, *Erysimum hayekii*, *Erysimum naxense*, *Galanthus ikariae*, *Galium conforme*, *Scutellaria virgaurea*, *Symphytum davisii*, *Verbascum adeliae*, der er egnede til dyrenes græsning.

Besætning:

Får og geder er perfekt tilpasset de lokale forhold i området, de er små og producerer en lille mængde mælk. Den traditionelle frie græsning (ekstensivt opdræt) giver dyrene mulighed for at græsse på områdets græsarealer og nyde godt af den lokale vegetation.

Menneskelig faktor:

»Arseniko Naxou« har siden gammel tid indtaget en særdeles vigtig plads i indbyggernes liv og spisevaner. De ostefremstillende opdrættere fremstiller endnu den dag i dag deres oste efter den traditionelle metode. Ostefabrikanternes viden om de forskellige produktionsetaper udgør et vigtigt element for produktets egenart og en afgørende faktor for dets endelige kvalitet. Ostefabrikanternes evne til at finde præcis det øjeblik under mælkens koagulering, hvor ostemassen er klar til at blive skåret ud, er et afgørende element. Ostemassens udskæring med et egnet redskab, så der opnås en mælkeagtig konsistens, den langsomme blanding, så ostemassen skilles fra vallen, og den manuelle nedpresning af ostemassen i formene, så væsken udledes, og massen får sin endelige form, viser, at fremstillingsprocessen er manuel. Under lagringen kan den erfarne ostefabrikant finde det rigtige øjeblik til a) at udvælge de hele oste, der er fremstillet efter den egnede metode, og fravælge dem, der ikke opfylder kravene, b) at vende ostene og c) at smøre dem med olivenolie eller olivenolierester, hvor han igen på afgørende vis er med til at sikre ostens kvalitet.

5.2. Produktets egenart

»Arseniko Naxou«

— har en intens smag, som er skarp, behagelig og salt/sødlig, og en rig aroma.

Dens organoleptiske egenskaber kan henføres til anvendelsen af endemiske plantearter i dyrenes foder, hvilket giver mælken og den heraf fremstillede »Arseniko Naxou« en intens og behagelig smag samt en rig aroma. Den særegne fremstillingsteknik, hvor der anvendes upasteuriseret mælk, bevarer den lokalt fremstillede mælks egenskaber og de lokale mælkesyrebakterier, som spiller en afgørende rolle for ostens smagskvalitet og bidrager til dens skarpe og salt/sødlige smag.

Den har en blød og cremet konsistens, som skyldes det høje fedtindhold. Under fremstillingen er »Arseniko Naxou« den første ost, der fremstilles af den friske, fuldfede mælk, og den har således et højere fedtindhold.

— Den er kendetegnet ved formens karakteristiske form, som giver osten sin form. Den har en hård og tynd skorpe, hvilket er en følge af ostens lange lagringsperiode. Ostemassens æltning i formene bidrager ligeledes til skorpedannelsen, og det samme gør smøringen med salt og olie.

— Ostens fedtindhold i tørstoffet (43 %) og indholdet af proteiner (27 %) er højere end i andre oste af samme type.

— Den bærer den særlige betegnelse »arseniko«, som de ostefremstillende hyrder i området har givet den for at fremhæve, at der er tale om den »stærkeste« holdbare hårde ost for så vidt angår fedt- og proteinindhold. Det er disse egenskaber, der er knyttet til udtrykket »arseniko« (»hankønsvæsen« på græsk).

5.3. Sammenhængen mellem det geografiske område og produktets kvalitet eller egenskaber (for BOB) eller produktets særlige egenskaber, omdømme eller andre kendetegn (for BGB)

»Arseniko Naxou« er et resultat af kombinationen af klima- og jordbundsforhold i området, det ekstensive opdræts-system og den traditionelle fremstillingsmetode.

Geohistorien, geomorfologien, topografien og klippernes mangfoldighed i området har bidraget til den rige vegetation, der er den primære foderkilde for de får og geder, hvis mælk produktet fremstilles af. De lokale fåre- og gederacer er i kraft af den frie græsning i de bjergklædte og delvist bjergklædte områder nøjsomme, modstandsdygtige og perfekt tilpasset det særlige geografiske miljø.

Vejrforholdene i området er gunstige for:

- a) forekomsten og udviklingen af et stort antal lave krydderurter, urteagtige planter, træer og buske, som tilhører familierne *Labiatae* (læbeblomstfamilien), *Umbelliferae* (skærmpantefamilien), *Compositae* (kurveblomstfamilien) osv., som fårene og gederne lever af, og som giver aroma og smag til mælken og den deraf fremstillede ost
- b) den lange periode, hvor fårene og gederne opholder sig på de naturlige græsgange i området, og den optimale udnyttelse af de endemiske plantearter og
- c) lagringen af »Arseniko Naxou«. Temperaturen og luftfugtigheden i området, hvor temperaturen ikke falder til under 10 °C, og hvor luftfugtigheden ligger mellem 70 og 90 %, bidrager til den naturlige lagring af produktet i oplagringslokalerne og til produktionen af en ost med en karakteristisk struktur og sammensætning. De stabile temperatur- og luftfugtighedsniveauer uden væsentlige udsving betyder, at produktet lagres gradvist, hvilket bidrager til den kvalitative og kvantitative udvikling, der finder sted under modningen, og som er afgørende for ostens karakteristiske struktur.

Det særegne opdrætssystem (fri græsning), som traditionelt anvendes af de ostefremstillende opdrættere i området, bevirker, at græsarealerne og dermed den lokale vegetation i området udnyttes, og bidrager samtidig til produktets organoleptiske egenskaber.

Teknikken til fremstilling af »Arseniko Naxou« er særlig derved, at der anvendes upasteuriseret mælk, hvilket indebærer tilstedeværelse af den lokale mikroflora, som stammer fra miljøet i stalden og osteriet, og som spiller en afgørende rolle for ostens smagskvalitet. I takt med lagringen bliver dens aromaer og smag mere og mere intense. Den positive sammenhæng mellem den skarpe smag, den rige aroma, den karakteristiske konsistens og ostens alder skyldes en omfattende proteolyse og lipolyse, der finder sted takket være de lokale mælkesyrebakteriers arbejde under modningen.

Områdets ostefabrikanter, som griber manuelt ind under produktets koagulering, formgivning og lagring, er i besiddelse af kompetencer, som er vigtige for produktets fysisk-kemiske og organoleptiske egenskaber.

Fremstillingsprocessen er tæt forbundet med ostefabrikantens viden, idet han er i stand til at fastlægge ostens fremstillingsperiode ud fra områdets vejrforhold og vegetationens sammensætning. Den er ligeledes tæt knyttet til fabrikantens manuelle indgriben under processen, og der er således tale om et håndværksprodukt.

Der er fundet henvisninger til »Arseniko Naxou« i pressen, på internettet og i fjernsynet. Den beskrives som ostetraditionen fra Naxos og som en af øens mest velkendte oste med en specifik, unik, intens og behagelig smag, som med tiden bliver mere og mere skarp og aromatisk, og den betegnes som højdepunkt og inspirationskilde. Produktets omdømme rækker ud over produktionsområdets grænser, og det værdsættes ligeledes af forbrugere fra andre områder.

Betegnelsen »Arseniko Naxou« er veletableret, som det fremgår af de historiske referencer, indlæggene i den skrevne presse og online og købs- og salgsfakturaerne.

Henvisning til offentliggørelsen af varespecifikationen

(Artikel 6, stk. 1, andet afsnit, i nærværende forordning)

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/POP-PGE/prodiagrafes_arsenikou_naxou.pdf

V

(Øvrige meddelelser)

PROCEDURER VEDRØRENDE GENNEMFØRELSEN AF
KONKURRENCEPOLITIKKEN

EUROPA-KOMMISSIONEN

Anmeldelse af en planlagt fusion**(Sag M.9354 — AXA/NN Group/JV)****Behandles eventuelt efter den forenklede procedure****(EØS-relevant tekst)**

(2019/C 271/05)

1. Den 5. august 2019 modtog Kommissionen i overensstemmelse med artikel 4 i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽¹⁾ anmeldelse af en planlagt fusion.

Anmeldelsen vedrører følgende virksomheder:

- Lindisfarne S.L. (Spanien), ESI One S.à.r.l. (Frankrig) og Alterimmo Europe S.à.r.l. (Frankrig), der alle i sidste instans kontrolleres af AXA S.A. (»AXA«, Frankrig)
- REI Spain B.V. (Nederlandene), der tilhører NN Group (Nederlandene).

AXA og NN Group erhverver indirekte fælles kontrol, jf. fusionsforordningens artikel 3, stk. 1, litra b), og artikel 3, stk. 4, over et nystiftet joint venture.

Den planlagte fusion gennemføres gennem opkøb af aktier i et nystiftet joint venture.

2. De deltagende virksomheder er aktive på følgende områder:

- AXA: en global forsikringskoncern, der også er aktiv inden for investeringsforvaltning. Lindisfarne S.L., ESI One S.à.r.l. og Alterimmo Europe S.à.r.l. er aktive inden for ejendomsforvaltning i Spanien og i Europa
- NN Group: en global finansiell institution, der udbyder investerings- og forsikringstjenester. REI Spain B.V. er aktiv inden for opkøb, ejerskab og forvaltning af fast ejendom i Europa
- Joint venture-selskabet: skal være aktivt på markedet for udlejning af boliger i Spanien

3. Efter en foreløbig gennemgang af sagen finder Kommissionen, at den anmeldte fusion muligvis er omfattet af fusionsforordningen. Den har dog endnu ikke taget endelig stilling hertil.

Det bemærkes, at denne sag eventuelt vil blive behandlet efter den forenklede procedure i overensstemmelse med meddelelse fra Kommissionen om en forenklet procedure for behandling af bestemte fusioner efter Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 ⁽²⁾.

4. Kommissionen opfordrer alle interesserede tredjeparter til at fremsætte eventuelle bemærkninger til den planlagte fusion.

Alle bemærkninger skal være Kommissionen i hænde senest 10 dage efter offentliggørelsen af denne meddelelse. Angiv altid referencen:

M.9354 — AXA/NN Group/JV

⁽¹⁾ EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1 (»fusionsforordningen«).

⁽²⁾ EUT C 366 af 14.12.2013, s. 5.

Bemærkningerne kan sendes til Kommissionen pr. e-mail, fax eller brev. Benyt venligst følgende kontaktoplysninger:

E-mail: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Fax +32 22964301

Postadresse:

Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Konkurrence
Registreringskontoret for fusioner
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIEN

ANDET

EUROPA-KOMMISSIONEN

Offentliggørelse af en ansøgning om godkendelse af en væsentlig ændring af varespecifikationen i henhold til artikel 50, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer

(2019/C 271/06)

Denne offentliggørelse giver ret til at gøre indsigelse mod ansøgningen, jf. artikel 51 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 ⁽¹⁾, inden for en frist på tre måneder fra datoen for denne offentliggørelse.

ANSØGNING OM GODKENDELSE AF EN VÆSENTLIG ÆNDRING AF VARESPECIFIKATIONEN FOR EN BESKYTTET
OPRINDELSESBETEGNELSE ELLER EN BESKYTTET GEOGRAFISK BETEGNELSE

Ansøgning om godkendelse af en ændring, jf. artikel 53, stk. 2, første afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012.

»RISO DEL DELTA DEL PO«

EU nr.: PGI-IT-0712-AM01 — 21.6.2017

BOB () BGB (X)

1. Ansøgende sammenslutning og legitim interesse

Consorzio di Tutela del Riso del Delta del Po IGP
Via J.F. Kennedy, 134
45019 Taglio di Po (Ro)
ITALIEN

Tlf. +39 05321716402
E-mail: info@consorziorisodeltapoigp.it

Consorzio di Tutela del Riso del Delta del Po IGP er berettiget til at indgive en ansøgning om ændring i henhold til artikel 13, stk. 1, i dekret nr. 12511 af 14. oktober 2013 fra ministeriet for landbrug, fødevarer og skovbrug.

2. Medlemsstat eller tredjeland

Italien

3. Afsnit i varespecifikationen, som berøres af ændringen

- ☐ Produktets betegnelse
- ☒ Beskrivelse af produktet
- ☐ Geografisk område
- ☒ Bevis for oprindelse
- ☒ Produktionsmetode
- ☐ Tilknytning
- ☒ Mærkning
- ☒ Andet [Emballering, produktets logo, ajourførte henvisninger til retsakter]

4. Type ændring

- ☒ Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB.

⁽¹⁾ EUT L 343 af 14.12.2012, s. 1.

- ☐ Ændring — der ikke kan betegnes som en mindre ændring, jf. artikel 53, stk. 2, tredje afsnit, i forordning (EU) nr. 1151/2012 — af varespecifikationen for en registreret BOB eller BGB, for hvilken der ikke er offentliggjort et enhedsdokument (eller tilsvarende).

5. Ændring(er)

Beskrivelse af produktet

- Følgende sætning i artikel 1 i varespecifikationen:

»Den beskyttede geografiske betegnelse »Riso del Delta del Po« er forbeholdt ris, der opfylder betingelserne og kravene i denne varespecifikation.«

ændres således:

»Den beskyttede geografiske betegnelse »Riso del Delta del Po« er forbeholdt ris, der opfylder betingelserne og kravene i denne varespecifikation.«

Udtrykket [oversætters bemærkning: på italiensk] »frutti di riso« er ændret til »riso«.

Denne ændring gør det muligt at identificere betegnelsen »Riso del Delta del Po PGI« med ris i dens forskellige former, der er klar til at blive solgt til forbrugeren, dvs. efter at kornet har været genstand for industrielle processer og behandlinger, der er tilladt i henhold til den gældende lovgivning og i overensstemmelse med kravene i varespecifikationen.

- Følgende sætning i artikel 2 i varespecifikationen og punkt 3.2 i enhedsdokumentet:

»Betegnelsen »Riso del Delta del Po« betegner udelukkende frugten af ris af undersorten Japonica, der markedsføres under kategorien »Gruppo Superfino« og omfatter sorterne Carnaroli, Volano, Baldo og Arborio.«

er ændret som følger:

»Betegnelsen »Riso del Delta del Po« betegner udelukkende frugten af ris af undersorten »Japonica«, der markedsføres under kategorien »Gruppo Superfino« og omfatter sorterne Carnaroli, Volano, Baldo, Arborio, Cammeo, Karnak, Telemaco, Caravaggio og Keope.«

Nye sorter, specifikt: Cammeo, Karnak, Telemaco, Caravaggio og Keope, ønskes medtaget.

Behovet for at introducere erstatningssorter af lille størrelse parallelt med de oprindelige sorter udspringer af det forhold, at de traditionelle sorter blev skabt for mange år siden (de ældste, Arborio og Carnaroli, i slutningen af 1940'erne) og har agronomiske egenskaber (særligt stor modtagelighed over for svampesygdomme og nedslag), som gør det vanskeligt at dyrke dem uden gentagne behandlinger med plantebeskyttelsesmidler til skade for det færdige produkts ernæringsværdi og bæredygtigheden af dyrkningen.

Til gengæld har de nyudviklede sorter større modstandsdygtighed og tolerance over for svampesygdomme og nedslag, og det gør det muligt at fremstille et sundt og homogent produkt med organoleptiske kvaliteter, der svarer til de eksisterende.

- Sætningen:

»Riso del Delta del Po har et stort, krystallinsk og kompakt riskorn med et højt proteinindhold, der kan fremstå som hvide eller brune ris.«

er ændret som følger:

»Riso del Delta del Po har et stort, krystallinsk/skinnende og kompakt riskorn med et højt proteinindhold, der kan gøres til genstand for industrielle processer og behandlinger, der er tilladt i henhold til den gældende lovgivning.«

Udtrykket »krystallinsk« henviser til alle sorter, der er anført i varespecifikationen, og er derfor upræcist. Af de nuværende sorter har kun Baldo et krystallinsk riskorn, mens sorterne Arborio, Carnaroli og Volano har et skinnende riskorn. Udtrykket »krystallinsk« ajourføres derfor til »krystallinsk/skinnende«.

Udtrykket »hvide eller brune ris« er slettet og erstattet af udtrykket »gøres til genstand for industrielle processer og behandlinger, der er tilladt i henhold til den gældende lovgivning« for at tage højde for den hastige udvikling i den industrielle forarbejdning i takt med forbrugernes skiftende præferencer.

— Følgende afsnit:

»Riso del Delta del Po« — PGI, skal ved markedsføringen have følgende egenskaber med hensyn til riskornet:

Sort	Klæbrighed for kogt ris i g/cm	Protein (%) (*)
Baldo	> 4,5	> 6,60
Carnaroli	> 1,5	> 6,60
Volano	> 3,0	> 6,60
Arborio	> 3,5	> 6,60

(*) tørstofværdier«

ændres således:

»Riso del Delta del Po« — PGI skal have følgende egenskaber med hensyn til riskornet:

Sort	Konsistens kg/cm ²	Protein % af tørstof
	mindst	mindst
Arborio, Volano og Telemaco	0,65	6,60
Baldo og Cammeo	0,60	6,60
Carnaroli, Karnak, Caravaggio og Keope	0,85	6,60

Disse egenskaber skal bestemmes inden den industrielle forarbejdning på tørre rismarker, der er repræsentative for bedriftens jorde.«

Parameteren klæbrighed er erstattet af konsistens. De to parametre står i modsætning til hinanden og vedrører produktets fødevarer kvalitet efter kogning. Det gælder mere specifikt, at jo mere klæbrig risen er, jo mindre konsistent er den, og omvendt. Der findes ingen valideret metode til analyse af klæbrighed, idet UNI og ISO indtil nu ikke har været i stand til at definere en pålidelig og reproducerbar metode, i modsætning til parameteren konsistens, for hvilken der findes en sådan internationalt anerkende metode (UNI EN ISO 11747:2012-standard).

De værdier, der foreslås for parameteren konsistens, er fastsat af National Rice Board på grundlag af en række analyse udført af dets produktlaboratorium.

Det anses derfor for hensigtsmæssigt at angive, at konsistens og proteinindhold skal testes på risen inden forarbejdning.

Bevis for oprindelse

Artikel 4 i varespecifikationen

Denne artikel er blevet omformuleret i sin helhed ved at flytte de historiske oplysninger om dyrkning af ris i det geografiske område, som udgjorde de første fem afsnit i artikel 4, til den relevante artikel om tilknytningen mellem området og produktet. Artikel 4 affattes således:

»Produktets oprindelse dokumenteres også af producenters, forarbejdningsvirksomheders og emballeringsvirksomheders registreringer i de relevante registre, der opbevares og ajourføres af det kontrolorgan, der er omhandlet i denne specifikations artikel 7.«

Produktionsmetode

Artikel 5 i varespecifikationen

Denne artikel er ændret med henblik på at tage højde for både ændringer i forarbejdnings- og produktionsteknikker og praktiske resultater opnået siden specifikationens ikrafttræden.

Jordbearbejdning

— Den følgende sætning:

»Der skal foretages pløjning i en dybde af 25-30 cm efterfulgt af mindst én harvning. Derefter skal jorden planeres for at sikre optimal vandforvaltning.«

er ændret som følger:

»Der skal foretages pløjning i en dybde af 25-30 cm efterfulgt af mindst én harvning. Andre jordbearbejdningsteknikker, der sikrer tilstrækkelig klargøring af frøbedet, tillades også.«

Traditionel jordbearbejdning (pløjning og harvning) kan nu erstattes af alternative metoder (rydning og oprivning), som opfylder det samme formål på en mindre energiintensiv måde og med større respekt for miljøet. Andre mere moderne jordbearbejdningsteknikker, der i dag opfattes som mere miljømæssigt bæredygtige, er f.eks. blevet føjet til pløjning.

Jordbundsanalyse

— Sætningen:

»Bedrifter, der producerer Riso del Delta del Po, skal udføre jordbundsanalyser mindst hvert femte år for følgende egenskaber: struktur, pH, organisk materiale, aktiv kalk, letoptagelig fosfor, tilgængeligt kalium, totalkvælstof, C/N-forhold, tilgængeligt kalcium, magnesium og natrium samt Mg/K-forhold med henblik på at udarbejde og føre en korrekt gødningsplan, der er udarbejdet af en landbrugsekspert.«

er ændret som følger:

»Bedrifter, der producerer Riso del Delta del Po, skal udføre jordbundsanalyser mindst hvert femte år for følgende egenskaber: struktur, pH, organisk materiale, aktiv kalk, letoptagelig fosfor, tilgængeligt kalium, totalkvælstof, C/N-forhold, tilgængeligt kalcium, magnesium og natrium samt Mg/K-forhold med henblik på at udarbejde og føre en korrekt gødningsplan i overensstemmelse med de faktiske behov.«

Kravet om, at gødningsplanen skal være udarbejdet af en »landbrugsekspert«, er blevet slettet, da planen også kan arbejdes på bedrifterne på grundlag af de kompetencer, der gennem erfaring er opnået af en landbruger, der ikke nødvendigvis anses for en landbrugsekspert.

— Følgende sætninger udgår:

»Sorten Carnaroli kræver særlig lerholdig jord og kan kun dyrkes på jord med en pH-værdi på over 7,5. De øvrige tre sorter kan produceres i hele det område, der er defineret i artikel 3 i denne varespecifikation.«

Det vurderes, at henvisningen til jordbundens pH (den parameter, der kun gælder for Carnaroli-sorten) kan slettes, idet det bemærkes, at pH svinger meget i dyrkningsområdet, også inden for de enkelte bedrifter og den enkelte mark, og ikke har nogen indvirkning på kvaliteten af den angivne sort. Tilstedeværelsen af vand på jorden fra april til august fungerer desuden som buffer for det sure miljø, hvilket hæver pH-værdien.

Denne ændring berører også punkt 3.5 i enhedsdokumentet.

Gødningsstoffer

— Det maksimale indhold af kvælstof (N) i gødningsstoffer er øget fra 130 kg/ha til 160 kg/ha.

Produktionsområdet består af tørve- og lerjord, og for at få et ensartet og konsistent produkt til markedet er det nødvendigt at anvende gødningsstoffer på forskellige måder afhængigt af jordbunden. Det vurderes derfor, at den maksimale mængde kvælstof bør øges for at opnå et proteinindhold i korn, der svarer til indholdet på andre jorde.

Såning

— Sætningen:

»Den maksimale anvendelige frømængde pr. ha er 240 kg. Såningen kan finde sted ved udspreddning i vand eller på tør, bearbejdet jord, der umiddelbart efter sættes under vand.«

er ændret som følger:

»Den maksimale anvendelige frømængde pr. ha er 300 kg. Såningen kan finde sted ved udspredning eller plantning i vand eller på tør, bearbejdet jord, der umiddelbart efter sættes under vand.«

Den maksimale frømængde er øget, da såning af 240 kg/ha i vand i nogle områder ikke er nok til at sikre passende dækning af jorden. Ved for tynd udplantning kan risplanten ikke forsvare sig mod ukrudt, hvorved der kræves gentagen lugning. Muligheden for tørsåning er desuden tilføjet for at begrænse vandforbruget.

Skadedyrs- og ukrudtsbekæmpelse

— Sætningen:

»Frøbehandling er nødvendig for at bekæmpe almindelige kryptogamer i ris (fusariose, elmintosporiose og pyricularia (risbrunsyge)).«

er ændret som følger:

»Frøbehandling tillades for at bekæmpe almindelige kryptogamer i ris (fusariose, elmintosporiose og pyricularia).«

For at mindske miljøpåvirkningen fra risdyrkning er frøbehandling nu valgfri, da det ikke er nødvendigt for frø uden patogener,

— Følgende sætning udgår:

»Det er obligatorisk at dræne rismarken og eksponere den for sol, hvis der opstår problemer forårsaget af fytofager i ris (krebsdyr, insekter og orm).«

Kravet om dræning af rismarken udgår for at forbedre den miljømæssige bæredygtighed og begrænse vandforbruget.

— Sætningen:

»Ukrudt kan bekæmpes ved brug af godkendte plantebeskyttelsesprodukter, ved slåning af diger for at undgå unødigt såning og ved vandregulering og målrettet jordbearbejdning inden såning.«

er ændret som følger:

»Ukrudt kan bekæmpes ved brug af godkendte plantebeskyttelsesprodukter, ved slåning af diger for at undgå unødigt såning og ved vandregulering og målrettet jordbearbejdning inden såning samt midlertidig dræning i overensstemmelse med god bearbejdningspraksis for at eliminere fytofager.«

For at sikre mere klarhed anses det for hensigtsmæssigt at henvise til både fytofager og ukrudt i afsnittet om skadedyrsbekæmpelse, som det allerede fremgår af den nuværende ordlyd. Det vurderes også, at specifikationen bør suppleres med en tilføjelse af muligheden for midlertidig dræning. Erfaringer med risafgrøder har vist, at målrettet dræning af rismarker eliminerer problemer med fytofager uden yderligere behandling.

Høst, tørring, lagring og forarbejdning

— Følgende maksimale værdier for produktion pr. enhed for uafskallet ris

»Carnaroli: 6,0 ton/ha

Volano: 8,0 ton/ha

Baldo: 8,0 ton/ha

Arborio: 7,5 ton/ha«

ændres således:

»Sort	Ton/ha
Arborio	7,5
Baldo	8,0
Cammeo	8,5
Carnaroli	6,5
Telemaco	8,5
Karnak	8,5
Volano	8,0
Caravaggio	8,5
Keope	8,5«

Udbyttet for de nye sorter er tilføjet, og den maksimale produktion af Carnaroli er øget let for at tage højde for det nylige fremskridt.

— Sætningen:

»Den industrielle forarbejdning skal foregå i virksomheder og efter procedurer, der sikrer, at Riso del Delta del Po bevarer sine egenskaber.«

er ændret som følger:

»Den industrielle forarbejdning fra uafskallet ris (afskalning og slibning) skal foregå i virksomheder i BGB-området og efter procedurer, der sikrer, at »Riso del Delta del Po« bevarer de i afsnit 3.2 beskrevne egenskaber. De særlige forhold i produktionsområdet sikrer, at produktets egenskaber kan bevares i afskalnings- og slibningsfasen, og begrænser deling af kornet, hvilket er nødvendigt for at opnå ensartet kogning.«

Erfaringer gennem årene har vist, at det sted, hvor afskalning og slibning finder sted, påvirker kvaliteten af det endelige produkt. I disse faser er den særlige karakter af produktionsområdet en af de centrale faktorer for bevaringen af de bedste produkt egenskaber, som sikrer minimal belastning/deling af kornet og dermed ensartet kogning.

Det særligt gunstige mikroklima, temperaturerne og miljøforholdene i produktionsområdet er som BGB-området »Riso del Delta del Po« kendetegnet ved en bestemt relativ luftfugtighed, som er optimal for at opfylde kvalitetskravene for »Riso del Delta del Po«.

Af hensyn til udførligheden understreges det, at de særlige forhold i produktionsområdet for »Riso del Delta del Po« kendes af alle aktører i sektoren og dokumenteres også i publikationer. I BGB-produktionsområderne, som er beliggende i gennemsnit 3 m over havets overflade, findes den korrekte luftfugtighed naturligt, en unik faktor for denne del af Italien.

Denne ændring berører også punkt 3.6 i enhedsdokumentet.

— Følgende sætninger er slettet fra punkt 3.6:

»Tørringen skal foregå i tørringsanlæg, der ikke efterlader rester af brændstof eller fremmede lugte på risenes skaller. Det er tilladt at anvende tørringsanlæg med indirekte eller direkte varme, hvis de drives af gas og LPG.

Vandindholdet i den uafskallede ris må ikke overstige 14 %.«

Denne ændring er alene redaktionel, da ovennævnte sætninger vedrører produktionsmetoden og ikke særlige regler vedrørende udskæring, rivning eller emballering osv. Det påpeges, at ændringen ikke indebærer en ændring af varespecifikationen, da de to bestemmelser ikke er ændret i den relevante artikel 5 »Produktionsmetode« og stadig er gældende.

Mærkning og emballering

Artikel 8 i varespecifikationen

— Sætningen:

»Risen pakkes i kasser eller sække a 0,5 kg, 1 kg, 2 kg, 5 kg beregnet til levnedsmiddelbrug. Den kan også vakuumpakkes eller pakkes i kontrolleret atmosfære.«

er ændret som følger:

»Risen pakkes i kasser eller sække beregnet til levnedsmiddelbrug. Den kan også vakuumpakkes eller pakkes i kontrolleret atmosfære.«

Kravene vedrørende emballagens vægt og egenskaber er slettet for at give emballeringsvirksomhederne større fleksibilitet med hensyn til valg af emballage.

— Oplysningerne i følgende afsnit:

»På beholderne skal betegnelsens logo, som mindst skal måle 40 × 30 mm, være anbragt, med tydeligt læsbare bogstaver (mindst 5 mm i højden) betegnelsen »Riso del Delta del Po« efterfulgt af »Indicazione Geografica Protetta« eller forkortelsen »IGP«.

På emballagen skal sortens navn (»Arborio«, »Carnaroli«, »Volano« eller »Baldo«) være angivet, eventuelt efterfulgt af typen »brune ris«.

På emballagen skal også fremgå navn eller firmanavn og pakkevirksomhedens adresse.

Alle andre angivelser end »Riso del delta del Po« — Indicazione Geografica Protetta må kun fremgå med en skrift, der højst er en tredjedel af størrelsen af den skrift, der er anvendt til »Riso del Delta del Po«.

ændres til:

»Bortset fra de lovfastede oplysninger skal beholderne være forsynet med følgende:

- 1) angivelsen »Riso del Delta del Po« efterfulgt af »Indicazione Geografica Protetta« (eller forkortelsen »IGP«) med tydeligt læsbare bogstaver (mindst skriftstørrelse 7 pt)
- 2) betegnelsens logo, som mindst skal måle 40 mm × 25 mm. Hvis logoet er større, bevares proportionerne. Emballagen skal være mærket med en enkelt sort som anført i artikel 2, dvs. Carnaroli, Volano, Baldo, Arborio, Cammeo, Karnak, Telemaco, Caravaggio eller Keope. Forarbejdningstypen i overensstemmelse med de gældende regler kan også angives
- 3) EU's BGB-symbol.«

Oplysningerne vedrørende minimumshøjden af udtrykket »Riso del Delta del Po« og de oplysninger, der allerede kræves i henhold til gældende lovgivning (navn eller firmanavn og pakkevirksomhedens adresse), er blevet slettet. Det vurderes endvidere, at der ikke bør fastsættes specifikke regler for emballering og mærkning, da der ikke findes traditionelle emballagetyper til »Riso del Delta del Delta del Po PGI«, og at den type industriel forarbejdning, der kræves i henhold til den gældende lovgivning, bør indsættes.

Produktets logo

For at muliggøre en præcis gengivelse af produktlogoet på emballagen er referencerne til logoets størrelse (se punkt 2 i den foregående ændring) og til koderne for farverne grøn »Pantone 557C« og gul »Pantone 117C« blevet præciseret og korrigeret. Følgende afsnit føjes til varespecifikationen:

»De præcise farvekoder kan ses nedenfor:

Pantone Solid Coated

flødefarvet:	1 205 C
grøn:	557 C
gul:	117 C

Firfarve-CMYK:

flødefarvet:	C 0	M 3	Y 43	K 0
grøn:	C 48	M 4	Y 35	K 10
gul:	C 7	M 28	Y 100	K 12«

Præciseringen af Pantone-farven og dens kode er teknisk nødvendig, for at trykkerierne kan gengive logoet nøjagtigt.

Lovgivningsændringer og kontrol

Artikel 7 i varespecifikationen

Henvisninger til den gældende lovgivning er blevet ajourført, og navn og adresse på kontrolorganet er blevet anført.

ENHEDSDOKUMENT

»RISO DEL DELTA DEL PO«

EU nr.: PGI-IT-0712-AM01 — 21.6.2017

BOB () BGB (X)

1. Betegnelse

»Riso del Delta del Po«

2. Medlemsstat eller tredjeland

Italien

3. Beskrivelse af landbrugsproduktet eller fødevareren

3.1. Produkttype

Klasse 1.6. Frugt, grøntsager og korn, også forarbejdet

3.2. Beskrivelse af produktet med betegnelsen i punkt 1

Betegnelsen »Riso del Delta del Po« betegner udelukkende frugten af ris af undersorten »Japonica«, der markedsføres under kategorien »Gruppo Superfino« og omfatter sorterne Carnaroli, Volano, Baldo, Arborio, Cammeo, Karnak, Telemaco, Caravaggio og Keope.

Riso del Delta del Po har et stort, krystallinsk/skinnende og kompakt riskorn med et højt proteinindhold, der kan gøres til genstand for industrielle processer og behandlinger, der er tilladt i henhold til den gældende lovgivning.

Dets store absorptionsevne, dets beskedne tab af stivelse og gode kogefasthed samt dets organoleptiske egenskaber, herunder den fine aroma og smag, gør risen til den foretrukne til tilberedning af de bedste risotto-retter.

»Riso del Delta del Po« — PGI skal have følgende egenskaber med hensyn til riskornet:

Sort	Konsistens kg/cm ²	Protein % af tørstof
	mindst	mindst
Arborio, Volano og Telemaco	0,65	6,60
Baldo og Cammeo	0,60	6,60
Carnaroli, Karnak, Caravaggio og Keope	0,85	6,60

3.3. *Foder (kun for produkter af animalsk oprindelse) og råvarer (kun for forarbejdede produkter)*

—

3.4. *Specifikke etaper af produktionen, som skal finde sted i det afgrænsede geografiske område*

På grund af de særlige forhold, som kendetegner dyrkningen af risen, skal produktionsfasen finde sted i det geografiske område, der er angivet i afsnit 4.

Såningen kan finde sted ved udspredning eller plantning i vand eller på tør, bearbejdet jord, der umiddelbart efter sættes under vand.

Den industrielle forarbejdning fra uafskallet ris (afskalning og slibning) skal foregå i virksomheder i BGB-området og efter procedurer, der sikrer, at »Riso del Delta del Po« bevarer de i afsnit 3.2 beskrevne egenskaber. De særlige forhold i produktionsområdet sikrer, at produktets egenskaber kan bevares i afskalnings- og slibningsfasen, og begrænser deling af kornet, hvilket er nødvendigt for at opnå ensartet kogning.

3.5. *Særlige regler for udskæring, rivning eller emballering osv. af det produkt, som betegnelsen henviser til*

Risen pakkes i kasser eller sække beregnet til levnedsmiddelbrug. Den kan også vakuumpakkes eller pakkes i kontrolleret atmosfære.

Beholderne skal være forseglet således, at indholdet ikke kan fjernes, uden at pakningen brydes.

3.6. *Særlige regler for mærkning af det produkt, den registrerede betegnelse henviser til*

Bortset fra de lovfastsatte oplysninger skal beholderne være forsynet med følgende:

- 1) angivelsen »Riso del Delta del Po« efterfulgt af »Indicazione Geografica Protetta« (eller forkortelsen »IGP«) med tydeligt læsbare bogstaver (mindst skriftstørrelse 7 pt)
- 2) betegnelsens logo, som mindst skal måle 40 mm × 25 mm. Hvis logoet er større, bevares proportionerne. Emballagen skal være mærket med en enkelt sort, dvs. Carnaroli, Volano, Baldo, Arborio, Cammeo, Karnak, Telemaco, Caravaggio eller Keope. Forarbejdningstypen i overensstemmelse med de gældende regler kan også angives
- 3) EU's BGB-symbol.

Det officielle logo for produktet »Riso del Delta del Po« består af en flødefarvet oval form med en grøn kant. I den øverste halvdel af ovalen står ordene »RISO DEL DELTA DEL PO« og i den nederste halvdel »INDICAZIONE GEOGRAFICA PROTETTA«, i begge tilfælde med store bogstaver i grøn farve.

I midten af logoet er der en bredere, grøn oval, hvor der med flødefarvet farve er anbragt typiske symboler fra Po-deltaet (til venstre stiliserede tagrør og til højre fugle), og i midten er der i gul farve afbildet en kvindefigur med et risbundt.



4. **Kort angivelse af det geografiske områdes afgrænsning**

Det typiske dyrkningsområde for Riso del Delta del Po ligger i den yderste østlige del af Po-sletten mellem regionerne Veneto og Emilia Romagna på jord, der er dannet af Po-flodens aflejringer og medførte materiale. Området er afgrænset af mod øst Adriaterhavet, mod nord af Adige-floden og mod syd af den sejlbare kanal Ferrara-Porto Garibaldi.

I Veneto dyrkes Riso del Delta del Po i provinsen Rovigo i kommunerne: Ariano nel Polesine, Porto Viro, Taglio di Po, Porto Tolle, Corbola, Papozze, Rosolina og Loreo.

I Emilia Romagna finder produktionen sted i provinsen Ferrara i kommunerne Comacchio, Goro, Codigoro, Lagosanto, Massa Fiscaglia, Migliaro, Migliarino, Ostellato, Mesola, Jolanda di Savoia og Berra.

5. Tilknytning til det geografiske område

Miljømæssige forhold

Jordbundens egenskaber, det tempererede klima og havets nærhed er de vigtigste faktorer, som har indflydelse på og kendetegner produktionen af Riso del Delta del Po i dette område. Jorden i området er yderst velegnet til dyrkning af ris, der er den eneste afgrøde, som kan dyrkes på jorder, der konstant er delvist oversvømmet.

Po-slettens oversvømmede jorder, som er dannet ved flodens aflejringer ved udmundingen, er særlig frugtbare på grund af deres høje indhold af mineraler, især kalium, hvilket betyder, at der ikke er behov for tilførsel af kaliumgødninger.

Jorderne har endvidere trods varierende jordbundsstruktur et højt saltindhold (EC over 1 mS/cm) som følge af et meget højt vandspejl.

Den særlige geografiske beliggenhed tæt på havet bevirker også tilstedeværelsen af et mikroklima, som er særlig gunstigt for dyrkning af ris på grund den konstante tilstedeværelse af lette vinde og dermed relativt lav fugtighed, små temperaturudsving både om vinteren, hvor temperaturen sjældent falder til under 0 °C, og om sommeren, hvor temperaturen i de sidste 30 år aldrig har været over 32 °C, og en jævnt fordelt nedbør i løbet af året, som ikke overstiger 700 mm/år. Disse særlige klimatiske forhold begrænser udbredelsen af sygdomsfremkaldende svampe og mindsker dermed behovet for anvendelse af fungicider.

Historiske og menneskelige faktorer

Få århundreder efter udbredelsen af risplanten på Po-sletten (1450) findes de første beretninger om dyrkning af ris i Polesine (Rovigo-området), især i området omkring Po-deltaet. Dyrkning af risplanten var nemlig tæt forbundet med jordforbedring, eftersom den gjorde det muligt at fremskynde anvendelsen af de saltholdige jorde, så de kunne indgå i sædskiftet, hvilket en lov fra Den Venetianske Republik dateret 1594 vidner om. I slutningen af 1700-tallet påbegyndte venetianske patriciere systematisk at dyrke ris i de jordforbedrede områder.

I dag dyrkes Riso del delta del Po på 9 000 ha rismarker. Risdyrkningens betydning ses i den lokale kultur og regionens sociale udvikling. Risen er i mange år blevet pakket og markedsført af mange virksomheder under navnet »Riso del Delta del Po« og er på grund af dens særlige organoleptiske egenskaber, som adskiller den fra andre ristyper, der produceres i Italien, kendt og værdsat overalt i Italien. Endelig er risens omdømme også forbundet med de traditionelle messer og folkefester, som hvert år afholdes i området, såsom de berømte »Giornate del riso del Delta del Po« i Jolanda di Savoia (FE) og Porto Tolle-messen.

Til de særlige egenskaber ved Riso del Delta del Po hører et højt proteinindhold, kernens størrelse, stor absorptionssevne, ringe tab af stivelse og høj kvalitet, som giver en god kogefasthed.

Den har endvidere en fin smag og aroma, som adskiller den fra ris, der ikke er dyrket i brakvandsområder.

Tilstedeværelsen af saltrester i de jordforbedrede arealer såvel som de særlige egenskaber ved det vand, der anvendes til dyrkningen, og det høje grundvandsspejl bibringer risen de organoleptiske og handelsmæssige egenskaber, som gør, at den ikke lader sig forveksle med andre produkter og er yderst værdsat på markedet.

De oversvømmede jorders høje mineralindhold, især af kalium, fremmer udviklingen af en ris med et højt proteinindhold og meget stor kogefasthed.

Jorderne har endvidere trods varierende jordbundsstruktur et højt saltindhold (EC over 1 mS/cm), som giver risen en fin aroma og smag.

Den konstante brise fra havet, som bevirker en stærkt reduceret fugtighed i rismarkernes mikroklima, mindsker kraftigt behovet for anvendelse af fungicider og gør det muligt at producere ris af høj kvalitet.

Henvisning til offentliggørelsen af varespecifikationen

(Artikel 6, stk. 1, andet afsnit, i nærværende forordning)

De italienske myndigheder har indledt den nationale indsigelsesprocedure ved at offentliggøre ansøgningen om ændring af varespecifikationen for den beskyttede geografiske betegnelse »Riso del Delta del Po« i *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* (den italienske stats tidende) nr. 100 af 2. maj 2017.

Den konsoliderede udgave af varespecifikationen kan ses på webstedet:

<http://www.politicheagricole.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/3335>

eller:

ved at gå direkte til hjemmesiden for ministeriet for landbrugs-, fødevarer- og skovbrugspolitik (www.politicheagricole.it), klikke på »Qualità« (øverst til højre på skærmen), dernæst på »Prodotti DOP IGP STG« (til venstre på skærmen) og til sidst på »Disciplinari di Produzione all'esame dell'UE«.

Offentliggørelse af en ansøgning om registrering af en betegnelse i henhold til artikel 50, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer

(2019/C 271/07)

Denne offentliggørelse giver ret til at gøre indsigelse mod ansøgningen, jf. artikel 51 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 ⁽¹⁾ senest tre måneder efter datoen for offentliggørelsen.

ENHEDSDOKUMENT

»ΚΡΙΤΣΑ« (KRITSA)

EU-nr.: PGI-GR-02317 — 6.7.2017

BOB () BGB (X)

1. Betegnelse

»Κριτσά« (Kritsa)

2. Medlemsstat eller tredjeland

Grækenland

3. Beskrivelse af landbrugsproduktet eller fødevaren

3.1. Produkttype

Kategori 1.5. Fedtstoffer (smør, margarine, olier m.m.)

3.2. Beskrivelse af produktet med betegnelsen i punkt 1

»Kritsa«-olivenolie produceres udelukkende af oliven af sorten Koroneiki. Den er grøn til gyldengrøn i farven.

Fysisk-kemiske egenskaber:

— Syreindhold (vægtprocent af oliesyre) $\leq 0,5$

— ekstinktionskoefficient K270: $\leq 0,15$

— ekstinktionskoefficient K232: $\leq 1,90$

— variation (ΔK) i ekstinktionskoefficienten: ≤ 0

Organoleptisk vurdering:

— frugtagtig karakter: $\geq 2,5$

— defekt: 0,0

3.3. Foder (kun for produkter af animalsk oprindelse) og råvarer (kun for forarbejdede produkter)

»Kritsa«-olivenolie produceres kun af Koroneikioliven.

3.4. Specifikke etaper af produktionen, som skal finde sted i det afgrænsede geografiske område

Dyrkningen af olivenene og alle trin i produktionen af ekstra jomfruolie »Kritsa« skal finde sted i det afgrænsede geografiske område.

⁽¹⁾ EUT L 343 af 14.12.2012, s. 1.

3.5. Særlige regler for udskæring, rivning eller emballering osv. af det produkt, som betegnelsen henviser til

»Kritsa«-olivenolie er anerkendt både i Grækenland og internationalt, og dens ry er baseret på dens usædvanligt høje kvalitet (lavt syreindhold og lav ekstinktionskoefficient) og frugtagtige smag. Disse egenskaber påvirkes negativt af temperatur, lys og ilt, som olien kan blive udsat for, når den overføres fra en opbevaringstank til en tankbil eller omvendt eller fra en tankbil til en anden, eller når den befinder sig i en tankbil. Desuden forårsager høje temperaturer og tilstedeværelsen af ilt en hurtig forringelse af oliens frugtagtige karakter. Derfor bør »Kritsa«-olivenolie opbevares i tanke af rustfrit stål inden for det afgrænsede geografiske område for at sikre, at de egenskaber, som oliens ry er baseret på, ikke forringes. »Kritsa«-olivenolie emballeres også i det afgrænsede område, nemlig på det sted, hvor olien produceres. Dette sikrer, at oliens kvalitet ikke påvirkes eller ændres, og det letter kontrol og sikrer sporbarhed.

3.6. Særlige regler for mærkning af det produkt, som betegnelsen henviser til

—

4. Kort angivelse af det geografiske områdes afgrænsning

»Kritsa«-olivenolie produceres udelukkende inden for kommunen Kritsá og nabosamfundene Mesa og Exo Lakkonia samt Kroustas i nabokommunen Agios Nikolaos. Ud over den store landsby Kritsá omfatter kommunen følgende bebyggelser: Ammoudara, Vathy, Theologos, Katharó, Kalyvos, Mardati, Rousa Limni og Tapes.

5. Tilknytning til det geografiske område

»Kritsa« er en af Kretas mest berømte olivenolier, som også er blevet velkendt uden for Grækenland. Dens ry er udelukkende baseret på dens kvalitet og dens organoleptiske og kemiske egenskaber, som igen er knyttet til det geografiske område, men også til den menneskelige faktor, som bidrager væsentligt til kvaliteten af den olie, der produceres.

Det er netop dette omfattende ry, der danner grundlag for ansøgningen om registrering af »Kritsa«-olivenolie som beskyttet geografisk betegnelse (BGB).

»Kritsa«-olivenolie produceres inden for et relativt lille område, hvor jorden og de klimatiske betingelser stort set er de samme, hvilket betyder, at det endelige produkt har ensartede egenskaber. Desuden er Koroneiki den eneste olivensort, der dyrkes i dette område.

Området har et mildt middelhavsklima uden større temperaturudsving. Takket være områdets beliggenhed og form er der over 2 900 timers sol om året. Olivenlundene plantes på tør, kalkholdig jord, som har en god vandtilbageholdelsesevne. Jordens indhold af ler gør den egnet til ikkekunstvandede olivenlunde. Desuden er betingelserne ikke særlig gunstige for olivenfluen, så angreb er sædvanligvis begrænsede.

De fleste af områdets oliven presses i fællesskab, og presningen finder sted inden for 48 timer efter høsten, hvilket mindsker forringelsen af kvaliteten. Takket være producenternes ekspertise, som bygges op over mange år, høstes frugterne netop, når de har den rette grad af modenhed, dvs. når de skifter farve fra gulgrøn til mørk lilla, hvilket er en faktor, som er knyttet til den producerede olies organoleptiske egenskaber.

Det er således både naturlige og menneskelige faktorer, der har bidraget til »Kritsa«-olivenoliens særlige egenskaber, som er et lavt syreindhold, ikke over 0,5, lave værdier for ekstinktionskoefficienterne ($K_{270}: \leq 0,15$, $K_{232}: \leq 1,90$, $\Delta K: \leq 0$) og en frugtagtighed på over 2,5.

Det rigelige lys, den tørre kalkholdige jord og høst på det rette tidspunkt resulterer i en olie med mange aromatiske bestanddele, som giver olien dens karakteristiske frugtagtige smag. De lave ekstinktionskoefficienter (K_{270} , K_{232} og ΔK) er forbundet med højden over havet, men også med den kendsgerning, at olivenene presses direkte efter plukningen.

Der er udførlige henvisninger til »Kritsa«-olivenolie i norske, slovenske og japanske tidsskrifter, hvor der særlig er lagt vægt på dens kvalitative egenskaber.

»Kritsa«-olivenolie findes også på websteder om rejser og landboturisme, hvor besøgende rådes til ikke at forlade landsbyen Kritsá uden lidt af den lokale olivenolie.

Foruden websteder om rejser nævnes »Kritsa«-olivenolie på webstederne for velkendte restauranter i Athen, som kun anvender denne olie i sine retter. »Kritsa«-olivenolie er også en af de grundingredienser, der benyttes på den berømte konditorskole Valrhona i Frankrig.

Produktets ry og forbindelsen til lokalbefolkning og det omgivende miljø ses deraf, at det spiller en rolle ved lokale arrangementer, i lokal og national radio og tv og i pressen.

I sin bog »Extra Virginity, the sublime and scandalous world of olive oil« (2014) forklarer forfatteren og journalisten Tom Mueller forbindelsen mellem »Kritsa«-olivenolie og lokalbefolkningen og dennes historie.

Som det nævnes i onlineversionen af Olive Oil Times, har »Kritsa«-olivenolie også optrådt i den internationale presse, nærmere bestemt i CNN og The Times.

Produktets ry og anerkendelsen af Kritsá som et vigtigt område for olivenproduktion bekræftes desuden af rejsebeskrivelser fra det 19. århundrede.

I Bulletin de la Société de Géographie (1835) nævner M.A. Fabreguettes, at Kritsá er en landsby, der er rig på alle former for landbrugsprodukter, som f.eks. olivenolie, mandler, johannesbrød, ost m.m., og i Kritika iti Topografia kai Odoiporika tis Nisou Kritis (1894) skriver N. Kalomenopoulos om den frugtbare Kritsádal, en lille slette, gennem hvilken der løber en lille bæk, og som er tæt beplantet med oliventræer, og om Lakkoniadalen, som er dækket af oliven- og kirsebærtræer.

Siden 2006 har »Kritsa«-olivenolie vundet i alt 24 priser — 16 i nationale konkurrencer og otte i internationale konkurrencer, særlig i kategorien for middel til stærkt frugtagtig smag. Den vigtigste udmærkelse var guldmedaljen i kategorien middel frugtagtig smag i den internationale »Mario Solinas«-konkurrence i 2008, som blev organiseret af Det Internationale Olivenråd. Andre vigtige udmærkelser var tredjepladsen ved samme konkurrence i 2006, guldmedaljer ved Los Angeles Extra Virgin Olive Oil Competition (2010) og Great Taste i London (2012) og sølvmedaljer ved Prodexpo i Moskva (2012), Olive Japan (2013) og Cat Cora's Kitchen (2013). I Grækenland har olien vundet guld ved følgende konkurrencer: Panhellenic Extra Virgin Olive Oil Producers' Competition (2007), første Greek Extra Virgin Olive Oil Competition (2008) og Eleotechnia (2008 og 2011).

Ud over ovennævnte priser har »Kritsa«-olivenolien i den senere tid vundet bronzemedaljen for ekstra jomfruolie ved London International Quality Olive Oil Competition (2017). Samme år vandt olien også bronze for smag i kategorien middel frugtagtig smag ved femte Greek Extra Virgin Olive Oil Competition. Der blev rapporteret om begge disse priser i den græske onlinepresse. I både 2016 og 2017 modtog Kritsás landbrugskollektivs olivenmølle to priser fra sammenslutningen af olivendyrkende kommuner på Kreta: den minoiske sølvoliven i kategorien »god markedsføringspraksis for olivenolie« og den minoiske guldoliven i kategorien »god praksis for olivenpresning«.

Endelig dokumenteres områdets historiske forbindelse til oliven og olivenolieproduktion af de olivenpresser (mindst to) i området for den antikke by Lato, hvis ruiner stammer fra den doriske periode (5. og 4. århundrede før Kristus). Inde i byen, som ligger omkring tre kilometer fra landsbyen Kritsá, er der fundet bevis på oplagring af olivenolie. Gamle oliepresser spredt ud over hele regionen bekræfter også den nære forbindelse med olivendyrkningen og lokalbefolkningens dagligdag, mens talrige henvisninger til dette fra rejsende forekommer i bøger fra og med det 19. århundrede.

Henvisning til offentliggørelsen af varespecifikationen

(Artikel 6, stk. 1, andet afsnit, i nærværende forordning)

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/POP-PGE/prod_ladi_kritsa070119.pdf

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)



Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA